

ΗΛΙΑ Π. ΜΗΝΙΑΤΗ
Καθηγητού δ. θ.

Γ. Α. ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
Δημοδιδασκάλου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ΔΙΑ

ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΑΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ
ΕΤΟΣ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΤΑΞΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

Αριθμός έγκρ. αποφάσεως $\frac{51231, 51232}{20-8-34}$

Αντίτιμα 10.000

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 10.000
(Δεδωμένου Δραχ. 3 και πλέον)
58939
26-9-34

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

46α—Όδος Σταδίου—46α

1934

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἑτέρου
τῶν συγγραφέων καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς
«Ἐστίας».

Ε. Δ. Κολλαροῦ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΙ ΜΑΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Όσοι πιστεύουν εις τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγονται Χριστιανοί.

Όλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦν τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκκλησιαστικὴ δὲ ἱστορία εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερον.

Καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ μᾶς διηγείται, πῶς ἰδρύθη ἡ πρώτη ἐκκλησία, πῶς ἐξηπλώθη, ποῖα ἐμπόδια συνήνητησεν εἰς τὴν ἐξάπλωσίν της, καὶ εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκειται σήμερον.

Όπως κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, ἔτσι καὶ κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας του.

ΠΩΣ ΙΔΡΥΘΗ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

α) Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προτοῦ νὰ ἀναληφθῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὑπεσχέθη εἰς τοὺς μαθητὰς Του, ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ ὅτι μὲ αὐτὸ θὰ τοὺς φωτίσῃ καὶ θὰ τοὺς δώσῃ θεῖαν δύναμιν διὰ τὸ ἔργον των. ❧

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ Ἀπόστολοι ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερφῶν (ἐπάνω πάτωμα) μιᾶς φιλικῆς των οἰκίας. Ἐκεῖ ἀνέβαινον πάντοτε καὶ προσήχοντο. Εἰς τὸ μέρος δὲ αὐτὸ ἐκλείσθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπερίμεναν μὲ νηστείας καὶ προσευχὰς ὅτι τοὺς ὑπεσχέθη ὁ Διδάσκαλός των.

Μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους ἦτο καὶ ὁ νέος ἀπόστολος Ματθίας, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν διὰ κλήρου ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα. ❧

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχον ἔλθει χιλιάδες εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι καὶ ξένοι ἀπὸ πολλὰ καὶ διάφορα μέρη. Διότι τότε ἐωρτάζετο ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ Πεντηκοστή, μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας καὶ μεγαλυτέρας ἑορτὰς των. ❧

β) Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν εἶχον συμπληρωθῆ δέκα ἡμέραι ἀπὸ τῆς Ἀναλήψεως, πενήκοντα δὲ ἐν ὄλῳ ἀπὸ τῆς Ἀνα-

στάσεως. Καί τότε ἀκριβῶς ἐξεπληρώθη ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Κυρίου ὡς ἐξῆς :

Ἦκούσθη ἓνας δυνατὸς ἤχος, ὅμοιος μὲ πνοὴν ὀρμητικοῦ ἀνέμου. Ὅλη δὲ ἡ οἰκία, ὅπου ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἐσεισθη ὡσάν νὰ ἔγινε σεισμός.

Δὲν ἐπρόλαβον οἱ Ἀπόστολοι νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὴν ταραχὴν των καὶ ἐξαφνα ἐφάνησαν γλῶσσαι πύρινοι. Κάθε μία δὲ ἀπὸ αὐτάς ἐπεσεν ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀποστόλων.

Αἱ γλῶσσαι αὐταὶ ἦσαν τὸ φῶς τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἡ ἐπιφοίτησις αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ νοῦς τῶν Ἀποστόλων ἐφωτίσθη καὶ ἡ καρδία των ἐγένετο μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμιν.

Ἦρχισαν δὲ ἀμέσως νὰ ὁμιλοῦν διαφόρους ξένους γλώσσας καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ὑμνοῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι οἱ ἐντόπιοι Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι ἔτρεξαν ἐντρομοὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτήν.

Καὶ ὅταν ἤκουσαν τοὺς Ἀποστόλους νὰ ὁμιλοῦν τὴν μηρικὴν γλῶσσαν ἐνὸς ἐκάστου χωριστά, τότε ἔμειναν κατάπληκτοι.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν οἱ Ἀπόστολοι γίνονται ἄλλοι ἀνθρώποι. Διότι, ἐνῆ πρὶν ἦσαν ἀδύνατοι, δειλοὶ καὶ ἀμόρφωτοι, γίνονται τώρα δυνατοί, γενναῖοι καὶ σοφοί.

Ἐνῆ πρὶν ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, τώρα κηρύττουν μεγαλοφώνως καὶ δημοσίως παντοῦ.

Ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον, ἄλλοι μὲν ἠπόρουν καὶ ἔλεγον : « Πῶς συμβαίνει, αὐτοὶ οἱ ἀγράμματοι Γαλιλαῖοι, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν, νὰ ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσάν μας ; Καὶ μὲ αὐτὴν νὰ διδάσκουν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ; » Ἄλλοι δὲ ἀνόητοι καὶ ἀσεβεῖς περιέπαιζον τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔλεγον, ὅτι εἶναι μεθυσμένοι.

γ) Τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ὁ Πέτρος τότε ἐστάθη μαζί με τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ἔξω τῆς οἰκίας εἰς ὑψηλὸν μέρος, διὰ νὰ τὸν ἀκούη ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος. Καὶ με θάρρος, με θεῖαν δύναμιν καὶ με δυνατὴν φωνὴν ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ἐνώπιον λοιπὸν ὅλου ἐκείνου τοῦ κόσμου εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μὴν ἀπορεῖτε δι' ὅσα βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μήτε φαντάζεσθε, ὅτι οὗτοι εἶναι μεθυσμένοι, ἀφοῦ εἶναι τώρα ἡ ἐνάτη πρωϊνὴ.

»Σεῖς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὁ Θεὸς καὶ σὰς ἔκαμε τόσα θαύματα, τὸν ἐσυλλάβετε με ἄνομα χέρια καὶ παρανομα τὸν ἐσταυρώσατε.

»Αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν καὶ ὅλοι ἡμεῖς εἰμεθα μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς του.

»Ἐπειτα ὁ ἀναστάς Κύριος ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ μᾶς ἔστειλε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον βλέπετε, πόσον μᾶς φωτίζει. Ἀδελφοὶ Ἰσραηλιταί, ὅλοι πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι τώρα εὐρίσκεται εἰς τὰ ῥεξιά τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε».

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ πύρινη αὐτὴ ὁμιλία τοῦ Πέτρου συνεκλόνησε τόσον πολὺ τὸν λαόν, ὥστε πολλοὶ ἠρώτησαν ἀμέσως τοὺς Ἀποστόλους, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν.

Διότι τότε ἐκατάλαβαν οἱ φονεῖς τοῦ Χριστοῦ, τί μεγάλο κακούργημα ἔκαμαν, πὺ ἀδίκως ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ τρέμουν τώρα τὴν θεῖαν τιμωρίαν.

Ὁ Πέτρος τότε τοὺς εἶπεν : « Ἄρκει νὰ μετανοήσετε. Καὶ ἔπειτα νὰ βαπτισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγ. Τριάδος. Καὶ τότε θὰ λάβετε τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ».

Πράγματι τρεῖς χιλιάδες ἀπ' αὐτοὺς ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὸ 33 μ. Χ.

Εἰς ὅλα τὰ Ἱεροσόλυμα ἢ ὁμιλία τοῦ Πέτρου ἔκαμε μεγάλον κρότον. Δὲν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος ποὺ νὰ μὴν ἦτο γεμάτος ἀπὸ φόβου καὶ θαυμασμόν. Ὅταν δὲ ἔβλεπον τοὺς Ἀποστόλους νὰ κάμνουν πολλὰ θαύματα, τότε ὁ θαυμασμός των ἐγίνετο μεγαλύτερος.

Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν διδασκαλίαν του ὑπῆρξεν ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι συμπληροῦν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἰδρύθη.

Ἡ Ἐκκλησία δι' αὐτὸ τὸ μεγάλο ἱστορικὸν γεγονός ὤρισε τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Τὴν μεγάλην αὐτὴν ἑορτὴν πανηγυρίζομεν καὶ ψάλλομεν τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἄλιεις ἀναδείξας,
καταπέμφας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγήνεύσας,
Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.

α) Πῶς ἔζων οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.

Ἀφοῦ ἰδρύθη ἡ πρώτη ἐκκλησία, οἱ ἀπόστολοι ἐξηκολούθησαν νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κάμνουν καὶ θαύματα.

Διὰ τοῦτο καθημερινῶς ἐπίστευον περισσότεροι εἰς τὸν

Χριστόν. Καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔφθασε τὰς πέντε χιλιάδας.

Οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ συνήθροίζοντο τακτικὰ εἰς ὀρισμένας οἰκίας (εὐκτηρίους οἴκους). Καὶ ἐκεῖ προσηύχοντο, ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, ἤκουον τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἔκαμνον τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας.

Τόσον δὲ πολὺ ἠγαπῶντο μεταξύ των, ὥστε ἔζων ὡς πραγματικοὶ ἀδελφοί.

Πρώτην φορὰν παρουσιάσθη εἰς τὸν κόσμον τόση μεγάλη ἀγάπη μεταξύ ἀνθρώπων.

Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην καὶ θείαν δύναμιν τῆς νέας θρησκείας.

Ἄλλοι εἶχον τὴν ἰδίαν σκέψιν καὶ τὴν ἰδίαν φυγήν. Καὶ κανεὶς δὲν ἔλεγεν, ὅτι ἔχει τίποτε ἰδικόν του. Ἄλλοι τὰ εἶχον ὅλα μαζί. Καὶ χρήματα καὶ κτήματα.

Διὰ τοῦτο, ὅσοι εἶχον περιουσίαν τὴν ἐπώλουν καὶ τὸ ἀντίτιμον παρέδιδον εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ἐκαμνον δὲ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ νὰ δείξουν πόσον πολὺ ἀγαποῦν τὸν πλησίον των.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐφρόντιζον διὰ τὴν συντήρησιν ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Πρὸ παντὸς δὲ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν πτωχῶν, τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ὥστε νὰ μὴ στερηθῆται κανεὶς ἀπὸ τίποτε.

Ἐπειτα ὅλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἐκίθνητο εἰς κοινὰ συσσίτια (κοινὰ τράπεζαι τῆς ἀγάπης) καὶ ἔτρωγον ὡς μία οἰκογένεια, μὲ δαπάνας τοῦ Ἀποστολικοῦ ταμείου.

β) Οἱ πρῶτοι διάκονοι.

Τὴν φροντίδα διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν Χριστιανῶν εἶχον κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀπόστολοι.

Οὗτοι ὅμως κύριον καὶ ἀποκλειστικὸν ἔργον εἶχον τὸ κήρυγμα. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἀναθέσουν εἰς ἄλλους

Χριστιανούς τὴν φροντίδα τῆς περιθάλψεως. Διότι καθημερινῶς ἐπληθύνοντο οἱ Χριστιανοὶ καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐγίνοντο περισσότεραι. Καὶ διότι ἤρχισαν νὰ παραπονοῦνται καὶ μερικοί, ὅτι ἡ περιθάλψις δὲν ἐγίνετο, ὅπως ἔπρεπε.

Ἐκάλεσαν λοιπὸν τότε οἱ Ἀπόστολοι ὅλους τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν τὰ κατάλληλα πρόσωπα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Πράγματι οἱ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἑπτὰ τοιαῦτα πρόσωπα, τὰ ὅποια ὠνόμασαν διακόνους.

Καὶ ἀπὸ τότε ἀνέλαβον αὐτοὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν περιθάλψιν καὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν συσσιτίων.

Προτοῦ δὲ ἀναλάβουν, παρουσίασαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἔθεσαν τὰς χεῖράς των ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς των (ἐχειροτόνησαν). Καὶ μετέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν θεῖαν χάριν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆν (διακονίαν).

Καὶ ἔτσι ἐξελέγησαν οἱ πρῶτοι διάκονοι, πού ἐφημίζοντο διὰ τὴν πίστιν των καὶ τὸν θερμὸν ζῆλόν των.

Ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς :

Ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχωρος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενάς καὶ ὁ Νικόλαος. }

} γ) Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

Ἀπὸ τοὺς διακόνους αὐτοὺς ὁ Στέφανος δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὅποιον ἀνέλαβεν, ἀλλὰ ἐκήρυττε καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τὸν ἐκήρυττε μὲ τὴν δύναμιν καὶ μὲ τὸσον ζῆλον, ὥστε ἐκίνησε τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον του καὶ πρὸ παντὸς τῶν Φαρισαίων.

Διότι οὗτοι ἔβλεπον, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας ἐκινδύνουν ἡ ἰδική των θρησκεία καὶ τὰ συμφέροντά των.

Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ τὸν καταδιώξουν μέχρι θανάτου. Καὶ τὸν κατηγοροῦσαν, ὅτι πολεμεῖ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, καὶ δὲν σέβεται τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

Τὸν συνέλαβον λοιπὸν καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν δικαστήριον (συνέδριον) μετὰ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν.

Παρουσίασαν δὲ καὶ ψευδομάρτυρας διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν κατηγορίαν.

Τὸ θάρρος τοῦ Στεφάνου κατὰ τὴν ἀπολογίαὶν του ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἦτο μεγάλο.

«Ἐπρεπε, λέγει εἰς τοὺς δικαστὰς του, κατηγοροῦμενοι νὰ εἶναι οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὄχι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί. Διότι αὐτοὶ παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

»Εἰσθε, λέγει, σκληροὶ καὶ ἀναίσθητοι. Πάντοτε διδάσκετε ἐναντίον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἐφονεύσατε τοὺς προφήτας, οἱ ὅποιοι σὰς ἐπληροφόρησαν διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσοῦ. Καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστόν, τώρα ποὺ ἦλθε, τὸν ἐφονεύσατε.

»Ἰδοὺ, λέγει, βλέπω τώρα τοὺς οὐρανοὺς ἀνοικτοὺς καὶ τὸν Ἰησοῦν νὰ κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

Οἱ δικασταί, ὅταν ἤκουσαν τοὺς τελευταίους τούτους

Εἰκ. 1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

φοβερούς λόγους, εξηγγριώθησαν. Ἐτριζαν τὰ δόντια των ἀπὸ λύσσαν. Ἐγίναν θηρία. Τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον. Καὶ τὸν ἔδωκαν εἰς τὸν ὄχλον νὰ τὸν λιθοβολήσῃ.

Ὁ εξηγγριωμένος ὄχλος ἔσυρε τότε τὸν Στέφανον ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν ἐλιθοβόλει.

Χωρὶς νὰ παραπονεθῆι καθόλου ἐναντίον τῶν δημίων του, ὁ Στέφανος, ἐγονάτισε καταπληγωμένος καὶ εἶπε : «Κύριε, μὴ λογαριάσῃς τὴν ἁμαρτίαν τῶν δημίων μου (δηλαδὴ συγχώρησέ τους)». Καὶ ἀμέσως ἀπέθανε.

Συνεχώρησε τοὺς λιθοβολιστάς του, ὅπως ὁ Χριστὸς συνεχώρησεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοὺς ἐχθρούς του.

Ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου ἔγινε κατὰ τὸ 33 μ.Χ.

Μαζὶ μὲ τοὺς λιθοβολιστάς ἔλαβε μέρος καὶ ἓνας νεανίας, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σαῦλος. Ὁ νεανίας αὐτός, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω, εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἔγινεν ἔπειτα Ἀπόστολος, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ὁ Στέφανος εἶναι ὁ πρῶτος Χριστιανός, ποὺ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πρωτομάρτυς.

δ) Ὁ Φίλιππος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἔγινε μέγας καὶ τρομερὸς διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Σαῦλος μάλιστα διὰ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, συνελάμβανεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ὠδήγει εἰς τὴν φυλακὴν.

Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ νὰ σκορπισθοῦν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας.

Μαζὶ δὲ μὲ τοὺς ἄλλους κατέφυγεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἀμέσως νὰ κηρύττῃ εἰς τοὺς Σαμαρείτας τὸν Χριστόν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς

ἐπίστευσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Φιλίππου. Καὶ πολλοὺς ὁ Φίλιππος ἐθεράπευσεν ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας.

Ἀπὸ τὴν Σαμάρειαν παρήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Φίλιππον μὲ ἄγγελον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν παράλιον πόλιν τῆς Ἰουδαίας Γάζαν.

Εἰς τὸν δρόμον, ποὺ ἐπήγαινε, κατέφθασεν ἓνα εὐσεβῆ Αἰθίοπα, θησαυροφύλακα τῆς βασιλίσσης τῶν Αἰθιοπίων.

Οὗτος ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν πατρίδα του. Καὶ ἐταξίδευσεν μὲ ὁδοιπορικὴν ἄμαξαν.

Μέσα εἰς τὴν ἄμαξαν ἐδιάβαζε μεγαλοφώνως τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἶπε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Φίλιππον «Πήγαινε καὶ προσκολλήσου εἰς τὴν ἄμαξαν αὐτὴν».

Ἀμέσως τότε ὁ Φίλιππος ἔτρεξεν, ἐπλησίασε τὴν ἄμαξαν τοῦ Αἰθίοπος καὶ τὸν ἠρώτησε: «Γινώσκεις, ἂ ἀναγινώσκεις;» δηλαδὴ «Καταλαβαίνεις αὐτά, ποὺ διαβάζεις;»

Ὁ Αἰθίοψ ἀπήντησεν, ὅτι θὰ ἴμποροῦσε νὰ τὰ ἐνοήσῃ, ἂν εἶχεν ἓνα καλὸν ἐξηγητὴν. Καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καθήσῃ πλησίον του.

Ὁ Φίλιππος τότε, ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξαν, ἐκάθησε παραπλευρῶς του. Καὶ ἀμέσως ἐξήγησεν εἰς αὐτόν, ὅτι τὸ μέρος, ποὺ διαβάζει, ὁμιλεῖ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Αἰθίοψ, ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Φιλίππου, ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν.

Καὶ πλησίον μιᾶς πηγῆς ἐσταμάτησε τὴν ἄμαξαν καὶ παρεκάλεσε τὸν Φίλιππον νὰ τὸν βαπτίσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Φίλιππος εὐχαρίστων τὸν ἐβάπτισε καὶ ἀμέσως ἐγένεν ἄφαντος.

Ὁ Αἰθίοψ εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσημος ἐθνικός, ποὺ ἐπί-

στευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἔκαμε γνωστὴν τὴν νέαν
θρησκείαν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθησε νὰ κηρύττῃ εἰς
διαφόρους πόλεις, ἐνῶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Σαμάρειαν.

Καὶ ἔπειτα ἐκήρυξεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἔγινεν
ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Τράλλεων.

Τὴν μνήμην τοῦ διακόνου τούτου ἑορτάζει ἡ ἐκκλη-
σία μας τὴν 11 Ὀκτωβρίου.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ὁ Παῦλος εἶναι ὁ νεανίας ἐκεῖνος, πὺν ἔλαβε μέρος,
ὅπως εἶδομεν, εἰς τὸν λιθοβολισμὸν τοῦ πρωτομάρτυρος
Στεφάνου. Καὶ ἐκεῖνος, πὺν κατεδίωξεν ἀγρίως μετὰ τὸν
λιθοβολισμὸν τοὺς Χριστιανούς τῶν Ἱερουσαλήμων.

Ἐξελέγη ὅμως καὶ ὀνομάσθη Ἀπόστολος, διότι ἔπειτα,
ἀφοῦ ἔγινε Χριστιανός, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ
ἔθνη. Καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται καὶ Ἀπόστολος τῶν
ἐθνῶν.

α) Ἡ καταγωγή του.

Πατρίς τοῦ Παύλου ἦτο ἡ Ταρσός, πόλις τῆς Κιλικίας
εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 8 π.Χ.
καὶ ὀνομάζετο Σαοῦλ ἢ Σαῦλος.

Οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐποροὶ καὶ εὐλαβεῖς Ἰουδαῖοι.
Εἶχον δὲ ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Ταρσόν, διότι ἦσαν καὶ
Ρωμαῖοι πολῖται.

Σημ.—Τὸ δικαίωμα τοῦ Ρωμαίου πολίτου ἐλάμβανον
ὅσοι εἶχον ἐξαιρετικὴν θέσιν. Καὶ αὐτοὶ ἐπροστατεύοντο
ἀπὸ τοὺς Ρωμαϊκοὺς νόμους.

β) Αἱ σπουδαί του.

Ἐσπούδασε κατ' ἀρχάς εἰς τὴν Ταρσὸν τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Διότι ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφημιζέτο διὰ τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ κατόπιν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ περιφήμου νομοδιδασκάλου Γαμαήλ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Εἰς τὴν σχολὴν αὐτὴν ἐσπούδασε μὲ ἀυστηρότητα τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Καὶ διὰ τοῦτο ἐγένεν ἓνας ἀπὸ τοῦς φανατικοῦς Φαρισαίους. Ἐπειδὴ ἔμαθε νὰ φυλάττῃ μὲ ἀκρίθειαν τὰς ἐντολάς τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἐγένε καὶ Ραββῖνος (διδάσκαλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου). Διὰ τοῦτο κατεδίωκε τοὺς Χριστιανούς μὲ τόσῃν μανίαν.

Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς του, ὡς ραββῖνος, ἔμαθε καὶ τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ διὰ νὰ ζῇ.

γ) Ὁ Παῦλος θερμώτατος κήρυξ τῆς νέας θρησκείας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε νὰ καταδιώξῃ καὶ τοὺς Χριστιανούς τῆς Δαμασκοῦ.

Ἐξήτησε λοιπὸν καὶ ἔλαθεν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἱεροσολύμων τὴν ἀδειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν βοήθειαν συνοδῶν εἰς Δαμασκόν.

Εἰς τὴν Δαμασκὸν ὁ Παῦλος θὰ συνελάμβανε τοὺς Χριστιανούς (ἄνδρας καὶ γυναῖκας) καὶ θὰ τοὺς ἔφερε δεμένους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἐπληροίαζε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ ἔξαφνα ἤστραφεν ὀλόγυρά του ἓνα πολὺ ζωηρὸν φῶς. Ἡ λάμψις αὐτὴ τὸν ἐθάμβωσεν. Ἐχασε τὸ φῶς του. Καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς ὡς κεραυνοβολημένος.

Ἄμεσως τότε ἤκουσε μίαν φωνήν δυνατήν, πού τοῦ ἔλεγε : «Σαούλ, Σαούλ, διατί με καταδιώκεις ; Μάθε ὅτι τὸν ἑαυτὸν σου βλάπτεις, ὅταν λακτιζῆς εἰς τὰ κέντρα (ματαιοπονεῖς)».

Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμον ὁ Παῦλος ἠρώτησε : «Ποῖος εἶσαι Κύριε ;» Καὶ ἄμεσως ἔλαβε τὴν φοβερὰν ἀπάντησιν. «Ἐγώ, ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὅποιον σὺ καταδιώκεις».

Ὁ Παῦλος τρέμει ὀλόκληρος. Καὶ μόλις τολμᾷ νὰ ψιθυρίσῃ. «Κύριε, τί θέλεις νὰ κάμω ; »

«Σήκω ἐπάνω, τοῦ λέγει. Πήγαινε εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ ἐκεῖ θὰ μάθῃς, τί πρέπει νὰ κάμῃς».

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ Παῦλος γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος. Οἱ συνοδοὶ τοῦ τὰ ἔχασαν καὶ αὐτοί, διότι ἤκουον τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, κανένα ὅμως δὲν ἔβλεπον. Καὶ ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν τὸν Παῦλον νὰ σηκωθῇ.

Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀνοιχτούς, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε καθόλου. Καὶ οἱ συνοδοὶ του, οἱ ὅποιοι τὸν ἐκράτουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὸν ὠδήγησαν εἰς μίαν οἰκίαν τῆς Δαμασκοῦ.

Ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους ἡμέρας οὔτε ἔφαγεν οὔτε ἔπιεν.

Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τὸν ἐπισκέπτεται εἰς τὴν οἰκίαν πού ἔμενον, ἓνας Χριστιανός, ὀνόματι Ἀνανίας.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὰς χεῖράς του ἐπάνω εἰς τὸν Σαούλ εἶπε : «Σαούλ, ἀδελφέ μου, ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὅποιος ἐφανερώθη εἰς ἐσὲ καθ' ὁδόν, με ἀπέστειλε διὰ νὰ λάβῃς πάλιν τὸ φῶς σου καὶ Πνεῦμα ἅγιον».

Ἄμεσως τότε ἔπεσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του κάτι πράγματα, ὡσάν λέπια, καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ βλέπῃ. Σηκώνεται, βαπτίζεται καὶ ὀνομάζεται Παῦλος.

Μὲ τὸν θαυμαστὸν αὐτὸν τρόπον ὁ Παῦλος, ὁ σκληρὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, γίνεται ἀπὸ τότε (33 μ.Χ.) ὁ μεγαλύτερος κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου.

δ) Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου.

1) Εἰς τὴν Δαμασκόν.

Ὁ Παῦλος εἶναι τώρα Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τώρα ἀρχίζει τὸ μέγα καὶ ὑπέροχον ἔργον του.
Τὸ Χριστιανικὸν κήρυγμα του.

Καὶ τὸ κήρυγμα του αὐτὸ ἀρχίζει ἀμέσως ἀπὸ τὴν Δαμασκόν.

Πηγαίνει εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ μεθάρρος καὶ μεθὺν δυνάμιν κηρύττει, ὅτι ὁ Χριστός, ὁ ἐσταυρωμένος, εἶναι ὁ ἀληθὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἰουδαῖοι, πρὸς τὸν ἀνέμενον ἐκεῖ νὰ δέσῃ τοὺς Χριστιανούς, τὰ χάνουν καὶ κατόπιν ἀγανακτοῦν.

Ἄλλὰ ὅσον περισσότερον ἀγανακτοῦν, τόσον ἡ δύναμις τοῦ Παύλου μεγαλώνει.

Ἀποφασίζουσιν νὰ τὸν φονεύσουν. Καὶ παραφυλάττουν ἡμέραν καὶ νύκτα τὰς πύλας τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως διὰ νὰ μὴ τοὺς διαφύγῃ.

Ὁ Παῦλος λοιπὸν κινδυνεύει, ἀλλὰ κατορθώνει μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν νὰ σωθῇ. Καὶ φεύγει ἀμέσως εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Δὲν ἐφοβήθη τὸν θάνατον, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον του.

2) Εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Φθάνει λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἄλλὰ πῶς νὰ τὸν πιστεῦσουν οἱ Ἀπόστολοι, ὅτι ἔγινε Χριστιανός;

Ἐφαίνοντο ἀκόμη οἱ αἱματωμένοι λίθοι μετὰ τοὺς ὁποίους ἐφονεύθη ὁ Στέφανος.

Ἐνας ὅμως παλαιὸς φίλος τοῦ Παύλου, ὁ Χριστιανὸς Βαρνάβας, διηγήθη εἰς τοὺς Ἀποστόλους λεπτομερῶς ὅλα
Μηνι ἀτη—Γιαννικοπούλου, Ἐκκλ. Ἱστορία, Ε' Δημ. ἔκδ. 1η 1934 2

ὅσα ἔγιναν εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ τότε τὸν ἐπίστευσαν μετὰ χαρᾶς.

Ἐκ τούτου ὁ Παῦλος ἐθεωρεῖτο καὶ αὐτὸς Ἄπόστολος μαζί με τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Καὶ ἀρχίζει νὰ κηρύττῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀλλὰ ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου κινδυνεύει καὶ πάλιν, διότι οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων τὸν ἐθεώρησαν προδότην τῆς θρησκείας των.

Τώρα ὅμως τὸν σφύζουν οἱ ἴδιοι οἱ Ἄπόστολοι, διότι βλέπουν πόσον ἡ ζωὴ του εἶναι πολύτιμος διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Τὸν ἀπέστειλαν με ἀσφάλειαν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα του Ταρσόν.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΡΙΑΝ, ΤΗΝ Μ. ΑΣΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

Εἰς τὴν Ταρσὸν κατέστρωσε τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀποστολικῆς του περιουδείας. Καὶ σύμφωνα με αὐτὸ ἀπεφάσισε νὰ περιουδεύσῃ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην.

Ἀπὸ τὴν πόλιν λοιπὸν αὐτὴν, ἀπὸ τὴν Ταρσὸν, ὁ Παῦλος ἀρχίζει τὴν πρώτην του περιουδείαν με τὸν Βαρνάβαν. Καὶ ἔρχονται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας Ἀντιόχειαν. Ἐκεῖ ἔμειναν ἕνα ἔτος. Καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν διὰ πρώτην φοράν, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ὠνομάσθησαν Χριστιανοί.

Ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν ὁποίαν ἐπισκέφθη καὶ ἄλλας φορές ἔπειτα, μετέβη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας καὶ ἱδρυσεν Χριστιανικὰς ἐκκλησίας.

Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέραςεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ εἰς τὴν πρω-

τεύουσαν αὐτῆς Πάφον ἐπίστευσεν ὁ Ῥωμαῖος διοικητῆς Σέρνιος Παῦλος καὶ ἔγινε Χριστιανός.

Ἄπὸ τὴν Κύπρον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Καὶ ἵδρυσεν ἐκκλησίας εἰς τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν καὶ τὴν Λυκαονίαν.

Εἰς τὴν πόλιν Λύστρα τῆς Λυκαονίας ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἐθεράπευσαν ἓνα ἰσχυρὸν ἐκ γενετῆς.

Οἱ εἰδωλολάτραι μάλιστα τῆς πόλεως αὐτῆς ἐθαύμασαν διὰ τὸ θαῦμα τοῦτο πολὺ καὶ ἔλεγον : «Οἱ Θεοὶ μετεμορφώθησαν εἰς ἀνθρώπους καὶ κατέβησαν εἰς ἡμᾶς».

Ὅταν δὲ ἔτρεξαν νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς αὐτούς, ὁ Παῦλος τοὺς εἶπε : «Τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάμνετε ; Ἄνθρωποι εἴμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅπως καὶ σεῖς. Καὶ σὰς κηρύττομεν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου».

Τὴν στιγμήν ὅμως ἐκείνην ἤλθον μερικοὶ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τὸ Ἰκόνιον, τῆς Λυκαονίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ προηγουμένως ὁ Παῦλος. Ἐξηρέθησαν δὲ εὐταὶ τόσον πολὺ τὸν λαὸν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων, ὥστε τοὺς ἐλιθοβόλησαν καὶ ἐσόφησαν ὡς ἐκ θαύματος.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ (52 μ. Χ.)

Ἄπὸ τὴν Μ. Ἀσίαν ὁ Παῦλος ἐπέρασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα μαζί με τοὺς Ἑλληνας συνεργάτας του Σίλαν, Τιμόθεον καὶ Λουκάν.

Προτοῦ νὰ περάσῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐσκέπτετο, ποῦ νὰ μεταβῆ διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἐβρίσκετο δὲ εἰς τὴν Τριτάδα, ὅπου εἶδε τὸ ἐξῆς ὄραμα :
Παρουσιάσθη ἐνώπιόν του ἓνας ἄνθρωπος Μακεδῶν καὶ

τοῦ εἶπε· «Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν», δηλαδή «Πέρασε εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ βοήθησέ μας».

Μὲ τὸ ὄραμα αὐτὸ ἐλάμβανε μίαν θεῖαν ἐντολὴν καὶ ἀμέσως ἔσπευσε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

α) Ὁ Παῦλος εἰς Φιλίππους.

Ἀποπλῆει λοιπὸν ἐκ τῆς Τρωάδος καὶ φθάνει μὲ τοὺς συνοδοῦς του εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς πόλεως Φιλίππων, Νεάπολιν (τὴν σημερινὴν Καβάλλαν). Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τοὺς Φιλίππους (πλησίον τῆς Δράμας).

Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων ἦτο μία ἀπὸ τὰς περιφημοτέρας πόλεις τῆς Μακεδονίας.

Ἐδῶ εἰς τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος κάθε Σάββατον ἐκήρυττεν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐδῶ ἔγινε τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν καὶ Χριστιανικὸν θαῦμα.

Εἶχεν ἐξέλθει ὁ Παῦλος μὲ τοὺς συνοδοῦς του ὀλίγον ἔξω τῆς πόλεως πλησίον ἐνὸς ποταμοῦ διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Ἐκεῖ συνήντησε μίαν ὁμάδα γυναικῶν. Καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ εἰς αὐτὰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἦτο καὶ μία, ποὺ ἐσέβητο τὸν Θεόν. Ἐλέγετο δὲ Λυδία.

Ἡ Λυδία, ἀφοῦ ἤκουσε προσεκτικὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου, ἐπίστευσε. Καὶ ἀμέσως ἐβαπτίσθη μὲ ὅλην τὴν οἰκογένειάν της.

Ἡ Λυδία εἶναι ἡ πρώτη Ἑλληνοπούλα, ποὺ ἔγινε Χριστιανή. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν καὶ Χριστιανικὸν θαῦμα.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τῆς Λυδίας καὶ τῆς οἰκογενείας της ἤρχισε νὰ ἐξαπλώνεται εἰς τοὺς Φιλίππους ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία. Καὶ μὲ νέους ἀκόμη Χριστιανοὺς ἰδρύεται ἡ ἐκκλησία τῶν Φιλίππων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Παύλου ἠναφάν καὶ τῶν

ἐδῶ Ἰουδαίων τὸ μῖσος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκολούθων του.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Παῦλος ἔκαμεν ἓνα ἄλλο θαῦμα, ἐξέσπασε τότε ὄλον τὸ μῖσος τῶν καὶ ἐκινδύνευσε καὶ πάλιν ἡ ζωὴ του.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἦτο τὸ ἐξῆς.

Μίαν ἡμέραν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας συνήντησαν μίαν κόρην τρελλήν, ἣ ὅποια εἶχε τάχα τὴν δύναμιν νὰ μαντεύῃ. Καὶ μὲ τὰς μαντείας τῆς ἐκέρριζεν ἀρκετὰ χρήματα.

“Ὅλα ἔμωσ τὰ κέρδη τῆς ὠφελούντο κάποιοι Ρωμαῖοι, ποὺ τὴν ἐπροστάτευον δι’ αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Τὴν κόρην αὐτὴν ἐλυπήθη ὁ Παῦλος καὶ τὴν ἐθεράπευσεν.

Οἱ κύριοί τῆς εἶδον τότε, ὅτι ἔχασαν πλέον τὰ κέρδη τῶν ἀπὸ αὐτῆς. Συνέλαβον λοιπὸν τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν καὶ τοὺς ἔφερον εἰς τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντας. Καὶ τοὺς κατηγόρησαν, ὅτι σκανδαλίζουσι μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν τὸν λαόν.

Οἱ ἄρχοντες διέταξαν ἀμέσως νὰ τοὺς ραβδίσουν καὶ ἔπειτα τοὺς ἐφυλάκισαν.

“Ὅλην τὴν νύκτα μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας προσήρχοντο.

Δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσει τὴν προσευχὴν τῶν, καὶ γίνεται ἕξαφνα ἓνας τρομερὸς σεισμός.

Τὸ κτίριον τῆς φυλακῆς ἐσειέσθη ἐκ θεμελίων. Τὰ δεσμά τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν. “Ὅλαι αἱ θύραι τῆς φυλακῆς εἶναι πλέον ἀνοικταὶ εἰς τοὺς καταδίκους.

“Ὁ δεσμοφύλαξ, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἔφυγον, ἐσυλλογίζετο τὴν τρομερὰν του εὐθύνην.

Εἶχεν ἀπελπισθῆ. Ἦτο ὡσὰν τρελλὸς ἀπὸ τὴν ταραχὴν του καὶ τὸν φόβον του. Ἐφοβεῖτο τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν. Ἀποφασίζει νὰ αὐτοκτονήσῃ. Καὶ τὴν στιγμήν, ποὺ ἔσυρε τὴν μάχαιραν διὰ νὰ φονευθῆ, παρουσιάζεται ὁ Παῦλος.

«Μὴ κάμῃς, τοῦ λέγει, κανένα νακὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι ὅλοι εἴμεθα ἐδῶ. Κανεῖς δὲν ἔφυγε».

Πράγματι ὅλοι οἱ φυλακισμένοι ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των.

Ὁ δεσμοφύλαξ ἐκατάλαβε τότε τὴν θεῖαν δύναμιν τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων.

Ήπτει ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας των καὶ τοὺς ἐρωτᾷ :
«Κύριοι, τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ σωθῶ ;»

Ἀκούει τότε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Παύλου τοὺς μεγάλους λόγους τῆς σωτηρίας του. «Νὰ πιστεύσῃς εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ θὰ σωθῆς καὶ ἐσὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου». Καὶ πράγματι ἐπίστευσε καὶ ἐβαπτίσθη μαζί με τὴν οἰκογένειάν του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωὶ διέταξαν οἱ ἄρχοντες τοὺς φρουροὺς τῶν φυλακῶν νὰ τοὺς ἀποφυλακίσουν, διότι ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν Ῥωμαῖοι πολῖται.

Δὲν εἶχον οἱ ἄρχοντες Ῥωμαῖοι δικαίωμα νὰ τοὺς κρατήσουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀφοῦ δὲν παρέβησαν τοὺς νόμους τοῦ Ῥωμ. κράτους.

β) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος μαζί με τοὺς ἄλλους ἦλθεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν (τὸν σημερινὸν Πολύγυρον) καὶ ἔδρυσαν ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν Ἀπολλωνίαν φθάνουν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακεδονίας Θεσσαλονίκην.

Ἐδῶ ὁ Παῦλος κηρύττει εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συναγωγὴν ἐπὶ τρία Σάββατα.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἐδέχθησαν πολλοὶ Ἕλληνας καὶ μερικοὶ Ἰουδαῖοι. Καὶ οὗτοι ἔδρυσαν τὴν πρώτην ἐκκλησίαν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, δὲν τὸν Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀφῆκαν οἱ ἐχθροὶ τῆς νέας πίστεως νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ.
Ἐπροκάλεσαν πολλὰς ταραχὰς ἐναντίον του καὶ τὸν
ἠνάγκασαν ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας νὰ φύγῃ.

γ) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Βέρροϊαν.

Ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἦλθεν εἰς τὴν ἐλληνικωτάτην
Βέρροϊαν.

Ἐδῶ προσέρχονται εἰς τὴν νέαν θρησκείαν περισσό-
τεροι Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες. Καὶ σχηματίζεται μί-
α ἀρκετὰ πολυπληθὴς ἐκκλησία.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν πολὺ γρήγορα ἠναγ-
κάσθη νὰ φύγῃ, διότι ἦλθον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰουδαίου ἀπὸ
τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐξηρέθισαν τὸν ὄχλον ἐναντίον του.

Ἐφυγε λοιπὸν καὶ ἀφῆκεν ἐκεῖ διὰ τὴν στερῶσιν
τῆς Ἐκκλησίας τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον.

Ἀφίνει τὴν Μακεδονίαν, ἀφοῦ ἔσπειρεν ἐκεῖ ἀφθονοῦν
τὸν σπόρον τῆς νέας θρησκείας.

δ) Ὁ Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας (50 μ. Χ.).

Ἀπὸ τὴν Βέρροϊαν ὁ Παῦλος καταβαίνει εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα καὶ ἐπισκέπτεται τὰς Ἀθήνας.

Αἱ Ἀθηναῖοι καὶ τότε διетήρουν ἀκόμη τὴν παλαιὰν
ὁρᾶν των.

Ἐδίδασκον δὲ εἰς αὐτὰς διάφοροι σοφοὶ διδάσκαλοι
καὶ ῥήτορες.

Ἡ λύπη ὅμως τοῦ Παύλου ἦτο μεγάλη, διότι ἔβλεπεν
ὅτι μία τοιαύτη πόλις ἦτο γεμάτη ἀπὸ εἰδωλα.

Τί κρῖμα, ἐσκέπτετο, αὐτῇ ἢ τόση εὐλάβεια νὰ δεικνύ-
ται εἰς πολλοὺς ψευδεῖς θεοὺς καὶ ὄχι εἰς τὸν ἕνα καὶ
ἀληθινὸν Θεόν.

Ἰδιαιτέραν δὲ ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ ὅλους

τοὺς βωμοὺς ἑνας, ποὺ ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἄγνωστον Θεὸν («ἀγνώστη Θεῶ»).

Ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, ἔτσι καὶ ἐδῶ ὁ Παῦλος ἐπήγγαινε τακτικὰ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συναγωγὴν καὶ ἐκήρυττεν.

Ἐπήγγαινε δὲ καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων καὶ συνεζήτει μὲ τοὺς Ἑλληνας φιλοσόφους.

Εἰκ. 2. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας. ε

Οἱ Ἀθηναῖοι πρώτην φορὰν ἤκουον τοιοῦτον κήρυγμα.

Καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς ἔλεγον, ὅτι ἦτο φλύαρος, διότι δὲν τὸν ἤγνόντων. Ἄλλοι δὲ ἤθελον νὰ τὸν ἀκούσων καλῦτερα. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσαν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἐκήρυττεν, ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

1) Ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου καὶ ὁ ἄγνωστος Θεός.

Ἀνέβη λοιπὸν ὁ Παῦλος εἰς τὸν βράχον αὐτὸν καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς :

« Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρατηρῶ ὅτι εἴσθε εὐσεβέστεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαούς, διότι ἔχετε πάρα πολλοὺς ναοὺς καὶ βωμοὺς. Ἀνάμεσα ὅμως εἰς τοὺς τόσους βωμοὺς σας, εἶδον καὶ ἓνα εἰς « τὸν ἄγνωστον Θεόν ».

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζετε, ἐγὼ κηρύττω.

Ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ ἔλα τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κυρίαρχος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ δὲν κατοικεῖ εἰς τὰ χειροποίητα ἀγάλματά σας καὶ τοὺς ναοὺς.

Αὐτὸς δίδει ἔλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰς διαφόρους προσφορὰς καὶ θυσίας σας.

Αὐτὸς εἶναι Θεὸς πνευματικὸς καὶ δὲν ἔχει ὄρισμένον τόπον διὰ νὰ λατρεύεται. Αὐτὸς εἶναι πάντοτε πλησίον μας.

Ἡ ζωὴ μᾶς καὶ ὄλη μας ἡ ὑπαρξις ἀνήκει εἰς αὐτόν. Ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι καταγόμεθα ἀπὸ τὸ πρῶτον ζεῦγος τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας. Εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοί.

Ἄφοῦ λοιπὸν εἶναι τοιοῦτος ὁ Θεὸς αὐτός, δηλαδὴ ἀληθινός, πνευματικὸς καὶ ἀγαθός, πρέπει αὐτὸν μόνον νὰ λατρεύετε. Διότι μόνον εἰς αὐτὸν ὑπάρχει ἡ σωτηρία σας.

Μάλιστα τόσον ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπον καὶ θέλει τὴν σωτηρίαν του, ὥστε ἔστειλεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ θυσία του καὶ ἡ ἀγάπη του διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀποδεικνύεται, διότι χάριν αὐτοῦ ἔπαθεν, ἐσταυρώθη καὶ ἔπειτα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Δεν περιώριστη ὅμως ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ προσδιώρισε μίαν Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡμέραν, ποῦ θὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον. Τότε δὲ θὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς νεκροὺς, οἱ ἵπταισι θὰ ἀναστηθοῦν».

Αὕτῃ ἦτο ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου.

Ὅταν ἐτελείωσεν, ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀκρατάς του δὲν τὸν ἠγνόησαν καὶ τὸν ἐχλεύαζον, ἄλλοι δὲ ἤθελον νὰ τὸν ἀκούσουν πάλιν. Ὅταν μάλιστα εἶπεν ὅτι θὰ ἀναστηθοῦν οἱ νεκροί, τοῦτο ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς μεγάλην ἐντύπωσιν. Πρώτην φοράν ἤκουον αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν.

2) Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης.

Μερικοὶ Ἀθηναῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἓνας δικαστὴς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ Διονύσιος. Καὶ μία λογία γυνή, ἡ Δάμαρις.

Ὁ Διονύσιος ἦτο πολὺ ἐγγράμματος, πλούσιος καὶ ὀνομαστός.

Τοῦτον ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἐβάπτισεν, ἐχειροτόνησεν εἰς πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας δὲ τὸν θεωρεῖ καὶ πολιούχον (προστάτην) τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ ἐμαρτύρησε (95 μ. Χ.).

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 3 Ὀκτωβρίου.

Ἐγραψε δὲ καὶ σπουδαῖα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.

ε) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.

Ὁ Παῦλος ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὀλίγας ἀκόμη ἑβδομάδας, ἀνεχώρησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον.

Ἡ Κόρινθος ἦτο τότε ἀκόμη μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας Ψηφιοποίηθη ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἦτο περιβόητος διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν κατοίκων τῆς.

Ἐκεῖ ἦλθον ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν καὶ οἱ ἀκόλουθοί του Σίλας καὶ Τιμόθεος. Καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ κηρύττουν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συναγωγὰς τὸν Χριστόν.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Κορίνθου μόλις τὸν ἤκουσαν ἤρχισαν νὰ τὸν ὑβρίζουν καὶ νὰ τὸν ἀπειλοῦν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσκέφθη νὰ φύγη. Ἀλλὰ ἀπὸ ἓνα ὄραμα ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ.

Ἐμείνε λοιπὸν ἓνα καὶ ἥμισυ ἔτος, ἐξηκολούθησε τὸ κήρυγμά του καὶ ἔδρυσε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου.

Οἱ ἐχθροὶ του ὅμως Ἰουδαῖοι τὸν κατηγόρησαν εἰς τὸν Ῥωμαίων διοικητὴν τῆς Κορίνθου Γαλλίωνα.

Ὁ Γαλλίων ὅμως ὡς Ῥωμαῖος δὲν ἐνδιεφέρετο διὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ δὲν τὸν ἐπείραξεν.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἔφεσον τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου ἔμεινε δύο ἔτη. Καὶ ἔδρυσε μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀπὸ τὴν Ἔφεσον ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα. Καὶ ἐπισκέπτεται τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν.

Κατόπιν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Μίλητον. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν προσκαλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους (ιερεῖς) τῆς Ἐφέσου. Καὶ εἶδει εἰς αὐτοὺς συμβουλὰς διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν.

Ἀπὸ ἐδῶ ἐσκέφθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ῥώμην, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους.

Ἀλλὰ ἀπεφάσισε νὰ περάσῃ προηγουμένως ἀπὸ τὰ Ἱερσόλυμα, ἃν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι τὸν ἐπερίμενον πολλοὶ ὀλέθρεις.

ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (54 65 μ. Χ.)

α) Ἡ σύλληψις του εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀποστολή του εἰς τὴν Ρώμην.

Προτοῦ νὰ φθάσῃ ὁ Παῦλος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπεσκέφθη τὴν Κῶ, τὴν Ρόδον, τὴν Κύπρον, τὴν Τύρον, τὴν Πρωλεμαΐδα καὶ τέλος τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης.

Εἰς τὴν Καισάρειαν εἶχε φθάσει ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν ἓνας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαθος, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Παῦλον. Καὶ μόλις τὸν συνήντησεν, ἐπῆρε τὴν ζώνην τοῦ Παύλου καὶ ἔδεσε μὲ αὐτὴν τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν εἰς τοὺς συνοδοὺς τοῦ Παύλου, ὅτι ἔτσι θὰ δέσουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ ἔπειτα θὰ τὸν παραδώσουν εἰς τοὺς Ἐθνικοὺς. Τότε ὁ Ἄγαθος καὶ οἱ συνοδοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος τοὺς εἶπεν : « Ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος ὄχι μόνον νὰ δεθῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθάνω διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ».

Ἐπῆγε λοιπὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς τῶν Ἰουδαίων εὐρέθη ὁ Παῦλος εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ναοῦ καὶ ἐκλήρυττε.

Οἱ Ἰουδαῖοι μόλις τὸν εἶδον καὶ τὸν ἤκουσαν νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστόν, ἤρχισαν νὰ τὸν κτυποῦν. Τὸν ἤρπασαν δὲ καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὸν ναόν. Καὶ ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ τὸν φορέουσιν.

Τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην κατέφθασεν ὁ χιλιάρχος μὲ στρατιώτας καὶ τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των.

Ἀφοῦ τὸν ἔδεσε μὲ ἀλύσεις, τὸν ἔφερον εἰς τὸν στρατώνα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν βασανίσῃ.

Ὅταν ὅμως ἔμαθεν ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο Ῥωμαῖος πολί-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

της, τὸν ἔστειλε μὲ συνοδείαν εἰς τὸν ἀνώτερόν του Φήλικα, ἡγεμόνα τῆς Καισαρείας (Παλαιστίνης).

Ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς τὸν ἐφυλάκισεν ἐπὶ δύο ἔτη, χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ. Ὁ δὲ διάδογός του Φῆστος ἔστειλε τὸν Παῦλον εἰς τὴν Ρώμην διὰ νὰ δικασθῆ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, διότι ἐξήγησε τοῦτο ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος. Καὶ τὸν ἀπέστειλε διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Ρώμην.

Ὁ Παῦλος ἐπιβιβάζεται εἰς τὸ πλοῖον. Ἐπειδὴ ὁ ἀνεμος ἦτο ἐναντίος συνήνετησαν τρικυμίαν μεγάλην εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος. Καὶ ἐκινδύνευσαν νὰ πνιγοῦν ὅλοι, ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον.

Ἐπὶ 14 ἡμέρας τὸ πλοῖον ἐπάλαυε μὲ τὰ κύματα.

Ὅλοι ἐπερίμεναν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πνιγοῦν.

Ὁ Παῦλος ὁμοῦς τοῦς ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ τοῦς σώσῃ.

Τέλος τὸ πλοῖον ἐνανάγησεν εἰς τὴν νῆσον Μελίτην (Μάλταν), χωρὶς νὰ πνιγῆ κανεὶς.

Ἐκεῖ ἔμειναν τρεῖς μῆνας. Ἐπειτα μὲ ἓνα ἄλλο πλοῖον ἐξηκολούθησαν τὸ ταξιδιὸν των. Καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν παράλιον πόλιν Ποτιόλους. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἔφθασαν εἰς τὴν Ρώμην. Αὐτὸ ἤθελε καὶ ὁ Παῦλος, νὰ κηρύξῃ καὶ εἰς τὴν Ρώμην τὸν Χριστόν.

Ἐμεινε δὲ ἀπὸ τότε εἰς τὴν Ρώμην δύο ἔτη. Καὶ παρέμενε εἰς μίαν ὠριομένην οἰκίαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν. Εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλοί. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκήρυττε τὸν Χριστόν. Ἐπειτα ἔγινεν ἡ δίκη του, ἠθωώθη καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (65 μ. Χ.)

α) Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ ἐπεσκέφθη πάλιν τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του αὐτὴν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην. Καὶ Ἰδρυσεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν, ἐχειροτόνησε δὲ ἐπίσκοπον αὐτῆς τὸν Τίτον.

Τέλος ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ρώμην δευτέραν φοράν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Νέρωνος (67 μ.Χ.).

Μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ τῶν δύο τὴν 29 Ἰουνίου.

β) Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου.

Τριάκοντα ὀλόκληρα ἔτη εἰργάσθη ἀδιακόπως μὲ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους. Καὶ ἐξήπλωσε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος.

Τὰ παθήματά του διηγεῖται ὁ ἴδιος εἰς μίαν ἐπιστολὴν του καὶ λέγει τὰ ἑξῆς : « Πέντε φοράς ἐξυλοκοπήθην ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Τρεῖς φοράς ἐρραβδίσθην. Μίαν φοράν ἐλιθοβολήθην. Τρεῖς φοράς ἐναυάγησα. Πολλοὺς κινδύνους ἔδοκίμασα κατὰ τὰς περιουδεῖάς μου ἀπὸ τοὺς ληστές, ἀπὸ τοὺς συμπολίτας μου καὶ ἀπὸ τοὺς Ἑθνικούς. Πολλάκις ἐκινδύνευσα νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν ἐκ τῶν κόπων καὶ μόχθων. Ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας, τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν, ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὴν γυμνότητα».

Ἐγραψε καὶ 14 ἐπιστολάς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ τὰς ἀπέστειλε πρὸς τὰς Ἐκκλησίας, πὺν ἴδρυσεν.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

Μία πρὸς Ῥωμαίους, δύο πρὸς Κορινθίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Κολοσσαεῖς, δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς τὸν Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἑβραίους.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

Ὁ Ἀπόστολος οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἴδρυσεν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὸν Ἀπόστολον τοῦτον ὁ Χριστὸς διὰ τὴν μεγάλην του πίστιν ὠνόμασε Πέτρον (Κηφᾶν), δηλαδὴ βράχον, ἐνῶ πρὶν ἐλέγετο Σίμων ἢ Σιμεών.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβεν, ὅταν παρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Χριστὸν ὁ ἀδελφὸς του Ἀνδρέας. Ὁ δὲ Χριστὸς, ὁ ὁποῖος προεῖδε τὴν μεγάλην πίστιν, πὺν θὰ ἐδείκνυεν, εἶπε : «Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωᾶ, ὁ ὁποῖος θὰ ὀνομασθῆς Κηφᾶς» (δηλ. Πέτρος).

Ὁ Πέτρος ἐγεννήθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Γαλιλαίας, τὴν Βηθηθαῖδα.

Ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰωᾶ καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, εἰργάζετο δὲ ὡς ἄλιεὺς μετὰ ἰδικόν του πλοῖάριον.

Ἦτο ἀχώριστος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἠκολούθησεν αὐτὸν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεώς του.

Ὁ Χριστὸς εἰς τὰς σπουδαιότερας περιστάσεις τοῦ βίου του τὸν Πέτρον εἶχε πάντοτε μαζί του, ὅπως καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην.

Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὴν Γεθσημανὴν κλπ. ὁ Πέτρος ἦτο ἐκ τῶν πρώτων.

Καὶ πρῶτος ἔτρεξεν εἰς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ τὴν πρωτὰν τῆς Ἀναστάσεως. Κατὰ δὲ τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας αὐτῆς πρῶτος ἀπὸ ὅλους εἶδε τὸν Χριστόν. Καὶ πρῶτος πάντοτε ἐλάμβανεν τὸν λόγον, ὡς αἰετὸς ἠρώτα τὸν Χριστόν ἢ τοῦ ἀπῆντα.

Διὰ τοῦτο ὁ Χρυσόστομος ἀνομάζει τὸν Πέτρον «στόμα τῶν Ἀποστόλων».

Ἄν ἠρνήθη τρεῖς φορές τὸν Χριστόν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὕστερα ὅμως μετενόησε πολὺ καὶ ἔχυσε πικρὰ δάκρυα.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, χωρὶς νὰ λογαριάξῃ τοὺς κινδύνους ἔτρεχεν ἀδιακόπως νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ κάμνῃ πολλὰ θαύματα. Καὶ μὲ αὐτὰ ἐδυνάμωεν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠύξανεν τὸν ἀριθμὸν τῶν Χριστιανῶν.

Ὅπως π.χ. ἐθεράπευσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἓνα χωλὸν ἐκ γενετῆς μαζί μὲ τὸν Ἰωάννην.

Εἰς δὲ τὴν πόλιν Ἰόππην τῆς Ἰουδαίας ἀνέστησε τὴν νεκρὰν Ταβιθά ἢ Δορκάδα.

Ἡ κόρη αὐτῆ ἦτο πολὺ ἀγαθὴ καὶ πολὺ φιλόνητος. Καὶ κατεσκύαζεν ἐνδύματα μὲ τὰ χέρια τῆς καὶ ἐνέδουε τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ, διότι τὰς ἠγάπα ὡς ἀδελφάς τῆς.

Ἡ εὐεργέτις αὐτῆ τῶν πτωχῶν ἀπέθανεν. Καὶ γύρω ἀπὸ τὸ λείψανόν τῆς ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ, ποὺ τὰ εἶχεν ἐνδύσει.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἔρχεται ὁ Πέτρος εἰς τὴν οἰκίαν τῆς. Πλησιάζει τὸ ὄχρον καὶ παγερὸν λείψανόν τῆς. Αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ τὸν περικυκλῶνουν. Καὶ δεικνύουν εἰς αὐτὸν μὲ θρήνους τὰ ἐνδύματα, τὰ ὅποια εἶχε χαρίσει εἰς αὐτοὺς ἢ Ταβιθά, ὅταν ἔζη.

Ὁ Πέτρος συνεκινήθη τότε πολὺ ἀπὸ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἤκουε. Καὶ ἀμέσως τὴν ἀνέστησε.

Τὰ δάκρυα τῆς λύπης των τότε ἔγιναν δάκρυα χαρᾶς.

Ὁ Πέτρος μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐθάπτισε τὸν Κορνήλιον, Ῥωμαῖον ἀξιωματικόν. Οὗτος δὲ εἶναι ὁ πρῶτος εἰδωλολάτρης (ἔθνικός), πού ἔγινε Χριστιανός.

Ἀπὸ τὴν Καισάρειαν ἐπέστρεφεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου τὸν ἐφυλάκισεν ὁ ἄρχων τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Α' (43 μ.Χ.), μὲ σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων.

Ἄλλο τώρα θαῦμα γίνεται εἰς τὴν φυλακὴν.

Ὁ Πέτρος ἐκοιμάτο τὴν νύκτα εἰς τὸ μέσον δύο φρουρῶν στρατιωτῶν μὲ τὰς χεῖρας δεμμένας μὲ δύο ἀλύσεις.

Ἐξαφνα τὰ μεσάνυκτα παρουσιάσθη ἓνας ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸ κατασκότεινον κελλὶ τῆς φυλακῆς του. Καὶ μία λάμψις, ὡσὰν ἀστραπὴ ἐφώτισεν αὐτό.

Ὁ Ἄγγελος ἐξύπνησε τὸν Πέτρον, τὸν παρέλαβε μαζί του καὶ τὸν ἔβγαλεν ἔξω τῆς φυλακῆς. Καὶ ἐκεῖ ἔγινεν ἄφαντος.

Μετὰ τὴν σωτηρίαν του ὁ Πέτρος ἐπῆγεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἴδρυσεν εἰς πολλὰς πόλεις αὐτῆς ἐκκλησίας. Εἰς δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἔδειξεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς.

Ἐπίσης ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν Πόντον, Γαλιατίαν, Καππαδοκίαν, Βιθυνίαν κτλ.

Καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐπεσκέφθη τὴν Ῥώμην. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος ἐμαρτύρησε (67 μ.Χ.).

Οἱ πάπαι ἔπειτα ἔδωκαν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῆν, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω. Καὶ ἐκτίσθη κατόπιν καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἐκεῖ.

Ὁ Πέτρος ἔγραψε καὶ δύο ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστειλε πρὸς ἅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας. Καὶ διὰ τοῦτο λέγονται καὶ καθολικαὶ ἐπιστολαί.

Ἡ Ἐκκλησία μας θεωρεῖ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον ὡς τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων. Ψάλλεται δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης των (29 Ἰουνίου) τὸ ἐξῆς τροπάριον:

Εἰκ. 3. Οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόθρανοι,
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι,
τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύσατε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὁ Ἀνδρέας ἐγνώρισε τὸν Χριστόν, ὅταν ἦτο ἀκόμη μαθητὴς τοῦ Προδρόμου. Καί, ὅταν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἐγένετο ὁ πρῶτος μαθητὴς του (πρωτόκλητος).

Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ἀλλεὺς καὶ αὐτός. Μὲ τοὺς λόγους «εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν» ἔπεισε τὸν ἀδελφόν του Πέτρον καὶ ἠκολούθησαν μαζί τὸν Χριστόν.

Ὁ Ἀνδρέας μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολον Φίλιππον, ὠδήγησε μερικοὺς Ἑλληνας εἰς τὸν Χριστόν, οἱ ὅποιοι ἐξήγγισαν νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ νὰ τὸν ἀκούσουν. Καὶ εἶπε τότε ὁ Χριστὸς «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Τὸ ἀποστολικὸν του ἔργον ἤρχισε μετὰ τὴν Πεντηκοστήν.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξεν εἰς τὴν Βιθυνίαν, τὸ Βυζάντιον, τὴν Σινώπην, Θράκην, Μακεδονίαν καὶ ἔφθασε μέχρι Πατρῶν.

Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἵδρυσις τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν, διότι ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἐγένετο ἔπειτα τὸ κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Λέγουν ὅτι ἐκήρυξε καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν. Καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται προστάτης τῆς Ρωσίας.

Εἰς τὴν Σινώπην, ἔδειξε πίστιν μεγάλην καὶ ὑπεράνθρωπον θάρρος. Διότι τὸν ἔδειραν ἀπάνθρωπα, τοῦ ἀπέκοψαν δὲ καὶ ἓνα ἀπὸ τοὺς δακτύλους του. Ἐπειτα τὸν ἐλιθοβόλησαν καὶ τὸν ἐξεδίωξαν.

Ὅταν ἦλθεν εἰς τὰς Πάτρας ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἵδρυσε τὴν πρώτην ἐκκλησίαν τῆς Πελοποννήσου. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πολιούχος (προστάτης) τῶν Πατρῶν.

Ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως Αἰγείατῃν,

ὅστις ἤθελε νὰ τὸν ἐκδικηθῆ, διότι ἔκαμε τὴν γυναῖκα
του Χριστιανήν.

Τὸ δὲ λείψανόν του εὑρίσκεται θαμμένον εἰς τὸν ναὸν
τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ ἑορτὴ του ἐκεῖ γίνεται μεγαλοπρεπῆς.

Εἰς τὴν ἑορτήν του (30 Νοεμβρίου) ψάλλεται τὸ ἔξῃς
ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος
καὶ τοῦ κορυφαίου ἀδελφός,
τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἐκέτευε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ὁ Λουκάς λέγεται καὶ εὐαγγελιστής, διότι ἔγραψεν
ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια.

Ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰδωλολάτρης καὶ ἔπειτα ἔγινε Χρι-
στιανός.

Ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἀφωσιωμένους μαθητὰς καὶ
συνεργάτας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἐκαμε μαζί μὲ τὸν Παῦλον πολλὰς περιοδείας, εἰς
τὴν Μακεδονίαν, Καισάρειαν, Ἱερουσόλυμα καὶ τελευταῖα
εἰς τὴν Ρώμην.

Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, ὅπως ὁ
Παῦλος εἰς διάφορα μέρη, διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὸν
ὀνομάζει Ἀπόστολον.

Ὁ Λουκάς (φωτεινός) ἦτο ἀπὸ τὸν Ἀντιόχειαν τῆς
Συρίας, ἦτο δὲ ἰατρός καὶ ζωγράφος. Καὶ ἐζωγράφησε τὰς
πρώτας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου.

Μία ἀπὸ τὰς εἰκόνας αὐτὰς τοῦ Λουκά λέγουν ὅτι

είναι και ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία εὐρέθη εἰς τὸ Μ. Σπήλαιον.

*Εκκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς δὲ τὰς Θήβας ἔμεινε πολλὰ ἔτη, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Κωνσταντιν., υἱὸν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ἐποσθετήθη ὑποκάτω τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων.

Τὴν μνήμην του ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

*Ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελίου του ἔγραψε καὶ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Ὁ Χριστὸς ἐξέλεξε διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου του δώδεκα μαθητάς, οἱ ὅποιοι ἦσαν πάντοτε μαζί του. Καὶ ἤκουσαν τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ εἶδον τὰ θαύματά του μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς των.

Τοὺς μαθητάς του τούτους ἀπέστειλεν ἔπειτα εἰς ὅλα τὰ ἔθνη νὰ τὰ διδάξουν καὶ νὰ τὰ βαπτίσουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάσθησαν Ἀπόστολοι.

Τούτους ὁ Χριστὸς ἐφώτισε κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν μὲ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος.

Τὰ ὀνόματα τῶν Ἀποστόλων.

*Ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστὰς μανθάνομεν τὰ ὀνόματά των, τὰ ὅποια εἶναι τὰ ἑξῆς :

Οἱ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας καὶ Σίμων ἢ Πέτρος, οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰωάν. Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου· Ἰάκω-

θος και Ἰούδας ἡ Λεθαῖος, πού ἐλέγετο και Θαδδαῖος, υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου· οἱ δύο φίλοι Φίλιππος και Ναθαναὴλ ἡ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος· Ματθαῖος ὁ τελώνης· Σίμων ὁ Κανανίτης (Κανά), ὁ λεγόμενος ζηλωτής· και ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ προδότου Ἰούδα ἐξέλεξαν ἔπειτα οἱ Ἀπόστολοι τὸν Μαθθίαν.

Ἐκτὸς τῶν δώδεκα τούτων Ἀποστόλων ἔχομεν και ἄλλους, ὅπως π.χ. τὸν Παῦλον, ὡς εἶδομεν.

Ἐπίσης ἔχομεν και 70 ἄλλους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὅποιοι ἐδοθήθησαν και τὸν ἴδιον εἰς τὸ ἔργον του και τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους. Ὅπως π.χ. τὸν Λουκᾶν κλπ.

Τὴν μνήμην τῶν 70 τούτων μαθητῶν ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν 4 Ἰουνουαρίου.

α) Οἱ Ἀπόστολοι Ἰάκωβος και Ἰωάννης.

Οἱ δύο αὐτοὶ ἀπόστολοι εἶναι οἱ ἀψωσιωμένοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως και ὁ Πέτρος.

Ἠκολούθησαν τὸν διδάσκαλόν των μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἐπιγείου βίου του και μέχρις αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ του.

Πάντοτε ὁ Σωτὴρ αὐτοὺς εἶχε μαζί του εἰς τὰς σπουδαιότερας του στιγμὰς.

Ἦσαν ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου και τῆς Σαλώμης. Κατήγγοντο ἀπὸ τὴν Βηθσαῖδᾶ τῆς Γαλιλαίας και ἦσαν και αὐτοὶ ἄλιεις.

Ἡ μητέρα των Σαλώμη ἦτο μία ἀπὸ τὰς εὐσεβεῖς μαθητείας τοῦ Χριστοῦ. Πάντοτε τὸν ἠκολούθει, τὸν ὑπηρέτει και εὐρέθη εἰς τὴν σταύρωσίν του.

Ὅταν ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Χριστός, ἀμέσως τὸν ἠκολούθησαν και ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα, οἰκογένειαν, περιουσίαν και ἐργασίαν.

Ἐδειξαν καὶ οἱ δύο ἀφοσίαν εἰς τὸν θάνατον ἀπὸ τῆν μεγάλην τὸν πίστιν.

Ὁ Ἰάκωβος ἐθανατώθη κατὰ τὸ 44 μ. Χ. εἰς ἓνα διωγμὸν, ποὺ ἔκκμεν ὁ Ἡρῶδης Ἀγρίππας.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία εὐορτάζει τὴν 30 Ἀπριλίου.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἦτο κατ' ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς μετανοίας Ἡροδρόμου.

Ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε νὰ γίνῃ μαθητὴς του, τὴν στιγμήν, ποὺ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἰάκωβον εἰργάζετο εἰς τὸ πλοῖον του μέσα εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος.

Εἰς τὸν Γολγοθᾶν αὐτὸς εὐρέθη ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς παρέδωκε τὴν μητέρα του κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς νὰ τὴν περιποιηταί, ὡσὰν πραγματικὴν μητέρα του.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐπῆγεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτιμον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ.

Ἐδῶ ἔγραψεν ἓνα προφητικὸν βιβλίον, ποὺ λέγεται Ἀποκάλυψις. Εἰς αὐτὸ προλέγει τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του ἦλθεν εἰς τὴν Ἐφεσον, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ἡ Ἐφεσσος ἦτο τὸ κέντρον τοῦ ἀποστολικοῦ του ἔργου. Ἀπὸ τὴν πάλιν αὐτὴν ἐκυβερνοῦσε τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας. Ἐδῶ ἔγραψε καὶ τὰς τρεῖς καθολικὰς του ἐπιστολάς.

Ἐπίσης ἔγραψε καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν του καὶ διὰ τοῦτο λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής.

Εἶχε πλέον ἀποκάμει ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἀποστολικὴν ἐργασίαν. Ἦτο πλέον πολὺ γέρον.

Δὲν ἤμποροῦσε νὰ διδάξῃ καὶ μόνον ἔλεγε· «Παιδιά μου, ἀγαπάτε ἀλλήλους».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 98 μ. Χ. εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ.

β) Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας.

Καὶ οἱ δύο οὗτοι Ἀπόστολοι ἦσαν ἀδελφοὶ καὶ ἐλέγοντο ἀδελφότητες.

Ὁ Ἰάκωβος ἦτο πολὺ πιστὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐνομιζέτο ἕνας ἀπὸ τοὺς στύλους τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐμαρτύρησε διὰ λιθοβολισμοῦ κατὰ τὸ 62 μ. Χ.

Ἐγραψε καὶ μίαν καθολικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ποὺ ἦσαν προηγουμένως Ἰουδαῖοι.

Ὁ δὲ Ἰούδας, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔγραψε μίαν ἄλλην καθολικὴν ἐπιστολὴν.

Λέγονται ἀδελφότητες, διότι ἐθεωροῦντο υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐξ ἄλλης γυναίκης αὐτοῦ πρὸ τῆς Παρθένου Μαρίας. Ὡς υἱοὶ δὲ τοῦ Ἰωσήφ ἐλέγοντο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου.

γ) Φίλιππος καὶ Ναθαναήλ.

Οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι συνεδέοντο διὰ φιλίας καὶ ἦσαν ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδά.

Ὁ Φίλιππος ἠκολούθησε πρῶτος τὸν Χριστόν. Καὶ κατόπιν ἐκάλεσε καὶ τὸν φίλον του Ναθαναήλ νὰ γίνῃ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἔγινε καὶ αὐτὸς.

Ὁ Φίλιππος ἐδίδαξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν, ὅπου ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ δὲ Ναθαναήλ ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀραβίαν.

δ) Ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Μαιθαῖος.

Ὁ Θωμᾶς εἶναι ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ δὲν ἐπίστευσε κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος. Καὶ διὰ ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τούτο παρουσιάσθη και εις αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔδειξε τὰς πληγὰς τοῦ. Τότε ὁ Θωμᾶς ἐπίστευσε καὶ εἶπε: «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου».

Ἐκήρυξεν εἰς τὴν Παρθίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής, διότι ἔγραψεν ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια.

Ἦτο τελώνης, προτοῦ νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκήρυξε πρῶτον εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς Ἐθνικούς. Ἐπίσης εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Παρθίαν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησεν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν μνήμην τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τὴν 30 Ἰουνίου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Α) Οἱ κληρικοί.

Οἱ Ἀπόστολοι, τὰς ἐκκλησίας ποὺ ἱδρυσαν, ἐκυβέρνησαν κατ' ἀρχὰς οἱ ἴδιοι.

Τὸ κύριον ὄμως ἔργον των ἦτο τὸ κήρυγμα καὶ ἡ ἐξάπλωσις τῆς νέας Θρησκείας. Καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ αἱ ἐκκλησίαι καθημερινῶς ηὔξανον, ἦτο ἀνάγκη νὰ εὑρεθοῦν κατάλληλοι Χριστιανοὶ νὰ τὰς διοικήσουν με νόμους (ὀργανώσουν).

Οἱ Ἀπόστολοι λοιπὸν ἐξελέξαν τοὺς καταλλήλους τούτους Χριστιανούς. Καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Οἱ πρῶτοι, ποὺ ἐξελέγησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους διὰ χειροτονίας, ἔλαβον τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτοὶ δὲ ἔπειτα ἐχειροτόνησαν τοὺς βοηθοὺς των.

Οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ καὶ χειροτονημένοι Χριστιανοὶ λέγονται κληρικοί. Διότι ἐξέλεξαν ὡς κληρὸν τῶν (ἔργον τῶν) νὰ ὑπηρετοῦν τὴν ἐκκλησίαν.

Οἱ κληρικοί διακρίνονται εἰς τρεῖς τάξεις (βαθμούς), ποὺ εἶναι 1) Οἱ Ἐπίσκοποι. 2) Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ 3) οἱ Διάκονοι.

1) **Οἱ Ἐπίσκοποι** Ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους πρῶτους ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀπόστολοι λέγονται Ἐπίσκοποι. Αὐτοὶ ἐξελέγησαν ὡς προϊστάμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων. Καὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ ἐκκλησίαι ἐκάστης περιφερείας εἶχον καὶ ἓνα ἐπίσκοπον.

Οἱ Ἐπίσκοποι μετὰ τὸν θάνατον τῶν Ἀποστόλων ἀνεγνωρίσθησαν ὡς διάδοχοι αὐτῶν.

2) **Οἱ Πρεσβύτεροι** (ἱερεῖς). Οὗτοι ἦσαν κατώτεροι τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἐκυβέρνηον τὰς διαφόρους ἐκκλησίας τῆς περιφερείας, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν τοποθετημένοι. Καὶ ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπισκόπων.

3) **Οἱ Διάκονοι.** Ὅπως οἱ πρεσβύτεροι ἐβοήθουν τοὺς ἐπισκόπους, ἔτσι καὶ οἱ διάκονοι ἐβοήθουν τοὺς πρεσβυτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπισκόπους, εἰς τὰς ἱεράς τελετάς.

Εἰς τὴν ἀρχαιστάτην ἐποχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέχρι τοῦ 8^{ου} αἰῶνος ὑπῆρχον καὶ διακόνισσαι.

Αὐταὶ ἦσαν χῆραι ἢ παρθένοι εὐσεβεῖς, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰς ἐλεημοσύνας εἰς τὰς πτωχὰς γυναῖκας. Πρὸς τοῦτοις τὰς ἐδίδασκον (κατήχουν) καὶ παρευρίσκοντο εἰς τὴν βάπτισιν αὐτῶν.

β) Αἱ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι.

Ἐπαρχίαι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ἦσαν μεγάλαι περιφέρειαι εἰς τὰς ὁποίας εἶχον διαιρέσει οἱ Ῥωμαῖοι ὅλον Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος. Π. χ. ὀλοκλήρης ἢ Παλαιστίνη ἦτο μία ἐπαρχία τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν ἦσαν πολλοὶ ἐπίσκοποι. Καὶ κάθε ἐπίσκοπος ἐκυβέρνηα μίαν ὀρισμένην περιφέρειαν μὲ πολλὰς ἐκκλησίας.

Οἱ Ἐπίσκοποι πολλάκις ἐκάλουν τοὺς κληρικούς τῆς περιφέρειᾶς (ἐπισκοπῆς τῶν) εἰς ἓνα συνέδριον (σύνοδον) διὰ νὰ σκεφθοῦν διὰ διάφορα ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν τῶν.

Εἰς αὐτὰς τὰς συνόδους ὁ ἐπίσκοπος ἦτο πρόεδρος καὶ ἔδιδε διαφόρους συμβουλὰς εἰς τοὺς κληρικούς του.

Ἀπὸ τὸν 3ον ὄμοις αἰῶνα ἤρχισαν νὰ μαζεύωνται εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὀλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας (μητρόπολις) καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἄλλων τῶν περιφερειῶν τῆς ἐπαρχίας εἰς σύνοδον.

Αὐταὶ αἱ σύνοδοι ἐλέγοντο ἐπαρχιακαί. Καὶ ἔλυον σπουδαιότερα ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας.

Πρόεδρος δὲ εἰς τὰς συνόδους αὐτὰς ἦτο ὁ ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως (πρωτεύουσῆς τῆς ἐπαρχίας) καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο μητροπολίτης.

Οἱ μητροπολίται καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἦσαν ἴσοι μεταξῶν τῶν. Οἱ μητροπολίται ὄμοις εἶχον μίαν περισσότερον τιμητικὴν θέσιν ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, χωρὶς ὄμοις νὰ εἶναι καὶ ἀνώτεροι εἰς τὸν βαθμὸν.

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς, τρεῖς μητροπολίται ἀπὸ ἄλλους τοὺς ἄλλους μητροπολίτας διεκρίνοντο. Ἦσαν δὲ αὐτοὶ οἱ μητροπολίται τῆς Ρώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Διότι αἱ πόλεις αὐταὶ ἦσαν περισσότερον ἐνδοξοὶ καὶ εἰς αὐτὰς ἐκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι.

Εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς προσετέθησαν ἔπειτα καὶ οἱ μητροπολίται τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Διότι ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις ἔγινεν ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τοῦ νέου Βυζαντιακοῦ κράτους, τὰ δὲ Ἱεροσόλυμα ἦτο ἡ πόλις, πού ἔπαθεν ὁ Χριστός.

Αὐτοὶ οἱ πέντε μητροπολίται ἔγιναν σιγὰ σιγὰ οἱ ἀνώτατοι κυβερνήται ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν.

Ἦσαν πάλιν μεταξὺ τῶν ἴσοι. Καὶ καθένας ἐκυβερνοῦσε χωριστὰ ἀπὸ τοῦς ἄλλους τὴν ἐπαρχίαν του.

Ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος οἱ πέντε οὗτοι μητροπολίται ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ρώμης ὠνομάσθη κατόπιν Πάπας.

Ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐκαλοῦντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

Εἰς τὰς συνόδους αὐτάς συνήρχοντο ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς οἰκουμένης. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγοντο οἰκουμενικαί. Ἔλυον δὲ σπουδαιότατα θρησκευτικὰ ζητήματα, πῶς δὲν ἤδύναντο νὰ λύσουν αἱ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι.

Οἱ ἀντιπρόσωποι, πῶς συνήρχοντο εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, ἐλέγοντο Πατέρες.

Οἱ πατέρες οὗτοι ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀποφάσεις τῶν συνόδων αὐτῶν ἦσαν θεόπνευστοι.

ΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἦτο ἔργον ἀνθρώπινον, ἀλλὰ ἔργον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἰδρῦθη διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Τὴν ἐξάπλωσιν δὲ αὐτῆς ἀνέλαβον, ὅπως εἶδομεν, οἱ Ἀπόστολοι. Αἱ δὲ ἐκκλησίαι, πῶς ἰδρῦθησαν ἀπὸ αὐτοῦς, ὠνομάσθησαν ἀποστολικάι.

Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐξηπλώθη ἡ ἐκκλησία εἰς ὅλην τὴν Παλαιστίνην. Ἐπειτα εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν Κύπρον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰδρύνονται αἱ ἐκκλησίαι τῶν Φιλιππησιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πων, Θεσσαλονίκης, Βερροίας, Ἀθηνῶν, Κορίνθου κλπ. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (330 μ.Χ.) αἱ ἀποστολικά ἐκκλησίαι διέδωκαν τὸ εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰ πλέον μακρυνὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροὶ κάτοικοι τοῦ ἀπεράντου τότε Ρωμ. κράτους ἦσαν Χριστιανοί. Αἱ σχέσεις, ποὺ ἤγονον τὴν μίαν ἐκκλησίαν μετὰ τὴν ἄλλην, ἦσαν ἀδελφικαί. Ἔλυον ἔλα τὰ ζητήματά των μετὰ ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Ἡ πίστις δὲ τῶν χριστιανῶν ἦτο μία καὶ ἁγία.

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

Καθὼς οἱ Ἰουδαῖοι κατεδίωξαν ἀγρίως τοὺς πρώτους Χριστιανούς, ἔτσι κατεδίωξαν ἀγριώτερα τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τὸ 64 μ. Χ. μέχρι τοῦ 313 οἱ εἰδωλολάτραι Ρωμαῖοι.

Καὶ ὅπως ἐχύθη τὸ αἷμα τότε τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ ἄλλων Χριστιανῶν, ἔτσι καὶ τώρα ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐχύθη τὸ αἷμα χιλιάδων Χριστιανῶν.

Κατεδίωξαν δὲ οἱ Ρωμαῖοι τοὺς Χριστιανούς διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες π. Χ. ἤθελον αὐτοὶ νὰ ἐξουσιάζουν τὴν ζωὴν τῶν ὑπηκόων του. Ἀλλ' ὁ Χριστιανισμὸς ἐκήρυττεν, ὅτι τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐξουσιάζει μόνος ὁ Θεός.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες ἤθελον νὰ λατρεύονται καὶ μετὰ θάνατον, νὰ θεοποιῶνται ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους των. Ἀλλὰ οἱ Χριστιανοὶ ἐλάτρευον μόνον τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὄχι ἀνθρώπους.

Διότι οἱ Ρωμαῖοι ὑπῆκουον μόνον εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους των, οἱ δὲ Χριστιανοὶ μόνον εἰς τὸν θεῖον νόμον. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ Χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ἐχθροὶ τοῦ κράτους.

Διότι ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν ἐξημιούνητο τὰ συμφέροντα καὶ ὅλων τῶν ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖοι ἔζων ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν (ιερέων, ἀγαλματοποιῶν, ἐμπόρων σφραγίστων κλ.).

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐπολέμει τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, εἰς τὰς ὁποίας ἔζων οἱ εἰδωλολάτραι.

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐθεώρει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ ἀδελφούς, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐχώριζον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους.

Διότι ὁ λαὸς πολλὰς φυσικὰς καταστροφὰς (σεισμούς, ἐπιδημίας, ἠφαιστεια κλ.), ἀπέδιδεν εἰς τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν τοῦ ἔνεκα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπειτα ὁ λαὸς τότε ἦτο συνηθισμένος εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, ἐνῆ ἡ νέα θρησκεία ἤθελεν ἀπαδοὺς ἠθικούς. Δὲν ἦτο λοιπὸν εἰς αὐτοὺς εὐκόλον νὰ ἀλλάξουν τὰς κακὰς συνηθείας των.

Διὰ τοῦτο αἱ νέαι ἰδέαι τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπικρατήσουν καὶ νὰ νικήσουν τὰς παλαιὰς ἰδέας χωρὶς ἀγῶνας καὶ χωρὶς αἷμα.

Καὶ οἱ φιλόσοφοι ἀκόμη τῆς ἐποχῆς αὐτῆς περιεφρόνουν τὴν νέαν Θρησκείαν.

Δὲν ἠμποροῦσαν νὰ πιστεύσουν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ προσέλθῃ τίποτε τὸ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀσήμαντον Παλαίστινῃν.

1. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος (64—68 μ. Χ.).

Ὁ Νέρων ἦτο ἓνας αὐτοκράτωρ σκληρὸς, ἀπάνθρωπος καὶ θηριώδης.

Εἰς τὴν ἐποχὴν του ἔγινε μία μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ρώμην καὶ κατέστρεψε τὸ περισσότερον μέρος τῆς πόλεως.

Ἡ πυρκαϊὰ αὐτὴ ἑλέγεται, ὅτι ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐγκλήματα του.

Πολλά λέγονται διὰ τὸ ἐγκλήμα αὐτό.

Ἄλλοι λέγουν, ὅτι μὲ τὴν ἐγκληματικὴν αὐτὴν πράξιν τοῦ ἤθελε νὰ κάμῃ λαμπροτέραν τὴν πρωτεύουσαν μὲ νέας οἰκοδομίας.

Ἄλλοι, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ τρομερὸν θέαμα τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Τροίας, ποῦ τὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς Ὅμηρος.

Ἄλλοι, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ μὲ τὸ ἄγριον αὐτὸ θέαμα τὴν κακοῦργον ψυχὴν του.

Ὁ λαὸς ὅμως ἀμέσως ὑποπετεύθη ὅτι αἴτιος τῆς καταστροφῆς ἦτο αὐτὸς ὁ παράφρων αὐτοκράτωρ.

Ὁ Νέρων τότε διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ διέδωκε μὲ πανηγύριαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι οἱ ἔνοχοι.

Ὁ λαὸς, ποῦ ἐνόμιζεν ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἐξ αἰτίας τῶν Χριστιανῶν, τὸ ἐπίστευσε.

Καὶ ἀμέσως ἤρχισεν ἓνας ἄγριος καὶ σκληρότατος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ μανία καὶ ἡ λύσσα τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης ἦσαν ἀσυγκράτητοι. Τοὺς συνελάμβανον, τοὺς ἀλειφαν μὲ πίσσαν καὶ τοὺς ἔκαιον ὡσάν πυροτεχνήματα.

Τοὺς ἐτοποθέτουν ὀρθίους καὶ ἀναμιμένους εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τοὺς κήπους, ὡσάν φωτεινοὺς φανοὺς καὶ σαρκίνας λαμπάδας.

Τοὺς ἐρράβδιζον, τοὺς ἐμαστιγῶνον μέχρι θανάτου.

Ἄλλους ἐρραπτον εἰς δέρματα ζῴων καὶ τοὺς ἐρριπτον εἰς τὰ θηρία καὶ τοὺς κατεξέσχιζον.

Δὲν ἐθασανίζοντο δὲ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδία.

Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦτον ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Τόσον μεγάλος ἦτο ὁ τρόμος τῶν Χριστιανῶν, ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦτον, ὥστε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος ἐφοβοῦντο ὅτι δὲν ἀπέθανεν. Ἐπίστευον ὅτι εἶναι κρυμ-

μένους εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ κάποτε ὡς ἀντίχριστος.

Τὰ βασανιστήρια, αἱ ἐξορίαι καὶ οἱ σκληροὶ θάνατοι ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων.

Ὅπως π. χ. ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ (82—97 μ. Χ.) οἱ Χριστιανοὶ καταδιώκονται ὡς ἄθεοι.

Ἐπὶ τοῦ Τραϊανοῦ (99—117) κατηγοροῦντο οἱ Χριστιανοί, ὅτι ἀνήκουν εἰς ἑταιρείαν (ἐκκλησίαν), ἣ ὅποια κατὰ τοὺς νόμους τοῦ κράτους ἀπηγορεύετο.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν μάλιστα ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σπουδαῖος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, ὁ Ἰγνάτιος. Οὗτος ἐρρίφθη εἰς τοὺς λέοντας διὰ νὰ τὸν καταξεσχίσουν καὶ ἔδειξε θαυμαστὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐμαρτύρησε καὶ ὁ ἐπίσκοπος τότε Ἱεροσολύμων, Συμεὼν, εἰς ἡλικίαν 125 ἐτῶν. Καθὼς καὶ ὁ γέρον ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος, ὁ ὅποιος ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν του πιστὰ 36 ἔτη.

Ἐπὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (167 μ. Χ.) οἱ Χριστιανοὶ κατεδιώχθησαν ἐξ αἰτίας τῶν φιλοσόφων, καὶ ἐμίσησαν τὴν νέαν θρησκείαν.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σοφὸς Χριστιανός, ὁ Ἰουστίνος. Οὗτος μὲ τὰ συγγράμματά του (ἀπολογίας του) ὑπεστήριξε τὴν ἀθωότητα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπὶ τῶν Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ (251—305). Οἱ διωγμοὶ αὐτοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι καὶ οἱ φοβερότεροι. Εἰς τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν ἐκαίοντο. Ἠναγκάζοντο οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τὰ εἰδῶλα καὶ ὅσοι ἤρνοῦντο ἐθανατώνοντο.

Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς ἔδειξαν οἱ Χριστιανοὶ ἓνα θάρρος ἀληθινὰ ὑπεράνθρωπον. Τὸ θάρρος τῶν τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης τῶν πίστεως. Καὶ διὰ τοῦτο

ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀντὶ τὰ ἐξαφανισθῆναι, ἐστερεώθη περισσότερο καὶ ἐθριάμβευσε.

Παρόμοιον θάρρος ἔδειξαν καὶ παρθένοι ἀκόμη.

Πολλάκις καὶ οἱ βικτανισταὶ τῶν αὐτῶν ἐθαύμαζον τόσοσιν πολὺ τὸ θάρρος τῶν, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοῦς ἐγίνοντο Χριστιανοὶ καὶ ἐμαρτύρουν μαζὶ μὲ αὐτούς.

Σημειώσεις. Τὰ καταφύγια τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἦσαν ἐρημικὰ μέρη καὶ συνήθως ὑπόγεια σπήλαια, ποὺ ἐλέγοντο κατακόμβαι. Ἐκεῖ κρυφίως ἐτέλουν τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα καὶ ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς μάρτυράς τῶν.

Αἱ κατακόμβαι ἐσχηματίσθησαν ἄλλοτε ἀπὸ ἐργάτας, οἱ ὅποιοι ἐξῆλθον ἀπὸ ἐκεῖ οἰκοδομήσιμα ὕλικά.

Σφίζονται σήμερον εἰς τὴν Ρώμην πολλαὶ τοιαῦται, καθὼς καὶ εἰς τὴν νῆσον Μήλον.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ὅσοι Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἐφονεύοντο, ἐλέγοντο μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας.

Οὗτοι δὲ μὲ τὸ αἷμά τῶν ἐστερέωσαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μᾶς ἐδίδαξαν μὲ τὸ παράδειγμά τῶν, ὅτι καὶ τὴν ζωὴν μας ἀκόμη πρέπει νὰ θυσιάσωμεν διὰ τὸν Χριστόν.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τιμὴν καὶ σεβασμὸν ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τῶν πιστῶν αὐτῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τῶν διὰ τὸν Χριστόν.

Μεταξὺ τῶν μαρτύρων τούτων τῆς πίστεως εἶναι καὶ οἱ ἅγιοι Δημήτριος καὶ Γεώργιος.

Μηνιάτη—Γιαννικοπούλου, Ἐκκλ. Ἱστορία Ε' Δημ. ἐκδ. 1^η 1934 4

1) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐγεννήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἦτο ἀπὸ ἀριστοκρατικῆν οἰκογένειαν. Κατετάχθη εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν, ὅπου διέπρεψεν ὡς ἀξιωματικὸς αὐτοῦ.

Εἰκ. 4. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Ὅταν ἐγίνε Χριστιανός, ἄφησε καὶ πλοῦτη καὶ ἀξιώματα. Καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκῃ φανερά τὸν Χριστὸν καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς νέους τῆς πατρίδος του.

Αὐτοκράτωρ τότε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἦτο ὁ Μαξιμιανός. Οὗτος ἐφυλάκισε τὸν Δημήτριον, διότι ὡς ἀξιωματικὸς δὲν ὑπήκουσε νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν δὲν ἔπαυεν ὁ Δημήτριος νὰ διδάσκῃ ἄλλους, ὅσοι ἤρχοντο νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν.

Μίαν ἡμέραν ἐγίνοντο ἀγῶνες εἰς τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ ὁ αὐτοκράτωρ παρηκολούθει αὐτούς.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἔζη τότε ἓνας εἰδωλολάτρης, φίλος τοῦ αὐτοκράτορος, ποῦ ἐλέγετο Λυαῖος. Οὗτος ἦτο πολεμιστὴς καὶ γιγαντόσωμος, ὡσάν τὸν παλαιὸν Γολιάθ. Καὶ ἐκάλει τοὺς θεατὰς εἰς μονομαχίαν. "Ὅσοι ἔμως ἐμονομάχουν μὲ αὐτόν, ἔλοι ἐνικῶντο, διότι ἦτο ἀνίκητος.

"Ἐνας τότε νεανίας, φίλος τοῦ Δημητρίου, ποῦ ἐλέγετο Νέστορ, ἐπήγγεν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐζήτησε τὰς εὐχὰς τοῦ διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Λυαῖον.

Πράγματι ὁ Νέστορ μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Δημητρίου καὶ μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως παρουσιάζεται εἰς τοὺς ἀγῶνας. Μονομαχεῖ μὲ τὸν Λυαῖον, τὸν νικᾷ καὶ τὸν φονεῖ.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Καὶ ὅταν ἔμαθε, τί συνέβη πρὸ τῆς μονομαχίας, διέταξε καὶ ἀπεκεφάλισαν καὶ τὸν Δημήτριον καὶ τὸν Νέστορα.

Τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ εὐάβαν μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Εἰς τὸ μνημῆα του δὲ ἐγίνοντο πολλὰ θαύματα. Καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος πάντοτε ἀνέβλυζε θεῖον μύρον (εὐωδίαν). Διὰ τοῦτο δὲ ὁ Ἅγ. Δημήτριος λέγεται μυροβλήτης.

Ἐκ τούτου θεωρεῖται προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐπάνω εἰς τὸν τάφον του ἐκτίσθη ἀργότερα ἓνας μεγαλοπρεπὴς ναός.

Τὸ ναὸν αὐτὸν ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ Τούρκοι τὸν ἔκαμαν τζαμίον των. Κατὰ τοὺς ἐνδόξους ἔμως πολέμους τοῦ 1912—13, ποῦ ἀπηλευθερώθη ἡ Θεσσαλονίκη, ἀνήμερα τοῦ Ἅγ. Δημητρίου, ἐπανήλθε καὶ ὁ ναὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν.

Ὁ ναὸς αὐτὸς ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ὡραιότερους τῆς Χριστιανισμοῦ.

Δυστυχῶς ἔμως κατὰ τὴν πυρκαϊάν τῆς Θεσσαλονίκης

κατὰ τὸ ἔτος 1916, ὁ ναὸς οὗτος ἐκάη καὶ κατεστράφη. Μερικὰ μόνον τεμάχια τοῦ ναοῦ καὶ μερικὰ ἀντίγραφα τῶν σπανίων εἰκόνων του εὐρίσκονται σήμερον εἰς τὸ Βυζαντινὸν μουσεῖον Ἀθηνῶν.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν 26 Ὀκτωβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Μέγαν εὐρατο ἐν τοῖς κινδύνοις
σὲ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένην,
ἀθλοφόρε, τὰ ἔθνη τροπούμενον.
Ὡς σὺν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἑπαρσιν,
ἐν τῇ σταδίῳ θηρύνων τὸν Νέστορα,
Οὕτως, ἅγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

2) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος.

Ὁ Ἅγ. Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ. Εἶχε γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους. Ἦτο στρατιωτικὸς καὶ ὤπηρετοῦσεν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατὸν ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς. Διέπρεψεν εἰς διαφόρους μάχας.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ εἰδωλολάτρης πατέρας του, ἠλευθέρωσεν ὅλους τοὺς δούλους καὶ αἰχμαλώτους τοῦ πατρὸς του, τὴν δὲ περιουσίαν του διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς.

Διετάχθη κάποτε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Γεώργιος ὅμως ὄχι μόνον δὲν τοὺς κατεδίωξεν, ἀλλὰ ἐξηκολούθει μὲ τὴν διδασκαλίαν του νὰ κάμνῃ πολλοὺς εἰδωλολάτρης Χριστιανούς.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε διέταξε νὰ τὸν βασανίσουν. Κατ' ἀρχὰς τὸν ἔδεσαν εἰς ξύλον καὶ τὸν ἐκτύπων εἰς τὴν κοιλίαν του. Καὶ ἔπειτα τὸν ἔσυρον εἰς τροχὸν διὰ νὰ καταξεργίσουν τὸ σῶμα του. Εἰς βλα ὅμως αὐτὰ τὰ βασανι-

στήρια δὲν ἔπαθε κανένα κκχὸν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἄφου ἐδείχθη τροπαιοφόρος εἰς ἕλα αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν βασιάνων, ἀπεκεφαλίσθη κατὰ τὸ ἔτος 304 μ. Χ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Χριστιανοὶ ἔφεραν τὸ λείψανόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἡκλαιστίνης Λύδδαν. Καὶ ἔπειτα ἔκτισαν ἐκεῖ ναὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Εἰκ. 5. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος.

Ὅπως εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνεδείχθη γενναῖος στρατιώτης, ἔτσι ἐφάνη καὶ ἔνδοξος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ποιμένες τὸν ἔχουν προστάτην των ἁγίων, διότι τὴν ἐπομένην τῆς ἑορτῆς του φεύγουν ἀπὸ τὰ χειμαδιὰ των καὶ πηγαίνουν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη.

Αἱ εἰκόνες παριστάνουν τὸν Ἅγιον ἔφιππον νὰ φονεύῃ ἕνα δράκοντα. Ὁ δράκων αὐτὸς ἐκρύπτετο εἰς μίαν λίμνην πλησίον μιᾶς πόλεως καὶ κατέτρωγε τοὺς κατοίκους. Καὶ ὁ ἅγιος, ἀφου ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μὲ προσευ-

χρήν, τὸν ἐφένευσεν. Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἔκαμε τοὺς ἰατρούκους
νὰ πιστεύσουν καὶ νὰ βαπτισθοῦν.

Τὴν μνήμην τοῦ ἡ ἐκκλησίας μας ἐορτάζει τὴν 23
Ἀπριλίου καὶ φάλλει τὸ ἔξῃς ἀπολυτίκιον :

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἰατρός,
βασιλέων ὑπέρμαχος,
Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῇ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Εἰν. 6. Ὁ προστάτης τοῦ χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.

Ο ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

Οι διωγμοί των Χριστιανών έπαυσαν, όταν έγινε αυτοκράτωρ ο Μέγας Κωνσταντίνος. Καί ο αυτοκράτωρ ούτος ήτο ο πρώτος αυτοκράτωρ Χριστιανός και προστάτης του Χριστιανισμού.

Ο Κωνσταντίνος ήτο υιός του Κωνσταντίνου του Χλωρου και της Αγίας Ελένης. Έγεννήθη εις την πόλιν Ναϊσσόν (σημερινήν Νίσσαν) της παλαιάς Σερβίας και Βουλγαρίας (Μοισίας) κατά τὸ ἔτος 288 μ. Χ.

α) Τὸ Λάβαρον.

Όταν απέθανεν ο πατήρ του, ο στρατός ἀνηγόρευσε αὐτὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὸ ἔτος 306 μ. Χ.

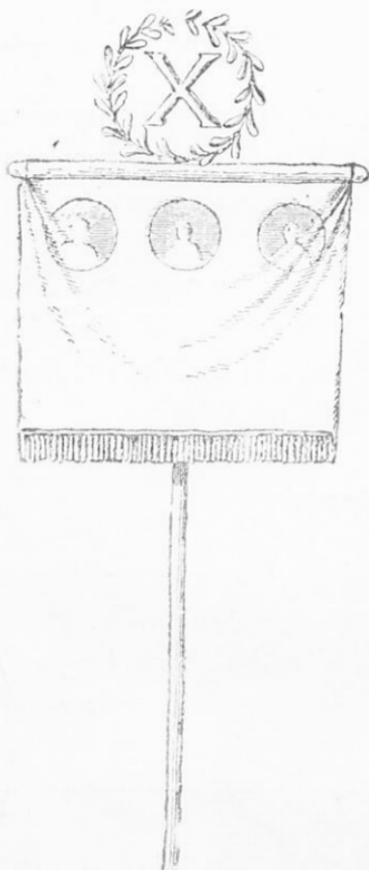
Αὐτοκράτωρ ἔμως ἐζήτηε νὰ γίνῃ και ο συνάρχων αὐτοῦ Μαξεντίος. Διὰ τοῦτο ἐκηρύχθη μεταξὺ τούτων πόλεμος.

Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν ἐνίκησεν ο Κωνσταντίνος μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ ὡς ἐξῆς.

Οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ τοῦ Κωνσταντίνου και τοῦ εἰδωλολάτρου Μαξεντίου ἦσαν ἑτοιμοὶ νὰ δώσουν μάχην, πλησίον τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ. Ἐπειδὴ ο στρατός τοῦ Μαξεντίου ἦτο περισσότερος, ο Κωνσταντίνος ἐζήτησε μετὰ τὰς προσευχὰς του τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ¹⁾.

1) Όλον τὸ κράτος εἶχε διαίρεθῆ εἰς τέσσαρας διοικήσεις και εἰς κάθε μίαν ἦτο και ἕνας ἄρχων. Ο Κωνσταντίνος ἔμως ἦτο ἄρχων τῆς διοικήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πράγματι τὴν στιγμήν, πού εἶχε στρέψει τὰ βλέμματά του πρὸς τὸν οὐρανόν, βλέπει ἓνα φωτεινὸν σημεῖον εἰς σχῆμα σταυροῦ.

Εἰκ. 7. Τὸ Λάβαρον.

Εἰς τὸ μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἀνέγνωσε καθαρὰ τὰς λέξεις: «ἐν τούτῳ νίκα». Τὴν ἰδίαν νύκτα εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του τὸν Χριστόν, ὁ ὅποιος τοῦ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃ μίαν σημαίαν μετὰ τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ σταυροῦ.

Τὸ πρῶτ' παρήγγειλεν ἀμέσως καὶ κατασκευάσθη ἡ σημαία, ἡ ὅποια ἔφερε τὸν σταυρὸν καὶ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πρώτη αὐτῆ, Χριστιανικῆ σημαία ὠνομάσθη λάβαρον¹⁾. Μετὰ αὐτὸ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του ὄρμησε καὶ ἐνίκησε τὸν Μαξέντιον.

Τὴν νίκην του αὐτὴν διακαίως ἀπέδωκεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐξέδωκεν ἀπὸ τὴν πόλιν

¹⁾ Τὸ λάβαρον αὐτὸ ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἓνα τετράγωνον ὕφασμα πορφυροῦν. Ἐκρέματο δὲ τοῦτο ἀπὸ ἓνα δλόχρυσον δόρυ. Τὸ δόρυ αὐτὸ ἐστηρίζετο εἰς ἓνα ὕψηλόν κοντόν (κοντάρι). Εἰς τὴν κορυφὴν του κοντοῦ ἐστηρίζετο ἓνας χρυσοῦς στέφανος καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὸ πολυτελὲς αὐτὸ ὕφασμα ἦσαν κεντημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ αυτοκράτορος, τῆς μητρὸς του Ἑλένης καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ Χριστοῦ.

των Μεδιολάνων (Μιλάνον) ένα περίφημον διάταγμα υπέρ τῆς νέας θρησκείας.

Με τὸ διάταγμα αὐτὸ ἀνεγνώρισε τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους, χωρὶς ὅμως νὰ καταδιώκωνται οἱ εἰδωλολάτραι.

Μόνον ὁ γαμβρὸς καὶ συνάρχων τοῦ Λικίνιος δὲν ἐσοβίασθη τὸ διάταγμα τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς πόλεμον καὶ μετ' αὐτόν. Ἡ μάχη ἐγένετο πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως κατὰ τὸ 324 καὶ ἐνίκηθη ὁ Λικίνιος.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ κράτους ὁ Κωνσταντῖνος.

β) Ἡ προστασία τῆς νέας θρησκείας.

Τὴν νέαν θρησκείαν τοῦ κράτους ἐπροστάτευσεν ὡς ἑξῆς:

1) Ἐκάμε πρωτεύουσαν ὅλου τοῦ κράτους τοῦ ἀντὶ τῆς Ρώμης τὸ Βυζάντιον. Τὴν νέαν δὲ πρωτεύουσαν ὠνόμασε νέαν Ρώμην, ὃ δὲ λαὸς τὴν ὠνόμασε Κωνσταντινούπολιν.

Ἀπὸ τότε ἡ πόλις αὕτη ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς θρησκείας μας καὶ τοῦ γένους μας (Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ).

Ἦθελε μετ' τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν τῆς πρωτεύουσῆς νὰ φύγη ἀπὸ τὰ πολλὰ μνημεῖα τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν διωγμῶν.

2) Ἐπροτιμοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὰς ἀνωτέρας δημοσίας θέσεις.

3) Ἐδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τὰς ἐκκλησίας νὰ ἐλευθερώουν τοὺς δούλους.

4) Ἀπῆλλαξε τοὺς κληρικοὺς ἀπὸ τὰς φορολογίας.

5) Ἐκάμε μετ' νόμον τὴν Κυριακὴν ἀργίαν.

6) Ἐκτίσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Εἰς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον.

7) Ἐκάλεσε τὴν Α' Οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὡς θὰ ἴδω-
μεν παρακάτω, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀληθινὴν διδασκα-
λίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐβαπτίσθη εἰς τὴν Νικο-
μήδειαν. Καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε τὴν 21 Μαΐου τοῦ 337.

Τὸ λείψανόν του μεταφέρθη καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Κων-
σταντινούπολιν, εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ὀνόμασεν ἰσαπόστολον καὶ ἅγιον,
διότι εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡσὰν Ἀπόστολος.

γ) Ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἡ μητέρα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ εὐσεβεστάτη

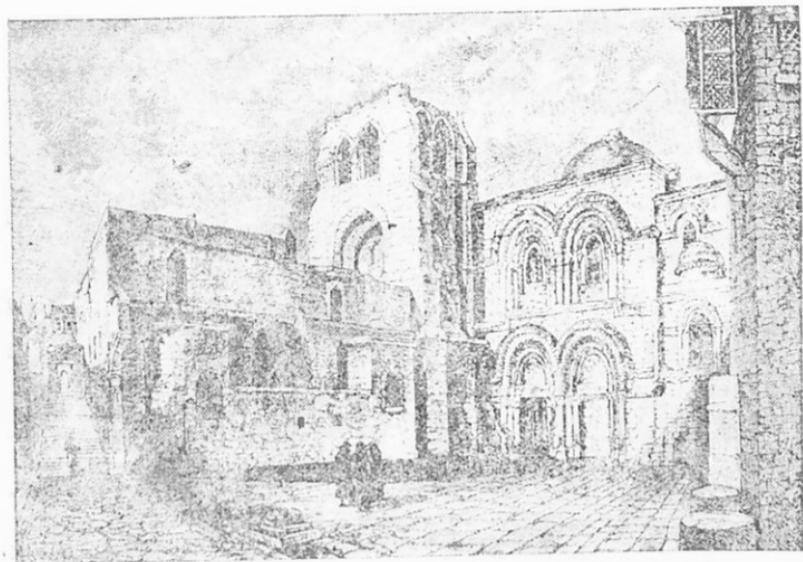
Εἰκ. 8. Ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἑλένη ἐπῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔκαμεν ἀνασκαφὰς καὶ
εὔρε τὸν τίμιον Σταυρὸν.

δ) Ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐκεῖ, ποὺ εὐρέθη ὁ τίμιος Σταυρός, ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Ἁγ. Ἐλένη ἔκτισαν ἕνα μεγαλοπρεπέστατον ναόν, τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ μέσα εἰς αὐτὸν ὕψωσαν τὸν Σταυρόν. Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔγινε μίᾳ μεγάλῃ πανήγυρις.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ προσκύνημα ὁλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Εἰκ. 9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγ. Τάφου.

Ἐκεῖ χιλιάδες προσκυνητῶν πηγαίνουν κατ' ἔτος ἀπὸ διάφορα μέρη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Ἐκεῖ σήμερον ὁ Πατριάρχης κάμνει τὴν θείαν λειτουργίαν. Καὶ ἀπὸ τὸ μνήμα τοῦ Χριστοῦ τὸ Μ. Σάββατον ἐξέρχεται τὸ Ἅγιον Φῶς.

Ὁ κόσμος τότε τρέχει μὲ συγκίνησιν, ἀνάπτει τὰ κεριά του ἀπὸ τὸ Ἅγιον Φῶς, ἐνῶ ψάλλεται: «Δεῦτε λάβετε

φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Ἡ στιγμή αὐτή εἶναι ἱερω-
τάτη καὶ ὁ εὐσεβὴς Χριστιανὸς κυριεύεται ἀπὸ μίαν βαθυ-
τάτην εὐλάβειαν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνεγνώρισε καὶ τὴν μητέρα τοῦ
Κωνσταντίνου ἁγίαν.

Τὴν μνήμην των ἑορτάζει τὴν 21 Μαΐου. Ψάλλονται
δὲ τὰ ἐξῆς ἀπολυτίκια.

Ἀπολυτίκιον τοῦ Κωνσταντίνου.

«Τοῦ Σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος,
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος,
ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀπόστολός σου Κύριε,
βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέθετο·
ἦν περιέσωζε διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ,
προσθελαίς τῆς Θεοτόκου, μόνε Φιλάνθρωπε».

Κοντάκιον Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

«Κωνσταντίνος σήμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἑλένῃ,
τὸν Σταυρὸν ἐμφαίνουσι τὸ πανσεβάσμιον ξύλον,
πάντων μὲν τῶν Ἰουδαίων αἰσχύνῃν ὄντα,
ὄπλον δὲ πιστῶν Ἀνάκτων κατ' ἐναντίων·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἀνεδείχθη,
σημεῖον μέγα, καὶ ἐν πολέμοις φρικτόν».

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

Κατά τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν ἐχθροὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ὡς εἶδομεν, ἦσαν οἱ εἰδωλολάτραι.

Τώρα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου παρουσιάζονται ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς θρησκείας ἀπὸ τοὺς κόλπους αὐτῆς.

Οἱ ἐχθροὶ οὗτοι ἐλέγοντο αἰρετικοί. Ἦσαν δὲ οὗτοι μορφωμένοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι δὲν ἠγνόησαν τελείως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔπεσαν εἰς πλάνας.

Αὐταὶ δὲ αἱ πλάναι τῶν λέγονται αἰρέσεις.

Οἱ αἰρετικοὶ αὗτοι ἐκλόνιζον τὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, διότι ἐσκανδάλιζον τοὺς Χριστιανούς.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία ἤργησε νὰ ταράσσεται ἀπὸ αὐτοὺς μὲν ἡσύχασεν ἀπὸ τοὺς διωγμούς.

α) Ὁ Ἄρειος.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς αὐτοὺς ἦτο ὁ Ἄρειος.

Οὗτος ἦτο ἱερεὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ ἐθεωρεῖτο ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον μορφωμένους κληρικούς τῆς ἐποχῆς του (3ου αἰῶνος). Ἐδίδασκε δὲ τὴν πλάνην ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα, ἕπως ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δηλαδή ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο Θεός, ἀλλ' ἄνθρωπος. Καὶ ἄνθρωπος τελειότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, φωτισμένος ὅμως ἀπὸ τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοῦ ἀποδίδωμεν θείας τιμᾶς.

Ἡ διδασκαλία του αὐτῆ ἀνεστάτωσε τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ τότε ὁ ἐπίσκοπός του Ἀλέξανδρος καὶ ὁ διάκονος αὐτοῦ Ἀθανάσιος προσεπάθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνην του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσαν. Διότι ὁ Ἄρειος ἐπέμενε νὰ μένῃ εἰς αὐτήν.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μίαν ἐπαρχιακὴν σύνοδον, ἣ ὅποια κατεδίκασε τὸν Ἀρειὸν καὶ τὴν αἵρεσίν του.

Ὁ Ἀρειὸς ἔτιμος ἐξηκολούθει νὰ μένη εἰς τὴν πλάνην του. Καὶ μάλιστα ἐφυγεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ παντοῦ ἐδίδασκε μὲ φανατισμὸν τὴν αἵρεσίν του.

β) Ἡ πρώτη οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ὁ Ἀρειὸς κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν του πολλοὺς Χριστιανοὺς, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο Ἀρειανοί. Οἱ ἄλλοι, ποὺ ἔμενον πιστοὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐλέγοντο ὀρθόδοξοι. Καὶ ἔτσι ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐχωρίσθη εἰς δύο θρησκευτικὰ κομμάτια. Ἡ δὲ ἐκκλησία, καθὼς καὶ τὸ κράτος, ἐταράσσεται ἀπὸ τὰς διχονοίας καὶ τὰς ἐριδας τῶν δύο κομμάτων.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐκάλεσεν οἰκουμενικὴν σύνοδον διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος εἶναι ἡ πρώτη. Καὶ ἐγένετο εἰς τὴν Νίκειαν τῆς Βιθυνίας κατὰ τὸ ἔτος 325 μ. Χ. Εἰς αὐτὴν ἦλθον 318 Πατέρες. Καὶ πρόεδρος ἐγένετο ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτωρ.

Οἱ πατέρες τῆς συνόδου συνεζήτησαν πολὺ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρειοῦ καὶ τὴν κατεδίκασαν.

Ἐδέχθησαν δὲ τὴν γνώμην τοῦ διακόνου Ἀθνασίου, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Πατήρ του, καὶ ὄχι κτίσμα (ὁμοούσιος).

γ) Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Διὰ νὰ φωτισθοῦν δὲ οἱ Χριστιανοί, ἐγραψαν, τί πρέ-

πει νὰ πιστεύουν διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸν Χριστὸν μὲ ἑπτὰ συντόμους προτάσεις.

Αἱ προτάσεις αὗται λέγονται ἄρθρα.

Προτοῦ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἄρειου (Ἀρειανισμόν), παρουσιάσθη καὶ ἄλλη αἵρεσις, τοῦ Μακεδονίου.

Ὁ Μακεδόνιος ἐδίδασκεν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Ἄρειος ἐδίδασκεν ὅτι δὲν εἶναι Θεὸς ὁ Χριστός.

Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδοσίος ὁ Α' ἐκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 381 μ. Χ. Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν συνήλθον 150 Πατέρες.

Ἡ δευτέρα αὕτη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπεκύρωσεν, ὅσα ἀπεφάσισεν ἢ πρώτη, συνεζήτησε τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδονίου, τὴν κατεδίκασε καὶ ἔκαμεν ἄλλα πέντε ἄρθρα. Τὰ ἄρθρα αὐτὰ μαζὶ μὲ τὰ ἑπτὰ ἄρθρα τῆς πρώτης ἀποτελοῦν «Τὸ πιστεύω», τὸ ὅποιον λέγεται σύμβολον τῆς πίστεως. Καὶ μὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ξεχωρίζουν οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς.

Τὰ πέντε αὐτὰ ἄρθρα διδασκουν διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ Βάπτισμα, διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Εἶναι δὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τὸ ἑξῆς:

Ἄρθρον 1ον. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

Ἄρθρον 2ον. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς.

64

ἐκ Φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

"Αρθρον 3ον. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

"Αρθρον 4ον. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

"Αρθρον 5ον. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

"Αρθρον 6ον. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

"Αρθρον 7ον. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

"Αρθρον 8ον. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

"Αρθρον 9ον. Εἰς μίαν, ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

7 65

Ἀρθρον 10ον. Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφε-
σιν ἁμαρτιῶν.

Ἀρθρον 11ον Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Ἀρθρον 12ον. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶ-
νος Ἄμην

8657

W

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α) Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας λέγονται οἱ σοφοὶ ἐκείνοι
κληρικοὶ οἱ ὅποιοι μὲ τοὺς λόγους των καὶ τὰ συγγράμ-
ματά των ἐξήγγον ὀρθὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Οὗτοι ἐστε-
ρέωνον τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων καὶ ἐπολέμουν τοὺς
αἰρετικούς.

Ἐπειδὴ ἔδειξαν ἓνα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκκλησίαν
πατρικόν, διὰ τοῦτο λέγονται καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλη-
σίας.

Διὰ νὰ ἴμπορουν αὐτοὶ νὰ ἐξηγγούν ὀρθὰ τὴν Ἁγίαν
Γραφήν ἐμάνθανον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ διὰ
τοῦτο ἦσαν πολὺ μορφωμένοι. Δὲν ἦσαν δὲ μόνον μορφω-
μένοι, ἀλλὰ καὶ ἠθικοὶ καὶ ἐνάρετοι.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς διδασκάλους καὶ πατέ-
ρας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Εἶχε δὲ ἐξαιρετικὴν
θέσιν μεταξὺ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸ ἔτος 297
μ. Χ.

Ἀπὸ μικρὸς ἀκόμη διακρίνετο μεταξὺ τῶν συμμαθη-
τῶν του διὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ἐπιμέλειάν του.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας πολὺ τὸν ἠγάπησε
Μηναῖη—Γιαννικοπούλου Ἐκκλ. Ἱστορία, Ε' Δημ. ἔκδ. 1η 1934

καὶ τὸν ἐπροστάτευσε, καὶ ἔπειτα τὸν ἐχειροτόνησε διάκονόν του.

Διάκονος ἀκόμη, ὡς εἶδομεν, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Ἀ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἢ πολυμάθεια καὶ ἡ σοφία του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτὴν ἐπὶ 47 ἔτη.

Ἐγραφε πολλὰ συγγράμματα ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν καὶ τοὺς ἐπολέμησε μὲ ἀκλόνητα ἐπιχειρήματα.

Διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη δέκα φορές ἀπὸ διαφόρους αὐτοκράτορας, φίλους τοῦ Ἀρείου.

Ἡ ζωὴ του πολλάκις ἐκινδύνευσεν. Καὶ ἐπὶ 20 ἔτη ἔζησεν ὡς ἐξόριστος. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μίαν τοιαύτην βασιανισμένην ζωὴν ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 373 μ. Χ. εἰς ἡλικίαν 76 ἐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας πολὺ δικαίως ἐθεώρησε τοῦτον ἅγιον διὰ τοὺς ἀγῶνάς του ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Τὴν μνήμην του ἑορτάζει τὴν 18 Ἰανουαρίου, τὴν 2 δὲ Μαΐου τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου του.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν του ψάλλεται τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον:

«**Στυλὸς γέγονας ὀρθοδοξίας**

θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν

Ἱεράρχα Ἀθανάσιε

τῷ γὰρ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας
κατήσχυνας Ἀρειον.

Πάτερ ὅσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρησασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἱεράρχαι εἶναι οἱ τρεῖς φωστῆρες τῆς
Ἐκκλησίας μας. Τοὺς φωστῆρας τούτους ἐθαύμασαν ὄχι
μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ εἰδωλολάτραι.

Εἰκ. 10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Οἱ χρόνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐζήσαν λέγονται χρυσοί,
διότι μὲ τοὺς λόγους τῶν καὶ τὰ συγγράμματά τῶν ἐλάμ-
πρυναν τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ἐφώτισαν πολὺ τὸν χριστια-
νικὸν κόσμον.

Εἰς τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ἔργον τῶν τοὺς ἐβοήθησαν πολὺ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ ὅποια ἐσπούδασαν.

Διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν εἶναι καὶ ἑορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμιάτων καὶ τῶν Σχολείων.

α) Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 330 μ. Χ.

Αἱ εὐσεβεῖς μητέρα του Ἐμμέλεια καὶ ἡ μάμμη του Μακρίνη ἀνέθρεψαν αὐτὸν χριστιανικά.

Ἀφοῦ δὲ εἰς τὰς σχολὰς τῆς πατρίδος του ἔλαβεν ἀνώτερα μαθήματα, ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐκεῖ ἐσπούδασε θεολογικὰ καὶ νομικά. Ἐπειτα ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν συμπολίτην του Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, μὲ τὸν ὅποιον συνεδέθη μὲ ἀδελφικὴν φιλίαν.

Ἀπὸ ἐκεῖ μετέβη εἰς ἓν μοναστήριον τοῦ Πόντου, πού τὸ διηύθυνεν ἡ μάμμη του. Εἰς αὐτὸ μὲ τὸν Γρηγόριον ἐξηκολούθησε νὰ μελετᾷ τὰ Ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἀπὸ τὸν Πόντον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Καισαρείας.

Ἀπὸ τότε ἤρχισε νὰ φανερώνη τὰ Χριστιανικά του χαρίσματα. Καὶ πρῶτον ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ περισσότερον μέρος τῆς περιουσίας του. Ἐπειτα εἰς μίαν μεγάλην πείναν ἐκάλεσε τοὺς πλουσίους τοῦ τόπου καὶ ἔσωσε τοὺς πεινῶντας ἀπὸ τὸν θάνατον.

Μὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς περιουσίας του ἵδρυσεν ἓνα περίφημον πτωχοκομεῖον, τὸ ὅποιον ἐλέγετο Βασιλειᾶς ἀπὸ τὸ ὄνομά του.

Δὲν ἦτο μόνον φιλόανθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Τὴν πίστιν του αὐτὴν ἔδειξεν, ὅταν μὲ θάρρος σπάνιον ἀπέρριψε τὰς ὑποσχέσεις καὶ δὲν ἐφοβήθη τὰς ἀπειλὰς τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος.

Ὁ Οὐάλης ἦτο Ἄρειανός καὶ ἤθελε νὰ ἐξαναγκάσῃ ἔλους τοὺς ἐπισκόπους νὰ γίνουσι καὶ αὐτοὶ Ἄρειανοί.

Ἐφθασε λοιπὸν εἰς τὴν Καισάρειαν ἓνας ἀντιπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος, ποὺ ἐλέγετο Μόδεστος.

Ὁ Μόδεστος ἐκάλεσε τὸν Βασίλειον καὶ τοῦ εἶπε: «Ἡὼς τολμᾷς καὶ δὲν ὑπακούεις εἰς τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα; Μόνον ἐσὺ ἀρνεῖσαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς ἰδέας του. Πρόσεξε πολὺ, διότι, ἂν ἀκόμη ἐξακολουθήσῃς νὰ ἀρνήσῃς νὰ γίνῃς Ἄρειανός, σὲ περιμένουν δήμευσις, ἐξορία, μαρτύρια, θάνατος».

Ὁ Βασίλειος τότε μὲ ἓνα ἥρωϊκὸν θάρρος τοῦ ἀπήντησε:

«Δὲν μὲ φοβίξει καμμία ἀπειλή σου. Περιουσίαν δὲν ἔχω, παρὰ ὀλίγα βιβλία καὶ αὐτὰ τὰ παλαιὰ ἐνδύματα, ποὺ φορῶ. Ἐξορίαν δὲν φοβοῦμαι, διότι εἰς τὸν κόσμον εἴμεθα ξένοι καὶ ὁδοιπόροι, ἡ δὲ ἀληθινὴ πατρίς μας εἶναι ὁ οὐρανός. Βασανιστήρια; Τὸ ἀσθενικόν μου σῶμα δὲν θὰ ἀντέξῃ καὶ εἰς τὸ παραμικρότερον μαρτύριον. Τὸν θάνατον δὲν τὸν λογαριάζω, ἀλλὰ τὸν ἐπιθυμῶ, διότι θὰ μὲ ἐνώσῃ γρηγορώτερα μὲ τὸν Θεόν.

»Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἐξηκολούθησεν, εἴμεθα πρᾶσι καὶ ταπεινοί ὄχι μόνον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐλάχιστον τῶν ἀνθρώπων, Ἄλλά, ἂν πρέκειται νὰ παραβῶμεν τὴν πίστιν μας, δὲν φοβοῦμεθα κανένα. Τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὰ θηρία, ποὺ σχίζουσι τὰς σάρκας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὅλα αὐτὰ ἀπόλαυσις δι' ἐμὲ παρὰ φόβος. Τὴν ἀπάντησίν μου αὐτὴν, εἶπε τέλος, ἄς τὴν ἀκούσῃ καὶ ὁ βασιλεύς».

Ὁ Μόδεστος κατάτληκτος τοῦ εἶπεν, ὅτι τοιούτους τολμηροὺς λόγους κενεὶς δὲν ἐτόλμησε νὰ εἶπη ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος.

Τότε ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπήντησεν. «Ἰσως δὲν θὰ συνεζήτησες ἀκόμη μὲ ἀληθινὸν ἐπίσκοπον».

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Βασιλείου ἔκαμαν μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἤσυχον τὸν Βασίλειον.

Ἐγράφε δὲ πολλὰ καὶ διάφορα συγγράμματα. Ἐπολέμησε μὲ αὐτὰ τὸν Ἀρειανισμόν, μὲ ἄλλα δὲ προέτρεπε τοὺς νέους νὰ μελετοῦν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα πρὸς ὠφέλειάν των.

Ἐγράφεν ἐπίσης λόγους, ἐπιστολάς καὶ ἐξηγήσεις τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐγράφεν ἀκόμη καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν του, ἣ ὁποία γίνεται δέκα φορές τὸ ἔτος.

Δηλαδή εἰς τὰς 5 Κυριακάς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μ. Πέμπτην, τὸ Μ. Σάββατον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του.

Ἐξῆ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του βίον ἀσκητικὸν καὶ ἀπέθανε τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ 379 εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν.

Διὰ τὰ μεγάλα ἐπισκοπικὰ του ἔργα καὶ διὰ τὴν μεγάλην του πίστιν ὠνομάσθη Μέγας.

Ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν ἑορτὴν του ψάλλει τὸ ἕξης ἀπολυτίκιον :

«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου,
ὡς δεξαμένην τὸν λόγον σου·

δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογματίσας,
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας,
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦδη κατεκόσμησας

Βασίλειον ἱεράτευμα,

Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε,
σωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

β) Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀριανζὸν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 328 μ. Χ.

Τὴν πρώτην χριστιανικὴν του ἀνατροφὴν ἔλαθεν ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Νόνναν. Τὸν προώριζε δὲ αὕτη διὰ τὸ κληρικὸν στάδιον.

Ὁ πατήρ του ἦτο ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Ναζιανζοῦ τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐλέγετο Γρηγόριος.

Κατ' ἀρχὰς ἔστειλε τὸν υἱὸν του εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Καισαρείας, ἔπειτα εἰς τὴν περίφημον σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τελευταῖα εἰς τὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας συνεδέθη μὲ τὸν Βασίλειον διὰ φιλίας. Μαζὶ δὲ ἐσπούδασαν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τὴν δεξιὰν ὁ Γρηγόριος τὸν ἀδελφικὸν του δεσμὸν μὲ τὸν Βασίλειον ἔλεγεν, ὅτι ἔχουν δύο σώματα μὲ μίαν ψυχὴν.

Ὅταν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Ναζιανζὸν, ὁ πατήρ τὸν ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον καὶ τὸν εἶχε βοηθὸν του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἐξέλεξαν ὡς ἐπίσκοπόν των. Ἀπὸ μεγάλῃν του ὄμως ταπεινοφροσύνην δὲν ἐδέχθη τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του. Ἐφυγε τότε εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Πόντου καὶ μὲ τὸν Βασίλειον ἐμελέτα τὰς Γραφάς.

Ἐφημίζετο διὰ τὴν σοφίαν του, τὴν ρητορικὴν του δύναμιν καὶ διὰ τὸν ἐνάρετον βίον του.

Τὰ μεγάλα αὐτὰ χαρίσματά του εἶχον ἀκουσθῆ καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ Ὀρθόδοξοι τότε τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν ἐκάλεσαν διὰ τὴν πολεμῆσιν τοῦς Ἀρειανούς. Διότι αὐτοὶ, ποῦ ὑπεστηρίζοντο ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Οὐάλεντα, ἦσαν οἱ περισσώτεροι. Ὅλοι οἱ ναοὶ ἀνῆκον εἰς αὐτοὺς καὶ μόνον ἓνας μικρὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας παρέμενον ἀκόμη εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους.

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐσκέφθη, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πικρῆ ἢ Ὁρθοδοξία ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς. Ἐδέχθη λοιπὸν τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ ὀρθόδοξοι μόνον εἰς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐστήριζον τὴν σωτηρίαν τῶν ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς.

Ἦτο μικρόσωμος καὶ ἀσθενικός, ἀλλὰ πολὺ γρήγορα ἐκατάλαβαν, ὅτι εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο κατόικει μίᾳ μεγάλῃ σιφία καὶ δύναμις.

Πράγματι εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐξεφώνησε πέντε περιφήμους λόγους τοῦ ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν.

Μὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυε τὴν Θεότητα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ (Χριστοῦ) καὶ ἀπὸ τότε ὠνομάσθη Θεολόγος.

Αἱ ἐπιτυχίαι του ἦσαν μεγάλαι, διότι κατώρθωσε πολλοὺς Ἀρειανούς νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Διὰ τοῦτο ὁ διάδοχος τοῦ Οὐάλεντος Θεοδοσίος ὁ Α΄, πού ἦτο ὀρθόδοξος (380 μ. Χ.), ἐκατάλαβεν ἀμέσως τὴν ἀξίαν τοῦ Γρηγορίου. Καὶ τὸν ἔκαμε πρόεδρον τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπειδὴ ὅμως χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας δὲν κατεδίωξεν Ἀρειανούς, παρεξηγήθη ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους. Καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῆ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ κατεγίνετο εἰς μελέτας καὶ εἰς συγγραφὰς καὶ ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας κατὰ τὸ ἔτος 390 μ. Χ.

Ἐγραψε πολλοὺς λόγους, ἐπιστολάς καὶ θρησκευτικὰ ποιήματα.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ τὸν Γρηγόριον ὡς τὸν πλέον δυνατὸν φιλόσοφον, θεολόγον, ρήτορα καὶ συγγραφέα.

Ἡ ἐκκλησία μαρτυρεῖ τὴν μνήμην του τὴν 25 Ἰανουαρίου καὶ ψάλλει τὸ ἕξῃς ἀπολυτίκιον :

«Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς Θεολογίας σου,
τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·
ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι,
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι.
Ἄλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, Πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

γ) Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης θεωρεῖται τὸ κόσμημα τῶν πατέρων καὶ θεολόγων τῆς ἐκκλησίας μας.

Ἡ ρητορική του δύναμις καὶ ἡ εὐγλωττία του ἦτο ὑπέροχος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόστομος (ἀπὸ τὸ στέμα του ἔτρεχον, ὡσάν χρυσοί, οἱ λόγοι του).

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ τὸ ἔτος 347.

Ἀνετράφη χριστιανικὰ ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Ἀνθοῦσαν.

Κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασεν εἰς τὴν περίφημον ρητορικὴν σχολὴν τοῦ ἐθνικοῦ ρήτορος Λιβανίου εἰς Ἀντιόχειαν.

Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ προκοπή του εἰς τὴν ρητορικὴν, ὥστε ὁ γέρον Λιβάνιος ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ διάδοχόν του. Ἐλυπεῖτο ὅμως, διότι ἦτο ὁ Ἰωάννης χριστιανὸς καὶ δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν διαδεχθῆ.

Μετὰ τὰς σπουδὰς του ἔγινε δικηγόρος, ἀλλὰ γρήγορα ἠννόησεν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ δὲν ἦτο σύμφωνον μὲ τὸν χαρακτῆρα του. Ἄφησε λοιπὸν τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ καὶ ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰς ἁγίας Γραφάς.

Ἐχειροτονήθη ἔπειτα πρεσβύτερος. Διὰ τὰ μεγάλα του χαρίσματα ὁ λαὸς ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἐδέχθη. Ἡ φήμη του ὅμως ὡς μεγάλου Θεολόγου καὶ ρήτορος ἔφθασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀρκάδιος ἐκάλεσε σύνοδον, ἣ ὁποία τὸν ἐξέλεξεν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὅταν ἔγινεν ἐπίσκοπος, ἐκήρυττε καθημερινῶς καὶ ἐμαστίγωνε μὲ τοὺς λόγους τοῦ κάθε παρεκτροπῆν ὄλων, μικρῶν καὶ μεγάλων.

Ἐνῶ ὅμως ἐπολέμει τὴν διαφθοράν, ἐφρόντιζε καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ὑπεστήριξε τοὺς ἐναρέτους. Ἰδρυσε μάλιστα διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ δὲ πλούσια εἰσοδήματα τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ ἐμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Αὐτὸς δὲ ἔζη πολὺ λιτὰ καὶ πτωχά, ὡσάν ἀσκητῆς.

Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ λαὸς τὸν ἠγάπα πολὺ καὶ τὸν ἐσέβητο.

Εἶχεν ὅμως ἀποκτήσει καὶ πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ ἰδιαιτέρως τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν. Διότι μὲ τοὺς πυρίνους λόγους τοῦ ἐκαυτηρίαζε τὴν αἰσχρὰν ζωὴν τῆς.

Διὰ τὰ τὸν ἐκδικηθῆ ἢ Εὐδοξία τὸν ἐξορίζει κατὰ τὸ ἔτος 403 εἰς Βιθυνίαν.

Ἡ ἐξορία δὲν τὸν φοβίζει καθόλου καὶ μὲ θάρρος λέγει : « Δὲν φοβοῦμαι τὴν πτωχείαν, δὲν ἐπιθυμῶ τὰ πλούτη, δὲν τρομάζω διὰ τὴν ζωὴν μου. Τὰ κύματα τὰ ἄγρια, ἂν σηκωθοῦν ἐναντίον μου καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἢ καὶ ὁ θυμὸς τῶν ἀρχόντων, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὴν ἀράχνην δι' ἐμέ ».

Τώρα ὅμως μὲ τὸ ἄκουσμα τῆς ἐξορίας ἐφάνη ἢ λατρεῖα τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Χρυσόστομον. Ὁ λαὸς ἐστασίασεν, ἐπυρπόλησε τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἠνάγκασε τὴν αὐτὴν νὰ τὸν φέρῃ ὀπίσω ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐξορίαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἐπειτα ὅμως ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἐξορίζεται καὶ πάλιν, διότι εἰς ἓνα λόγον τοῦ παρωμοίκοσε τὴν Εὐδοξίαν μὲ τὴν διαβόητον Ἡρωδιάδα. « Πάλιν ἢ Ἡρωδιάς, ἔλεγε, μαίνεται, πάλιν ταράσσεται, πάλιν ζητεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ πίνακι ».

Ἐξωρίσθη τότε εἰς Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας κατὰ τὸ ἔτος 404 μ. Χ. Ἀτὸ τὰς πολλὰς ὅμως κακουχίας ἠσθῆ-

νησε και απέθανεν εις ηλικίαν 60 ἐτῶν κατὰ τὸ 407 μ.Χ. εις τὴν ἔξορίαν του.

Ὁ Χρυσόστομος δὲν περιωρίσθη εις τὸ ἐπισκοπικόν του ἔργον. Ἐφρόντισε νὰ φθάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον και εις τοὺς εἰδωλολάτρας Γότθους και Πέρσας.

Ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖται ἕ μεγαλύτερος ρήτωρ τῆς ἐκκλησίας και ὕσος μὲ τὸν παλαιὸν ρήτορα Δημοσθένην.

Ἐγραφε πολλὰ συγγράμματα και ἠρμήνευσε τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Ἐγραφε και τὴν λειτουργίαν του, ἡ ὁποία τελεῖται εις ὅλας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται τὴν 13 Νοεμβρίου, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου του εις τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν 27 Ἰανουαρίου. Ψάλλεται δὲ τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

« Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ χρυσοῦς
ἐκλάμψασα χάρις
τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν,
ἀφιλαργυρίας τῇ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέθετο
τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν.
Ἄλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, Πάτερ Ἰωάννη
Χρυσόστομε,
πρέσβευε τῇ λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ».

Ὁ Χρυσόστομος μὲ τὸν Βασίλειον και τὸν Γρηγόριον ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν οἱ τρεῖς ἱεράρχαι.

Και οἱ τρεῖς μαζί θεωροῦνται οἱ μεγαλύτεροι διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Διότι και οἱ τρεῖς κατώρθωσαν νὰ ἐνώσουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα μὲ τὸν Χριστιανισμόν.

Ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει και ἕνα ἕκαστον χωριστὰ και τοὺς τρεῖς μαζί εις μίαν κοινήν ἐορτήν, τὴν 30 Ἰανουαρίου.

Ἡ κοινὴ αὐτὴ ἐορτὴ ὤρίσθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ

νά παύσουν αἱ ἔριδες μεταξύ τῶν ὀρθοδόξων. Διότι οὗτοι διηρέθησαν εἰς τρία κόμματα καὶ κάθε ἓνα ἐπροτιμοῦσεν ἓνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἱεράρχας.

Ψάλλεται δὲ τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου
Θεότητος,

Τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων θείων
πυρσεύσαντας,

τοὺς μελιρρῦτους ποταμοὺς τῆς σοφίας,

τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νόμισι
καταρθεύσαντας,

Βασίλειον τὸν Μέγαν καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον
σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ,

τῷ τὴν γλῶσσαν χρυσορρήμονι,

πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἔρασταί,

συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν.

Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ προσθεύουσιν».

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ο ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ, ΠΟΛΕΜΙΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (361 μ. Χ.).

Ἀπὸ ἔλους τοὺς διαδόχους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μόνον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς προσεπάθησε νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Καὶ νὰ φέρῃ πάλιν εἰς τὸ κράτος του τὴν εἰδωλολατρείαν.

Αὐτὸς καὶ μόνος δὲν ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ παρέβη αὐτό. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασεν αὐτὸν παραβάτην ἢ ἀποστάτην.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου. Ἦτο πολὺ σοφὸς καὶ ἱκανὸς αὐτοκράτωρ κατὰ τὰ ἄλλα. Ἡ ἀποστασία του ὅμως αὐτῇ τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ τὴν φήμην του.

Κατὰ τὴν νεκράν του ἡλικίαν καὶ προτοῦ νὰ γίνῃ αὐτοκράτωρ ἦτο Χριστιανός.

Φαίνεται δὲ ὅτι, ὅταν ἀκόμη ἐσπούδαζεν εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκινήθη ἀπὸ τοὺς διδασκάλους του φιλοσόφους νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Διότι τὸν ἔπεισαν, ὅτι τὸ κράτος του θὰ ἐδοξάζετο, ἂν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν.

Ὅταν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινεν αὐτοκράτωρ ἐφανέρωσε καθαρὰ τοὺς σκοποὺς του. Διότι διέταξε νὰ ἀνοίξουν ὅλοι οἱ ναοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, ποὺ εἶχον πρὶν κλεισθῆ. Καὶ ἐπανάφερε τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Ἐφορολόγησε τοὺς ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν καὶ τοὺς κατεδίωξε. Καὶ αὐτὸν τὸν Μ. Ἀθανάσιον ἐξώρισε δύο φορές.

Ἐπεστήριξε δὲ καὶ τοὺς αἵρετικούς διὰ νὰ διαιρέσῃ τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς ἐξασθενήσῃ.

Διὰ νὰ διαφύσῃ τὸν Χριστὸν ἔκτισε τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ δυνατὸς σεισμὸς τὰ κατέστρεψε.

Ὅλοι ὅμως αὐταὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρείας ἀπέτυχον. Ἦτο πλέον ἀδύνατον νὰ σβύσῃ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ αὐτὴ ἡ Πυθία τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ποὺ τὴν ἠρώτησε, τοῦ ἔδωκεν ἀπελπιστικὴν ἀπάντησιν διὰ τὰς προσπάθειάς του.

Καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ τέλος ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία δὲν ἔμπορεῖ νὰ νικήσῃ τὸν Χριστιανισμόν.

Τοῦτο δὲ φανερώουν οἱ τελευταῖοι λόγοι του κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του. Εἶχε πληγωθῆ θανασίμως εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν Περσῶν πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς του εἶπε : «Νενίκηκας Ναζωραῖε».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ 363 μ. Χ. καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Ταρόν.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο Α΄, ΔΙΩΚΤΗΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ (392 μ. Χ.).

Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ὅπως εἶδομεν, δὲν κατεδίωξε τοὺς Ἐθνικούς, ἀλλὰ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τοὺς θεοὺς των.

Ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως Θεοδόσιος ὁ Α΄ κατεδίωξε τοὺς Ἐθνικούς.

Οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοδοσίου ἦσαν χωρισμένοι εἰς ἐχθρικά κόμματα ἀπὸ τὰς αἵρέσεις. Οἱ δὲ Ἐθνικοὶ ἐνόμιζαν ὅτι θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὰς διαιρέσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔκαμνον ταραχάς. Ἐγίνε λοιπὸν μίᾳ ἀναστάτῳσις ἐξ αἰτίας των εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τὴν ἐκκλήσιαν. Διὰ τοῦτο ὁ Θεοδόσιος μὲ ἓνα διάταγμά του ἀφῆρσεν ἀπὸ τοὺς ἔθνικούς: α) τὰ πολιτικά των δικαιώματα, β) τὴν ἐξουσίαν, πού εἶχον, εἰς τὴν περιουσίαν των, γ) τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν ἀγῶνας καὶ θυσίας καὶ δ) ἀπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν τὰ εἰδῶλα μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Τότε κατεστράφησαν πολλοὶ ναοὶ τῶν Ἐθνικῶν. Μαζὶ ὅμως μὲ αὐτοὺς κατεστράφησαν δυστυχῶς καὶ πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἀπεδοκίμασαν, διότι ἡ βία δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως κατεδίωξε τοὺς εἰδωλολάτρας, κατεδίωξεν ἐπίσης καὶ τοὺς αἵρετικούς διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ὀρθοδόξϊαν.

Διὰ τοῦτο δὲ ἐκάλεσε καὶ τὴν δευτέραν οἰκουμένην σὺνοδον.

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

Εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους μας ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν πάντοτε αἱ σκέψεις μας ἐπήγαιναν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Εἰκ. 11. Ὁ Ἰουστινιανός.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν δέ, ποὺ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔγινε Τουρκική, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἦσαν εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Τὸν ἱστορικὸν δὲ αὐτὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανός.

α) Ὁ Ἰουστινιανός (527—565).

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός συνέχισε σκληρότερα τοὺς διωγμοὺς τοῦ Θεοδοσίου ἐναντίον τῶν Ἑθνικῶν.

Ἡ εἰδωλολατρεία δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκλείψει. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἔδωκε τὸ τελευταῖον θανατηφόρον κτύπημα ἐναντίον αὐτῆς.

Ὅσοι ἀπὸ τοῦς ἐθνικοῦς δὲν ἤθελον νὰ βαπτισθοῦν, ἐθανατώνοντο.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκλείσεν ἐπίσης τὰς φιλοσοφικὰς τῶν σχολῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐδιδάσκετο ἡ εἰδωλολατρεία.

Καὶ ἐξεδίωξεν ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς φιλοσόφους καὶ ρήτορας ἀπὸ τὸ κράτος του.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ εἰδωλολατρεία δὲν ὑπῆρχε πλέον εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ χωρία. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 900 μ. Χ. ἔλειψεν ἐντελῶς καὶ ἀπὸ αὐτά.

Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν κατεδίωξε μόνον τὴν εἰδωλολατρείαν, ἀλλὰ ἐφρόντισε νὰ ἐξαπλωθῇ ὁ Χριστιανισμὸς. Καὶ μὲ ἱεραποστόλους ἐξήπλωσεν αὐτὸν εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Κίναν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικήν.

β') Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἔργον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὸ σπουδαιότερον δείγμα τῆς εὐσεβείας του.

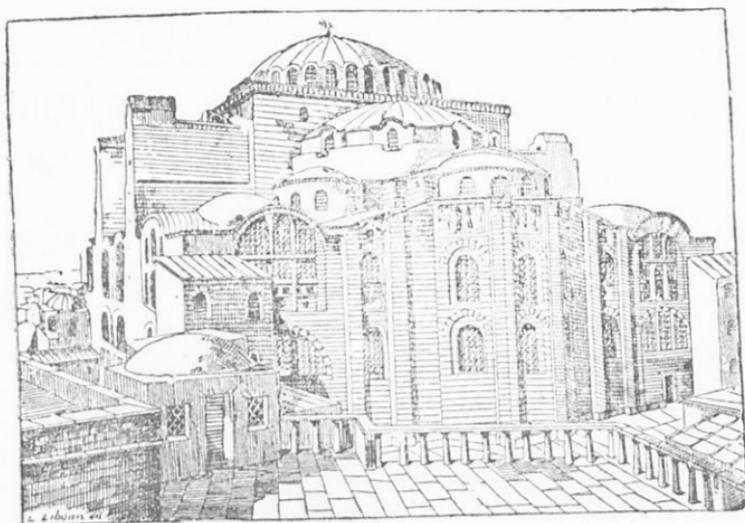
Ὁ πρῶτος ναὸς τῆς Ἀγ. Σοφίας ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ὡς εἶδομεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κώνστας τὸν ἔκαμε ἔπειτα εὐρυχωρότερον. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χρυσοστόμου ἐκάη ἀπὸ τὸν ὄχλον καὶ ἐκτίσθη πάλιν.

Εἰς δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ πάλιν ἐπυρπολήθη κατὰ τὴν στάσιν τοῦ «νίκα» (532). Καὶ τότε ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἔκτισε πάλιν, ὅπως εἶναι σήμερον.

Τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ ἔκαμαν κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοκράτορος οἱ περίφημοι ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος καὶ Ἰσιδωρος. Οἱ ἴδιοι δὲ ἐπέβλεψαν κατὰ τὴν οἰκοδομήν του.

“Ολοι αἱ πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας ἔστειλαν διὰ τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ ὅ,τι καλὸν καὶ πολῦτιμον εἶχον.

Καὶ ἔτσι ἔλαβε μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἔλλη ἡ Χριστιανωσύνη.

Εἰκ. 12. Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἐκατὸν ἐργολάβοι μηχανικοί, μὲ ἑκατὸν τεχνίτας καθένας, ἤρχισαν τὴν οἰκοδομὴν.

Ἐχρηιάσθησαν ἕξ ἔτη διὰ νὰ τελειώσῃ ὁ ναὸς καὶ ἐξωδούθησαν τριακόσια ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν.

Ὁ ναὸς ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον, ἀπὸ τὸ μέσον δὲ αὐτοῦ ὑψώνονται τέσσαρες μεγάλοι στυλοί.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν στυλῶν (ἀψίδων) στηρίζεται ἓνας σφαιρικὸς θόλος (τροῦλλος). Ὁ τροῦλλος ἔχει διάμετρον 31 μέτρων (Βυζαντινὸς ρυθμὸς).

Ἐσωτερικῶς ἦτο στολισμένος μὲ πολύχρωμα μάρμαρα καὶ μὲ σπανίας εἰκόνας (Μωσαϊκά).

Ἡ Ἁγία Τράπεζα ἦτο ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἐστολιζέτο μὲ πολυτίμους λίθους. Ἐκρέμαντο δὲ ἀπὸ ἀλύσεις χιλιάδες πολυτίμων κανδηλῶν.

Ὅσοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸν ναὸν τὰ ἔχοντες. Ἦσθάνοντο ὅτι εὐρίσκοντο πραγματικά εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ των ὑψώνετο εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε μία κρήνη. Ἐπάνω δὲ εἰς αὐτήν ἦτο μία περίεργος ἐπιγραφὴ, ἣ ὁποία ἐδιαβάζετο ἢ ἰδίᾳ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπὸ τὸ τέλος. Ἡ ἐξῆς: «ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑΜΗΜΟΝΑΝΟΥΙΝ». Δηλαδή «νά πλύνῃς τὰς ἁμαρτίας σου, ὅχι μόνον τὸ πρόσωπόν σου».

Εἰς τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης αὐτῆς οἱ Χριστιανοὶ ἔβρεχον τοὺς δακτύλους των προτοῦ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ναόν.

Καὶ τὸ ἔκαμνον αὐτὸ διὰ νὰ φανερώσουν ὅτι εἶναι καθαροὶ καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ ναὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ διὰ πρώτην φοράν, ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις του ἦτο μεγάλη.

Ἐψῶσε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν οὐρανόν καὶ εἶπε «Δοξασμένως νὰ εἶναι ὁ Θεός, πού με ἠξίωσε νὰ κάμω ἕνα τόσον μεγάλο ἔργον. Νενίκηκά σε Σολομών!»

Τώρα ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι τουρκικὸν τζαμίον.

Τὸ ἔθνος πιστεύει ὅτι με τὸν καιρὸν ἡ Ἁγία Σοφία θὰ γίνῃ πάλιν χριστιανικὸς ναός.

Σημείωσις. Ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ λέγεται καρκινική (ἐκ τοῦ καρκίνος=κάβουρας).

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610—640)

Ὁ Ἡράκλειος κατήγετο ἀπὸ τὴν Καππαδοκίαν. Ἐγένετο αὐτοκράτωρ εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ὁ Ἡράκλειος εἶχε μεγάλην πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μεγάλην εὐλάβειαν εἰς τὴν Θεοτόκον. Ὄταν μάλιστα ἐξεστράτευεν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἔφερε πάντοτε μαζί του τὴν εἰκόνα τῆς.

Διὰ τοῦτο εἰς ὅλους τοὺς πολέμους ἦτο νικητής. Καὶ μὲ αὐτοὺς ἐδόξασε τὸ κράτος του.

α) Ὁ ἀκάθιστος ὕμνος.

Ὄταν οἱ Πέρσαι ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὁ Ἡράκλειος ἐξεστράτευσεν ἐναντίον αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν. Καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους του, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθοῦν καὶ τὴν φυλάξουν, τὸν Πατριάρχην Σέργιον καὶ τὸν πρωθυπουργόν του Βῶνον. Προτοῦ δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐπήγεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας. Καὶ γονατιστὸς καὶ μὲ δάκρυα ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους. «Δέσποτα Θεέ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴν ἀφήσης νὰ μᾶς νικήσουν οἱ ἐχθροὶ μας διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἀλλὰ δόσε μας τὴν νίκην». Καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησεν.

Ὄταν πλέον ὁ Ἡράκλειος ἦτο μακρὰν τῆς πρωτεύουσας, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθάρων Χαγάνος ἐπολιορκήσεν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς τὴν πολιορκίαν δὲ αὐτὴν ἔλαβε μέρος καὶ περσικὸς στρατὸς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Χοσρόου.

Οἱ πολιορκούμενοι τότε ἐπῆγαν πρῶτον εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἐξήτησαν βοήθειαν καὶ ὤρκισθησαν νὰ ὑπερασπίσων τὴν πόλιν μέχρι θανάτου.

Ὅλοι αἱ ἐφοδοὶ τῶν Περσῶν καὶ Ἀβάρων ἀπέτυχον. Οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ἀνίκητοι, διότι ἐπολέμουν μὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἔχουν στρατηγὸν ὑπέρμαχον τὴν Θεοτόκον. Ἡ Θεοτόκος πάντοτε ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, ὅτι εἶναι ἡ πολιοῦχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Χαγάνος τότε ἐξω φρενῶν λύει τὴν πολιορκίαν καὶ φεύγει.

Οἱ νικηταὶ ἀποδίδουν τὴν νίκην εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου. Καὶ τὴν ἰδίαν νύκτα, συναθροίζονται εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν, ποὺ ἦτο ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου. Καὶ ἐκεῖ ὄρθοι ἀπὸ εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμὸν ψάλλουν τὸν ἀκάθιστον ὕμνον (χωρὶς νὰ καθήσουν) ὅλην τὴν νύκτα.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἐπειτα ἐσχηματίσθη ἀπὸ 24 τροπάρια, ποὺ λέγονται καὶ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Θεοτόκον (οἴκοι, ἤχοι).

Κάθε ἓνας ἀπὸ τοὺς 24 Χαιρετισμοὺς ἀρχίζει κατὰ σειρὰν μὲ κάθε γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου (Α—Ω).

Καὶ ψάλλονται κάθε ἓξ χαιρετισμοὶ ἐκάστην Παρασκευὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Τὴν δὲ πέμπτην Παρασκευὴν ψάλλονται ὅλοι οἱ Χαιρετισμοί.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ψάλλεται μὲ μεγάλην κατάνυξιν ὁ ἀκάθιστος ὕμνος εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Καὶ μὲ εὐλάβειαν ἀκούομεν νὰ ψάλλεται τὸ ἐξῆς ὠραιότατον κοντάκιον τοῦ ὕμνου. Μὲ αὐτὸ δὲ ἀποδίδομεν τὰ εὐχαριστήρια εἰς τὴν Θεοτόκον, ὡς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

«Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.

Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».

β) Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου οἱ Πέρσαι κατέλαβον τὰ Ἱεροσόλυμα (614).

Ἡ Ἱερὰ πόλις ἐπυρπολήθη ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ἄλλοι ἐσφάγησαν καὶ ἄλλοι ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Περσίαν. Καὶ ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Ζαχαρίας μαζὶ μὲ τὸν τίμιον Σταυρὸν ὠδηγήθη εἰς τὴν πόλιν Κτησιφῶντα τῆς Περσίας.

Ὁ Ἡράκλειος ὅμως ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας (κατὰ τὸ ἔτος 627 εἰς μίαν μάχην εἰς τὰ εἰρεῖπια τῆς πόλεως Νινευτῆ). Καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψουν εἰς αὐτὸν τὸν Σταυρὸν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὅλος ὁ κλήρος καὶ ὁ λαὸς ἔσπευσαν νὰ τὸν ὑποδεχθῶν. Εἰσῆρχετο θριαμβευτικῶς. Τὸ ἄρμα τοῦ ἐσύρετο ἀπὸ τέσσαρας ἐλέφαντας. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ ἐκράτουν ἐμπρὸς τὸν Σταυρὸν, ποῦ ἦτο τὸ ἐνδοξότερον καὶ ἱερώτερον λάφυρον τοῦ πολέμου.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου ἔφερε τὸν Σταυρὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἔστησεν εἰς τὴν πρώτην του θέσιν. Ἔγιναν δὲ τότε μεγάλαι καὶ κατανυκτικαὶ τελεταί. Καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἔψαλλε :

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου,
καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου,
νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος
καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

Ἡ εὐρεσις τοῦ Σταυροῦ, ὡς εἶδομεν, ἔγινεν ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Ἑλένην. Ἡ δὲ δευτέρα ἀνύψωσις Του ἔγινεν ἀπὸ τὸν Ἡράκλειον. Ἐὰ δὴ δύο αὐτὰ γεγονότα ἡ ἐκκλησία μας ἑορτάζει μὲ τὴν ἑορτὴν τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἑορτὴ αὐτῇ ἑορτάζεται τὴν 14 Σεπτεμβρίου.

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Τόσον πολὺ εἶχεν ἀλλάξει τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν ἢ νέα θρησκεία, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἐθνικοὶ τοὺς ἐθαύμαζον. «Κυττάξετε, ἔλεγον, πόσον ἀγαπῶνται ἀναμεταξύ των χωρὶς καὶ νὰ γνωρίζωνται. Καὶ πῶς εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἓνας διὰ τὸν ἄλλον».

Καὶ ἐνθὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔζων μίαν τριαύτην ζωὴν, οἱ εἰδωλολάτραι ἐκυλόντο μέσα εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ διαφθοράν. Μάλιστα δὲ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ 3ου αἰῶνος καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ μὴν ἔχουν τὸν ἄλλοτε καθαρὸν καὶ αὐστηρὸν βίον των.

α) Οἱ ἀσκηταί.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν ἤρχισε νὰ διαφθείρεται. Τὴν κατάστασιν δὲ αὐτὴν ἀηθίασαν πολλοὶ Χριστιανοί, αὐστηροὶ καὶ ἠθικοί. Καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν βλέπουν. Διὰ τοῦτο ἤρχισαν οὗτοι νὰ φεύγουν ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὰς ἐρήμους, ἰδίως τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐκεῖ ἔζων ἀπομονωμένοι μὲ νηστείας καὶ προσευχάς. Ἐπόθουν δὲ νὰ ἀνυψωθοῦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εὕρουν μίαν ἄλλην ζωὴν.

Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο ἀσκηταί ἢ ἐρημίται ἢ ἀναχωρηταί.

Οἱ πλέον φημισμένοι ἀσκηταί κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν

ἦσαν ὁ Παῦλος, ἐκ τῆς Θεβαΐδος τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μέγας Ἁντώνιος.

Οἱ ἀσκηταὶ οὐδέποτε ἤρχοντο εἰς τὰς πόλεις, παρὰ μόνον ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ στηρίξουν τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Παῦλος ἔζησε τὰ περισσότερα ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς ἓνα βραχῶδες σπήλαιον τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 360 μ. Χ. Ὁ δὲ Ἁντώνιος εἶναι ὁ πρῶτος θεμε-

Εἰκ. 13. Ὁ Ἅγιος Ἁντώνιος.

λιωτῆς τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 250 μ. Χ. εἰς μίαν μικρὰν κώμην τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς καὶ εὐπόρους.

Δὲν ἔμαθε γράμματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἐκκλησίας, ποὺ ἐπήγαινε τακτικά, ἔμαθεν ἀπ' ἔξω τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

Παρεκινήθη νὰ γίνῃ ἀσκητὴς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἓνα νεανίσκον, ποὺ ἤκουσεν εἰς τὸν ναόν, «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς». Καὶ ἀμέσως, εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν ἐπώλησε τὴν περιουσίαν του καὶ ἔγινεν ἀσκητὴς εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου. Εἴκοσιν ἔτη ἔζησεν ἀπομονωμένος εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔπειτα παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τότε ἤρχισαν πολλοὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ἐρημητήριόν του καὶ νὰ τὸν θαυμάζου.

Ἡ φήμη του εἶχε φθάσει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, καθὼς καὶ οἱ υἱοὶ του, ἔγραφον πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ὀνόμαζαν πατέρα. Δύο φορές μόνον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοὺς αἰρετικούς καὶ ἰδίως τοὺς Ἀρειανούς.

Ἐζῆ μετὰ πολλὰς στερήσεις. Ἐκοιμάτο εἰς μίαν φάθαν καὶ ἔτρωγε μίαν φοράν τὴν ἡμέραν ἄρτον ξηρόν. Ἐφόρει ἐπανωφόριον ἀπὸ δέρμα προβάτου (μηλωτὴν), μετὰ ζώνην πλεκτὴν ἀπὸ τρίχας, ὡς ὁ Πιρδρόμος.

Ἄν καὶ ἦτο ἀγράμματος, ὁ λόγος του ἴσως ἦτο γεμάτος ἀπὸ μεγάλην σοφίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμνον μεγάλην ἐντύπωσιν αἱ ἀπαντήσεις του εἰς διάφορα ζητήματα. Π.χ. εἰς δύο φιλοσόφους, ποὺ ἦλθον νὰ τὸν πειράξουν, τοὺς εἶπε : «Ἐὰν ἦλθετε πρὸς ἐμὲ μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶμαι μωρός, μάταιος εἶναι ὁ κόπος σας. Ἐὰν δὲ ἦλθετε πρὸς ἐμὲ, μετὰ τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶμαι φρόνιμος, τότε γίνετε καὶ σεῖς καθὼς ἐγώ. Διότι καθέννας πρέπει νὰ μιμῆται, ὅσα θεωρεῖ ἀγαθὰ».

Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 105 ἐτῶν κατὰ τὸ 355 μ.Χ. καὶ διατέθεικε μέχρι τέλους τὴν υἰείαν του.

Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸν ὅποιον προησθάνθη, ἐμοίρασε τὴν περιουσίαν του. Ἀπετελεῖτο δὲ αὕτη ἀπὸ

δύο μηλωτάς καὶ ὄρισε νὰ δώσουν τὴν μίαν εἰς τὸν Μ.
Ἰθανάσιον, τὴν δὲ ἄλλην εἰς ἓνα φίλον του ἀσκητὴν, τὸν
Σεραπίωνα. Ἡ μνήμη τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἐορτάζεται
τὴν 17 Ἰανουαρίου.

β) Οἱ μοναχοί.

Οἱ ἀσκηταὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων καθένας χωριστά. Ὁ
μαθητὴς ὅμως τοῦ Μεγ. Ἀντωνίου Παχώμιος συνήθροισεν
ἑπτὰ χιλιάδας ἀσκητὰς εἰς ομάδας (τάγματα). Καὶ οἱ
ἀσκηταὶ αὐτοὶ ἀπὸ τότε ἔζων ὅλοι μαζί! (κοινότητες). Ὁ
νέος αὐτὸς βίος τῶν λέγεται μοναχικός, αἱ δὲ ομάδες τῶν
μοναχῶν ἔκαμαν τὰ διάφορα μοναστήρια.

Οἱ μοναχοὶ εἶχον μεταξὺ τῶν ἀδελφικῶν ἀγάπην.
Ἐζων πτωχικά. Καὶ δὲν ἔκαμνον τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ
νηστεύουν, νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ ἐργάζωνται. Πολλοὶ
ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν μοναχοί. Πολλοὶ
αὐτοκράτορες ἐθαύμασαν τὸν μοναχικὸν βίον. Καὶ ἔκτισαν
ἀργότερα μεγαλοπρεπῆ μοναστήρια.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τοὺς χρόνους πρὸ Χριστοῦ δὲν
ἦτο ἄγνωστος ὁ ἀσκητικὸς βίος. Ὁ προφήτης Ἡλίας π. χ.
καθὼς καὶ ὁ Πρόδρομος ἔπειτα, ἦσαν ἀσκηταί.

ΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ

α) Αἱ ἅγιοι εἰκόνες.

Οἱ χριστιανικοὶ νοοὶ ἤρχισαν νὰ στολίζονται μὲ τὰς
εἰκόνας τῶν ἁγίων ἀπὸ τὸν 3ον αἰῶνα. Μὲ αὐτὰς δὲ ἡ
ἐκκλησία ἐδυνάμωκε τὴν εὐσέθειαν τῶν Χριστιανῶν. Διότι
οἱ Χριστιανοί, πού τὰς ἠσπάζοντο, ἠσθάνοντο περισσότε-
ρον σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἁγίους. Καὶ παρεκινεῖον νὰ μι-
μηθοῦν τὸν βίον των. Δηλαδή αἱ εἰκόνες ἐχρησίμευσαν ὡ-
σάν βιβλία εἰς τὸν λαόν.

β) Οί εικονολάτραι και οί εικονομάχοι.

Κατά τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Γ' τοῦ Ἰσαύρου (717—741) πολλοὶ Χριστιανοὶ περιέπεσαν εἰς μίαν φοβερὰν πλάνην. Δηλαδή, τόσον πολὺ ἐσέβοντο τὰς ἀγίας εἰκόνας, ὥστε ἐλάτρευον αὐτὰς ἀντὶ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν. Δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ ξεχωρίσουν, ὅτι ἄλλο ἦτο ἢ τιμὴ τῶν εἰκόνων καὶ ἄλλο ἢ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσούγχιζον τὸ πρόσωπον τῆς εἰκόνος μὲ αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἡ σκέψις των δὲν ἐπήγαινε εἰς τὸ πρόσωπον, ποῦ παρίστανεν ἢ εἰκόν, ἀλλὰ περιορίζετο εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως, ποῦ δὲν εἶχον πάθει αὐτὴν τὴν σύγχυσιν καὶ αὐτὴν τὴν πλάνην, κατηγοροῦν ἐκείνους. Καὶ τοὺς ἔλεγον εἰκονολάτρας. Οὗτοι δὲ πάλιν ἔλεγον τοὺς ἄλλους εἰκονομάχους.

Ἔτσι λοιπὸν οἱ Χριστιανοὶ ἐχωρίσθησαν εἰς δύο μερίδας. Καὶ οἱγὰ οἱγὰ ἀπὸ τὰς καθημερινὰς συζητήσεις των, ἢ μία μερὶς ἐμίσησε τὴν ἄλλην. Καὶ μὲ τὰ μίσση καὶ τὰς φιλονικίας των ἐξημίωσαν πολὺ καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος.

Εἰκονολάτραι ἦσαν ὁ ἀγράμματος λαός, ὁ κατώτερος κληρὸς καὶ οἱ μοναχοί. Εἰκονομάχοι δὲ ἦσαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους κληρικοὺς, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ μορφωμένοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ λοιπὸν Λέων διὰ νὰ ἠσυχάσῃ τὸ κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία, ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῶν εἰκόνων.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ χαμηλὸν τότε εἰκονοστάσιον ὑψηλοὺς στύλους καὶ ἐκεῖ ὑψηλὰ ἐκρέμασε τὰς εἰκόνας. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε διὰ νὰ μὴν ἠμπορῇ ὁ λαὸς νὰ ἀσπάζηται τὰς εἰκόνας, ποῦ ἦσαν πρὶν χαμηλὰ εἰς τὸ εἰκονοστάσιον. Ἀλλὰ τὸ μέτρον αὐτὸ ἔφερε χειρότερον ἀποτέλεσμα, διότι ἐξηρέθισε μὲ αὐτὸ περισσότερον τοὺς εἰκο-

νολάτρας. Ἡ λατρεία των πρὸς τὰς εἰκόνας τώρα ἔγινε μεγαλυτέρα, διότι ἐνῶ τὰς ἐβλεπον, δὲν ἠδύναντο νὰ τὰς ἀσπασθοῦν. Καὶ διὰ τοῦτο ὠργίσθη ὁ Λέων καὶ διέταξε νὰ ἀφαιρεθοῦν ὁλοτελῶς αἱ εἰκόνας ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

Ἡ διαταγὴ δὲ αὐτὴ τόσον ἠγανάκτησε τοὺς εἰκονολάτρας, ὥστε ἡ ἀγανάκτησις των ἐξέσπασεν εἰς ἐπανάστασιν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ διαδόχου τοῦ Λέοντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, τοῦ Κοπρωνύμου (741). Καὶ τότε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ μάλιστα μοναχοὶ ἐξωρίσθησαν, ἐφυλακίσθησαν καὶ ἄλλοι ἐθανατώθησαν. Ἐνας δὲ φιλόσοφος μοναχός, ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός τότε ἐπολέμησε μὲ τὰ συγγράμματά του τοὺς εἰκονομάχους αὐτοκράτορας.

Οἱ αὐτοκράτορες λοιπὸν ἔχι μόνον δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσουν αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μὲ τὰ αὐστηρὰ μέτρα των ἀνεστάτωσαν περισσότερον τὴν Ἐκκλησίαν.

Κακῶς ἐνόμισαν, ὅτι μὲ τὰς ἐξορίας, τὰς φυλακίσεις καὶ μὲ τοὺς θανάτους θὰ διαλύσουν τὰς πλάνας τῶν Χριστιανῶν.

γ) Ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ αὐτοκράτορες ἀπέτυχον, ἔρχεται τώρα ἡ ἐκκλησία νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ οἰκουμενικὴν σύνοδον.

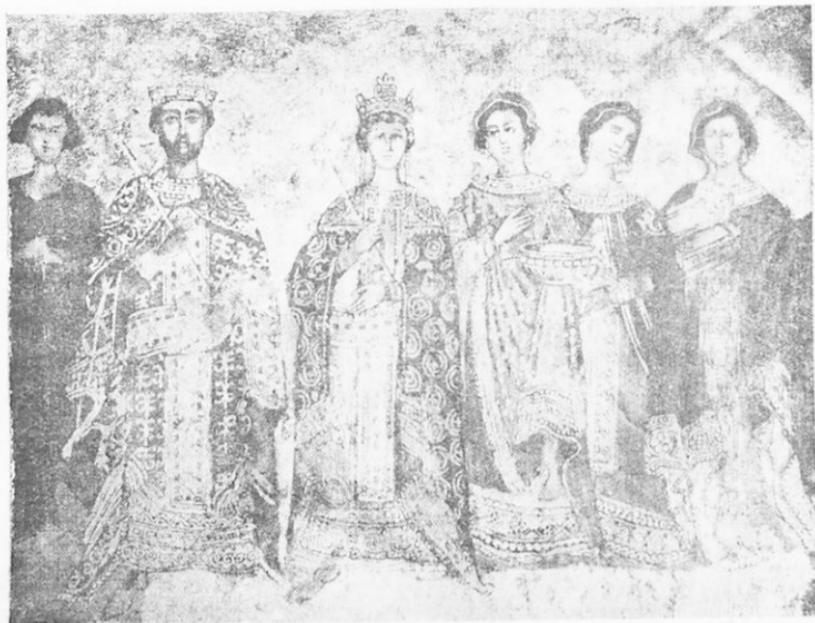
Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 787 ἔγινεν ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας εἰς τὴν Νίκαιαν. Εἰς αὐτὴν δὲ προσῆλθον 350 πατέρες. Καὶ ἀπεφάσισε τὴν ἀναστύλωσιν των εἰκόνων (δηλαδὴ νὰ κρεμασθοῦν πάλιν εἰς τοὺς στυλοὺς).

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου ἄλλοι αὐτοκράτορες ἔπειτα ἀπηγόρευσαν καὶ πάλιν τὰς εἰκόνας.

δ) Ἡ Θεοδώρα καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας

Ὁ τελευταῖος εἰκονομάχος αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ Θεόφιλος.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ σύζυγός του Θεοδώρα ἐκάλεσεν ἄλλην σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 842.

Εἰκ. 14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος.

Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν (ῥρον) διὰ τὰς εἰκόνας.

«Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ τιμᾷ τὰς εἰκόνας καὶ ἡ τιμὴ του νὰ μεταβαίνει εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτῆς. Δηλαδή ἡ προσκύνησίς του, ποὺ εἶναι μόνον τιμητικὴ καὶ ὄχι λατρευτικὴ, δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἀλλὰ ἀνήκει εἰς τὸ πρόσωπον, ποὺ εἶναι ζωγραφισμένον εἰς αὐτήν. Ἡ δὲ λατρεία ἢ ἡ λατρευτικὴ προσκύνησις ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Θεόν».

Ἡ Θεοδώρα, χάριν τῆς νίκης αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας, ὤρισε νὰ ἐορτάζεται τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Κυριακὴ δὲ αὐτὴ λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι εἰς τὴν σύνοδον ἐκείνην ἐπεκράτησεν ἡ ἔρθῆ δόξα (γνώμη) τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἄλλοιμεν δὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον:

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθέ,
αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν πταισμάτων ἡμῶν,
Χριστέ ὁ Θεός·

βουλήσει γὰρ ἠυδόκησας σαρκὶ ἀνελθεῖν ἐν τῇ
Σταυρῷ,

ἵνα ρύσῃ, οὓς ἔπλασας, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ·
ὄθεν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι·

χαρὰς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,
παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Μέχρι τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία ἦτο μία δι' ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὅμως αὐτὴν ἐχωρίσθη εἰς δύο ἐκκλησίας. Καὶ μὲ τὸν χωρισμὸν αὐτὸν (σχίσμα) ἐσχηματίσθησαν ἡ Ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία καὶ ἡ Δυτικὴ ἢ Παπικὴ (καθολικὴ).

α) Αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ αἱ δικαιολογίαι των.

Αἴτιοι τοῦ σχίσματος αὐτοῦ ἦσαν οἱ Πάπαι, οἱ ὅποιοι πάντοτε εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ κυβερνοῦν αὐτοὶ καὶ μόνοι ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὴν ἀξίωσιν των δὲ αὐτὴν εἰς τοὺς χρόνους αὐτοὺς

ἠθέλησε νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ὁ πάπας Ρώμης Νικόλαος.

Κάθε Πατριάρχης, ὅπως ἐμάθαμεν, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμειγνύεται εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἄλλου Πατριαρχείου. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι, ποὺ ἦσαν ἴσοι μεταξύ των, ἦσαν ἀνεξάρτητοι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας των.

Ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, ὡς Πατριάρχης τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εἶχε μίαν ξεχωριστὴν τιμὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατριάρχας. Τὴν τιμὴν ὅμως αὐτὴν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν κάμῃ ἐξουσίαν. Δηλαδή ἠθελε νὰ ἐξουσιάζῃ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας καὶ νὰ διοικῇ μόνος του ὅλας τὰς ἐκκλησίας. Ἦθελε μὲ ἄλλας λέξεις νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεία, νὰ γίνῃ μονάρχης τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν τοῦ Πάπα δὲν ἐδέχθη ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσώπευε καὶ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας. Καὶ ἔτσι ἐχωρίσθη (ἐσχίσθη) ἡ Ἐκκλησία εἰς δύο (σχίσμα).

Τὴν ἀξίωσιν τοῦ αὐτὴν ὁ Πάπας ἐδικαιολόγηε ὡς ἐξῆς :

Ἔλεγεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους. Καὶ ὅτι ὁ Πέτρος ἱδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Καὶ ὅτι ὁ Πάπας ἦτο διάδοχος τοῦ Πέτρου. Καὶ ἔτσι εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ διοικῇ αὐτὸς καὶ μόνος ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν.

Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀξίωσις τοῦ ἦτο ἀδικαιολόγητος. Διότι οὔτε ὁ Πέτρος ἱδρυσεν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, οὔτε ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους. Οἱ ἀπόστολοι ἦσαν μεταξύ των ἴσοι, τὴν δὲ ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ἱδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

β) Αἱ ἀφορμαὶ τοῦ σχίσματος.

Ἐπειδὴ ὁ Πάπας εἶχεν αὐτὰς τὰς ἀξιώσεις, ἐξήτει νὰ εὔρῃ ἀφορμὴν νὰ τὰς ἐπιβάλλῃ. Καὶ ὅταν κατεβιβάσθη ἀπὸ

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰγνάτιος καὶ ἔγινε Πατριάρχης ὁ Φώτιος, ἐνόμισεν ὅτι εὔρε τὴν ἀφορμὴν, ποὺ ἐξήγει.

Τὸν Ἰγνάτιον κατεβίβασεν ἀπὸ τὸν θρόνον ὁ θεῖος τοῦ ἀγγλικοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ' Βάρδας. Τὸν κατεβίβασε δὲ (κατήρσε), διότι ἐκαυτηγρίαζεν, ὅπως ὁ Χρυσόστομος, τὴν διαφθορὰν τῆς Αὐλῆς. Καὶ ἀντὶ τοῦ Ἰγνατίου ἀνεβίβασε τὸν Φώτιον.

Εἰκ. 15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

Ὁ Φώτιος ἦτο τότε ἀρχηγὸς τῶν ὑπάσπιστων τοῦ αὐτοκράτορος (πρωτοσπαθάριος).

ἦτο πολὺ σοφὸς ἄνθρωπος, καὶ ἠθικώτατος, κατή-
γετο δὲ ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν.

Οἱ φίλοι ὅμως τοῦ Ἰγνατίου ἤρχισαν νὰ κάμνουν θό-
ρυβον διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ δὲν τὸν ἀνεγνώρι-
ζον. Καὶ ὁ Φώτιος τότε ἐκάλεσε μίαν σύνοδον διὰ νὰ ἐπι-
κυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν του καὶ παύσων τὰ παράπονα καὶ
ὁ θόρυβος.

Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν ἐκάλεσε καὶ τὸν Πάπαν Νικό-
λαον τὸν Α'. Ὁ Πάπας τότε ἔστειλε δύο ἀντιπροσώπους
του εἰς τὴν σύνοδον καὶ μὲ αὐτοὺς καὶ μίαν ἀλαζονικὴν
ἐπιστολήν. Εἰς αὐτὴν κατηγορεῖ τὸν αὐτοκράτορα, διότι
κατεβιάσθη ὁ Ἰγνάτιος, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἐρωτηθῆ. Καὶ
διότι ἔκαμε τὸν Φώτιον πατριάρχην, ἐνῶ ἦτο πρὶν λαϊκός.

Αἱ κατηγορίαι του αὐταὶ ἦσαν τελείως ἄδικοι καὶ ψευ-
δεῖς. Δὲν ἦτο καμμία ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῆ ὁ Πάπας διὰ
ζήτημα μόνον τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ
διότι καὶ ἄλλοι ἀπὸ λαϊκοὶ προηγουμένως ἔγιναν πατριάρ-
χαι.

Ἡ σύνοδος ἔγινε καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φω-
τίου κατὰ τὸ 861. Μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου
συνεφώνησαν μάλιστα καὶ οἱ δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας τότε ἔξω φρενῶν ἐκάλεσε καὶ αὐτὸς ἄλλην
σύνοδον εἰς τὴν Ρώμην. Καὶ ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐθεώρησεν
ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου. Καὶ μάλιστα ἀφώρισε
καὶ τοὺς δύο παπικοὺς ἀντιπροσώπους.

Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ἐξηρέθισε πολὺ τοὺς Χριστιανοὺς
τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Φώτιος ὅμως διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας
ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὸν χωρισμὸν τῆς. Καὶ συνεβούλευσε
τὸν λαὸν νὰ ἔχῃ ὑπομονήν.

Τὰ σχέδια λοιπὸν τοῦ Πάπα δὲν ἐπέτυχον μὲ τὴν
ἀφορμὴν αὐτήν, καὶ ἐζήτει νὰ εὕρῃ ἄλλην. Δὲν ἤργησεν
ἔμεις νὰ τὴν εὕρῃ καὶ μάλιστα σπουδαιότεραν. Διότι ἀπὸ

τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν ἔγιναν αἱ σχέσεις τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐχθρικάι. Καὶ τὸ σχίσμα ἔγινε τελειωτικόν. Ἡ ἀφορμὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ἑξῆς.

Οἱ Βούλγαροι δὲν ἦσαν ἀκόμη τότε Χριστιανοί. Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Βόγορις ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ Χριστιανός. Ἐστάλησαν λοιπὸν δύο μοναχοὶ ἀδελφοί, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Βουλγάρους. Καὶ ὁ Βουλγαρικὸς λαὸς μαζὶ μὲ τὸν βασιλέα του ἐβαπτίσθη.

Τότε ὁ πατριάρχης Φώτιος ἔστειλεν ὀρθοδόξους ἱερεῖς διὰ νὰ διοργανώσουν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Δὲν εἶχον ὅμως προφθάσει οἱ Ἕλληνας ἱερεῖς νὰ ἀρχίσουν τὸ ἔργον τῶν, ὅποτε ὁ Πάπας ἔστειλε ἰδικούς του ἱερεῖς ἐκεῖ. Καὶ ἀμέσως οὗτοι ἤρχισαν νὰ φέρωνται ὑβριστικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς. Νὰ ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς ἐλληρικῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ θέλουν νὰ ἐνώσουν τοὺς Βουλγάρους μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Τὸ δὲ σπουδαιότερον ἦτο, ὅτι ἐδίδασκον τοὺς Βουλγάρους καὶ μίαν αἴρεσιν. Ὅτι δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δὲν ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα μόνον, ὡς διδάσκει ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Υἱόν.

Ὁ Φώτιος τότε δὲν ἤμπόρεσε πλέον νὰ ἀνεχθῆ αὐτὴν τὴν νέαν καὶ σοβαρωτάτην κατάστασιν καὶ πρὸ παντὸς τὴν αἴρεσιν. Ὁ Πάπας δὲν ἔκαμνε μόνον ἐπέμβασιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ποὺ δὲν εἶχε δικαίωμα. Ἀλλὰ καὶ ἐδίδασκεν αἰρετικὰς διδασκαλίας.

Ἐστειλε λοιπὸν τότε ὁ Φώτιος μίαν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς ἄλλους τρεῖς πατριάρχας, τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. Καὶ κατήγγελλεν εἰς αὐτοὺς τὸν Πάπαν δι' ὅσα ἔκαμνε. Τοὺς ἐκάλεσε δὲ νὰ συνέλθουν εἰς μίαν σύνοδον διὰ νὰ ἀποφασίσουν, τί νὰ κάμουν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Πάπα.

Ἠράγματι ἔγινεν ἡ σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινού-
Μηνιάη—Γιαννικοπούλου Ἐκκλ. Ἱστορία Ε' Δημ. ἔκδ. 1η 1934 7

πολιν κατά τὸ ἔτος 867. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀφώρισε τὸν Πάπαν, δηλαδὴ τὸν ἐθεώρησεν ὡς ἕνα ἐπιζήμιον μέλος τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ τότε ἔπαυσε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἔλη ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία νὰ ἔχη πλέον σχέσεις μὲ τὴν Παπικὴν. Δηλαδὴ ἔγινε τὸ σχίσμα.

γ) Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Ρώσων.

Εἶδομεν προηγουμένως ὅτι τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐκήρυξαν οἱ ἀδελφοὶ μοναχοὶ Μεθόδιος καὶ Κύριλλος. Οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ κατήγοντο ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐκαμαν δὲ Χριστιανούς, ἐκτὸς τῶν Βουλγάρων, καὶ ἄλλους σλαβικοὺς λαούς, ὅπως τοὺς Σέρβους, Κροάτας κλ.

Διὰ τοῦτο οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ λέγονται ἀπόστολοι τῶν Σλάβων. Εἰς αὐτοὺς οἱ Σλάβοι χρεωστοῦν μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Διότι δὲν ἐκήρυξαν μόνον τὸν Χριστιανισμὸν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ τοὺς ἐδίδαξαν καὶ τὸ σλαβικὸν ἀλφάβητον. Καὶ μετέφρασαν τὴν Ἁγ. Γραφὴν καὶ ἄλλα βιβλία εἰς τὴν γλῶσσάν των.

Ἡ πρώτη ἀπὸ τοὺς Ρώσους, ποὺ ἔγινε Χριστιανή, ἦτο ἡ αυτοκράτειρά των Ὀλγα. Ἡ Ὀλγα ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 955. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ ἐγγόνου τῆς Βλαδιμήρου ἐβαπτίσθησαν καὶ ἄλλοι οἱ Ρῶσοι εἰς τὸν Δνείπερον ποταμὸν.

Ὁ Βλαδίμηρος μάλιστα ἐπῆρε σύζυγον τὴν ἐλληνίδα πριγκίπισσαν Ἄνναν.

Λέγουσιν, ὅτι ὁ Βλαδίμηρος, προτοῦ νὰ γίνῃ Χριστιανός, ἔστειλεν εὐγενεῖς Ρώσους εἰς διαφόρους χώρας διὰ νὰ εὑροῦν τὴν καλυτέραν θρησκείαν. Οὗτοι, ὅταν ἦλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐθαύμασαν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς λατρείας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Καί, ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ρωσίαν, ἐπληροφόρησαν τὸν Βλαδίμηρον,

ὅτι ἡ καλύτερα εἶναι ἡ ὀρθόδοξος. Τότε ὁ Βλαδίμηρος τὴν ἀπεδέχθη καὶ ἔγινε Χριστιανός.

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

α) Ὁ Λούθηρος καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων. Ἡ κατάσταση τῆς παπικῆς ἐκκλησίας.

Εἶχον περάσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ σχίσματος 700 περίπου ἔτη. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ἔφθασεν εἰς μίαν μεγάλην παραλυσίαν.

Αἷτιοι δὲ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἦσαν οἱ Πάπαι.

Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἔγινεν ὁ χωρισμὸς τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Ἀνατολικήν. Ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων τώρα, ὡς θὰ ἴδωμεν, γίνεται ἄλλος χωρισμὸς μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν των. Καὶ εἶναι αἷτιοι οἱ Πάπαι καὶ τοῦ νέου χωρισμοῦ διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους :

1) Διότι καθημερινῶς παρεμόρφωναν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ αὐθαίρετως. Καὶ ἐδίδασκον αἰρετικὰς διδασκαλίας.

2) Διότι τὴν λατρείαν των εἰς τοὺς ναοὺς των τὴν μετέβαλλον μὲ διαφόρους θεατρικὰς ἐπιδείξεις εἰς εἰδωλολατρείαν.

3) Διότι διὰ τὰ ὕλικά συμφέροντά των παρεμόρφωναν καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν.

4) Διότι ἐδίδασκον ψευδῶς ὅτι ὁ Χριστιανὸς σφίζεται ὄχι μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν πίστιν. Ἀλλὰ μόνον μὲ τὰς νηστείας, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ μὲ τὰ ταξίδια εἰς ἱεροὺς τόπους.

5) Διότι, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ χειρότερον, ἐδίδασκον ὅτι

μέ τὰ συγχωροχάρτια, πὸ ἐπόλουν οἱ πάπαι, ἐσυγχωροῦντο αἱ ἁμαρτίαι τῶν Χριστιανῶν.

Τὰ συγχωροχάρτια αὐτὰ ἦσαν γραπταὶ συγχωρήσεις τῶν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐπόλουντο, ἀλλὰ εὐθηνὰ καὶ ἄλλα ἀκριβῶς, ἀναλόγως τοῦ μικροῦ ἢ μεγάλου ἁμαρτήματος.

Ἐκαμαν δηλαδή οἱ Πάπαι διατίμωσιν τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπως κάμνει ὁ ἔμπορος τῶν ἐμπορευμάτων του.

Εἰκ. 16. Ὁ Λούθηρος,

Αὐτὸ δὲ τὸ ἐμπόριον τὸ ἔκαμνον οἱ Πάπαι διὰ νὰ εἰσπράττουν χρήματα. Καὶ νὰ τὰ ἐξοδεύουν εἰς διαφόρους ἄσωτείας των.

Αἱ καταχρήσεις αὐταὶ τῆς Θρησκείας καὶ ἡ ἄσωτος ζωὴ τῶν Παπῶν ἔκαμνον τὸν λαὸν νὰ ἀγανακτῇ. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν ἐζήτουν τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς (μεταρρύθμισιν).

β) Ο Λούθηρος και η μεταρρύθμισις.

Τότε ακριβώς, πού τὸ κακὸν αὐτὸ εἶχε παραγίνει, παρουσιάσθη ἕνας τολμηρὸς μεταρρυθμιστής, ἕνας ἐπαναστάτης. Καὶ αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἀλλαγὴν, πού ἤθελεν ὁ λαός. Οὗτος ἐλέγετο Μαρτίνος Λούθηρος. Ἦτο ἕνας μοναχὸς καὶ θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαξωνίαν κατὰ τὸ ἔτος 1483. Ἐδίδασκε δὲ ὡς καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης τῆς Γερμανίας. Πάπας ἦτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. (1520) Λέων ὁ δέκατος.

Ὁ Πάπας αὐτὸς εἶχεν ἐξαπολύσει διαφόρους μοναχοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, νὰ πωλοῦν συγχωροχάρτια καὶ νὰ εἰσπράττουν χρήματα.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τούτους, πού ἐλέγετο Τέτζελος, ἔφθασε διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Βιττεμβέργην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἦτο ὁ Λούθηρος. Ὁ Λούθηρος λοιπὸν, πού παρηκολούθει καὶ ἀπὸ πρὶν τὰς καταχρήσεις τοῦ Πάπα, δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνεχθῇ αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν πολλῶν φίλων ὁπαδῶν του ἀπεφάσισε νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἀμέσως ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Βιττεμβέργης μίαν προκήρυξιν ἐναντίον τοῦ Πάπα μὲ 95 κατηγορίας (θέσεις).

Ἐπειτα ἤρχισε νὰ διδάσκῃ φανερά καὶ θαρραλέα τὸν λαὸν τῆς Γερμανίας, ὅτι τὰ συγχωροχάρτια εἶναι ἕνα αἰσχρὸν ἐμπόριον τοῦ Πάπα. Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν συγχωρεῖται μὲ συγχωροχάρτια καὶ μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐδίδασκεν εἰς τὰ κηρύγματά του, ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς θεοσκείας θὰ εὕρωμεν μόνον εἰς τὴν Ἁγ. Γραφὴν καὶ ὄχι εἰς τὴν Παράδοσιν. Ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους. Ὅτι οἱ ναοὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχουν ἀγίας εἰκόνας. Ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ παραδέχεται ὡς μυστήρια μόνον τὸ βάπτισμα καὶ τὴν

θείαν ευχαριστίαν. Καί άλλα τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἦσαν ἐναντίον καὶ τῆς ὀρθοδοξίας.

Ὅλη ἡ δυτικὴ Εὐρώπη ἔμαθε τότε τὴν θρησκευτικὴν ἐπανάστασιν τοῦ Λουθήρου. Αἱ ἰδέαι του ἤρχισαν νὰ ἐξάπλωνονται εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ νὰ συγκλονίζουσιν τὰς καρδίας των. Ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐπανεστάτησε πλέον ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας ἐφοβήθη καὶ διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὸν κόσμον, ὅπως ἐνόμιζεν, ἔστειλεν εἰς τὸν Λούθηρον ἓνα ἔγγραφον (βούλλαν). Εἰς αὐτὸ τὸν ἔγραφεν αἰρετικόν. Καὶ τὸν ἐφοβέριζεν ὅτι θὰ τὸν ἀφορίσῃ, ἂν δὲν ἀνεκάλει, ὅσα εἶπε καὶ ἔγραψεν ἐναντίον του.

Ὁ Λούθηρος, διὰ νὰ δείξῃ τὴν περιφρόνησίν του εἰς τὰς ἀπειλὰς τοῦ Πάπα, ἔκαυσε τὸ ἔγγραφον αὐτὸ εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Βιττεμβέργης ἐνώπιον πολλοῦ λαοῦ.

Ὁ Πάπας εἶδε τότε, ὅτι μὲ τὰς ἀπειλὰς τοῦ ἀφορισμοῦ δὲν κατορθώνει νὰ σταματήσῃ τὸ ρεῦμα ἐναντίον του. Καὶ μὲ τὰς ἐνεργείας του γίνεται ἓνα συνέδριον εἰς τὴν Βορματίαν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸ ἔτος 1521. Τὸ συνέδριον αὐτὸ ἀπετελεῖτο ἀπὸ γερμανοὺς ἡγεμόνας καὶ ἀνωτέρους κληρικούς, φίλους τοῦ Πάπα. Ὅλοι αὐτοὶ ἐκάλεσαν τὸν Λούθηρον νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς διδασκαλίας του.

Ὁ Λούθηρος ὁμοῦς δὲν τοὺς ἤκουσε καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι θὰ ἐπιμείνῃ ἐν ὅσῃ αἱ διδασκαλίας του, ὡς ἔλεγεν, εἶναι σύμφωνοι μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἐπειτα συγκαλεῖται καὶ ἄλλο συνέδριον εἰς τὴν πόλιν Σπείραν τῆς Γερμανίας τὸ 1529. Καὶ τὸ συνέδριον αὐτὸ ἔλαβε μέτρα αὐστηρὰ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου.

Τότε ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὄπαδοί του διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰ μέτρα αὐτά.

Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν διαμαρτυρόμενοι ἢ προτεστάνται (ξένη λέξις, ποὺ σημαίνει διαμαρτυρόμενοι). Οὗτοι
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έχωρίσθησαν άμέσως από την Δυτικήν εκκλησίαν και έσχημάτισαν την εκκλησίαν των Διαμαρτυρομένων.

Όταν ο Λούθηρος εκήρυξε την μεταρρύθμισιν εις την Γερμανίαν, ένας άλλος μεταρρυθμιστής έδίδαξε τὰ ίδια περίπου εις την Έλβετίαν, ο Σβίγγλιος. Έπειτα την μεταρρύθμισιν τούτου έξηκολούθησεν εκεί ο Καλβίνος. Η διδασκαλία του Καλβίνου (Καλβινισμός) διεδόθη κατόπιν και εις Άγγλίαν, όπου έσχηματίσθη ή Άγγλικανική εκκλησία.

Αί εκκλησΐαι λοιπόν των διαμαρτυρομένων είναι αι εξής :

- 1) Η εκκλησία ή Λουθηρανική ή προτεσταντική.
- 2) Η Καλβινική εκκλησία.
- 3) Η Άγγλικανική εκκλησία ή επισκοπιανή, διότι αυτή διετήρησε τον βαθμόν του επισκόπου.

Έκτός τούτων υπάρχουν και άλλαι μικρότεραι εκκλησΐαι των διαμαρτυρομένων, που έχουν μεταξύ των πολλών διαφοράς εις την διδασκαλίαν και λατρείαν των. Όλαι δέ αυτά αι εκκλησΐαι καθώς και ή Δυτική είναι αίρετικάι.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

α) Ο Οικουμενικός Πατριάρχης.

Η όρθόδοξος ανατολική εκκλησία έπειτα από το σχίσμα άπετελείτο από τὰ Πατριαρχεία :

α) Κωνσταντινουπόλεως, β) Άλεξανδρείας, γ) Άντιοχείας, δ) Ιεροσολύμων και από άλλας όρθόδοξους εκκλησΐας.

Άπό αυτά όμως το Πατριαρχείον Κωνσταντινουπόλεως

έθεωρείτο τὸ σπουδαιότερον. Διότι αὐτὸ ἦτο τὸ κέντρον ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς οἰκουμένης. Καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἐλέγετο καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Λέγεται δὲ καὶ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τοῦτο μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐρέθη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων (1453).

Ὁ δὲ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Β΄ δὲν κατεδίωξε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου τούτου. Ἐκατάλαβεν ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἦτο νὰ τὰ ἔχη καλὰ μὲ τοὺς ὑποδούλους Χριστιανοὺς. Καὶ διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐκλέξουν τὸν νέον Πατριάρχην των. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἕνα πολὺ ἱκανὸν καὶ μορφωμένον, πρὸς ἐλέγετο Γεώργιος Σχολάριος. Ὅταν δὲ ἐχειροτονήθη εἰς Πατριάρχην ὠνομάσθη Γεννάδιος.

Τὸν νέον τοῦτον Πατριάρχην ὁ Μωάμεθ περιποιήθη πολὺ καὶ ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν πολὺ μεγάλας τιμὰς.

Ὅταν π.χ. μετὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐπῆγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, τὸν ὑπεδέχθη μὲ στρατιωτικὴν παράταξιν.

Ἐπειτα, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σουλτάνου, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἰδιοχείρως τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον (πατερίτσαν).

Ὅταν δὲ ἀνεχώρει ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα, τὸν συνώδευσεν ὁ ἴδιος ὁ Μωάμεθ μέχρι τῆς Πύλης τῶν ἀνακτόρων. Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ἔδωκε διαταγὴν καὶ συνώδευσεν ἔφιππον τὸν Πατριάρχην μίᾳ τιμητικῇ φρουρᾷ μέχρι τῶν Πατριαρχείων.

β) Τὰ προνόμια τοῦ Πατριάρχου.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς τιμὰς παρεχώρησε μὲ ἕνα σουλτανικὸν βεράτιον (διάταγμα) εἰς τὸν Πατριάρχην τὰ ἐξῆς προνόμια.

1) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀνώτατος ἄρχων τοῦ κλήρου, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων.

2) Νὰ δικάζη τὰς διαφορὰς ὅλων τῶν Χριστιανῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

3) Ὅλα τὰ κτήματα τῶν ναῶν καὶ τῶν μοναστηρίων νὰ ἀνήκουν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Καὶ νὰ εἶναι ἀφορολόγητα.

4) Νὰ μὴ γίνεται κανεὶς Χριστιανὸς διὰ τῆς βίας μωαμεθανός.

5) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀρχηγὸς καὶ τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπός των εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν (Ἰψηλὴν Πύλιν). Ἦτο δηλαδὴ ὁ ἐθνάρχης ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

6) Νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττει φόρους ἀπὸ τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.

7) Νὰ διοικοῦν τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ οἱ ἐπίσκοποι ἐκάστης περιφερείας κλπ.

Αὐτὰ ὅμως τὰ προνόμια ἔπειτα, ποὺ ἀνέβαιναν εἰς τὸν θρόνον ἄλλοι σουλτάνοι, σιγὰ σιγὰ κατηργήθησαν.

Καὶ τότε οἱ ναοὶ ἐγένοντο τζαμιά, χιλιάδες χριστιανοὶ ἐγένοντο μωαμεθανοὶ διὰ τῆς βίας. Πολλὰ παιδιά ἀπὸ 6—18 ἐτῶν, ἤρπάζοντο ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας των καὶ ἐγίνοντο διὰ τῆς βίας τοῦρκοι στρατιῶται (Γενίτσαροι).

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς ἐπροτίμων τὸν θάνατον, παρά νὰ ἀλλαξίπιστήσουν. Οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ Νεομάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

γ) Ἡ Διοίκησις τοῦ Πατριαρχείου.

Ὅλα τὰ προνόμια, ποὺ ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης, τὰ ἐκτελοῦσε μὲ μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ κληρικούς, ποὺ εἶχον διάφορα ἀξιώματα.

Συνεννοεῖτο δὲ ὁ Πατριάρχης μὲ τὸν Σουλτάνον διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐκκλησίας μὲ ἓνα διερμηνέα Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Λογοθέτης.

Πολλάκις ὁ Πατριάρχης ἔκαμνε συνέδους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, ποὺ ἤρχοντο προσωρινῶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αἱ σύνοδοι αὗται ἐλέγοντο ἐνδημοῦσαι.

Ἡ διοίκησις τοῦ Πατριαρχείου ἐτροποποιήθη ἀπὸ τοῦ 1860.

Καὶ σήμερον ὁ Πατριάρχης διοικεῖ τὴν ἐκκλησίαν του μὲ σύνοδον, ἣ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα ἐπισκόπους. Ἐκτὸς αὐτῆς ἔγινε καὶ ἓνα συμβούλιον μικτόν, ἀπὸ ἀνωτέρους κληρικοὺς καὶ προκρίτους λαϊκοὺς. Τὸ συμβούλιον αὐτὸ λύει ζητήματα, ποὺ εἶναι μαζὶ ἐκκλησιαστικά καὶ πολιτικά. Ὅπως π. χ. τὰ ζητήματα τοῦ γάμου, τὰς κληρονομίας καὶ περιουσίας τῶν μοναστηρίων, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ κλ. Σήμερον ὁ Πατριάρχης περιορίζεται εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικά του καθήκοντα. Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς τῶν δικαιωμάτων, ποὺ εἶχεν ἄλλοτε, ἔγινεν ἔπειτα ἀπὸ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον (1923).

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

**Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ
τῆς θρησκείας.**

Εἰς τὰ πρῶτα μοναστήρια, ποὺ ἰδρύθησαν κατὰ τοὺς πρῶτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας, οἱ μοναχοὶ μὲ τὰς ἐξόχους ἀρετὰς των ἐδυνάμωσαν τὴν πίστιν.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἔπειτα εὕρισκον παρηγορίαν αἱ πλῆγωμένοι ψυχαὶ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὰς δυστυχίας

τοῦ κόσμου. Οἱ πτωχοὶ καὶ ὀδοιπόροι εἰς αὐτὰ ἐζήτουν καταφύγιον.

Εἰς περιστάσεις δὲ δυσκόλους τοῦ ἔθνους ἢ τῆς κοινω-
νίας, εἰς τοὺς πολέμους κλ. ἐκεῖ ἐζήτουν προστασίαν τὰ
γράμματα καὶ ἡ θρησκεία μας.

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας (Τουρκοκρατίας)
τὰ μοναστήρια ἐφύλαξαν ὄχι μόνον τὰ γράμματα καὶ τὴν
θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν.

Εἰς τὴν ἐποχὴν π.χ. τοῦ παιδομαζώματος τῶν Γενιτσά-
ρων, οἱ δυστυχεῖς γονεῖς εἰς τὰ μοναστήρια ἔκρυπτον τὰ
τέκνα των. Καὶ ἐκεῖ ἐσφύζοντο ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ
τυράννου.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἐδιδάσκοντο τὰ ἑλληνικὰ καὶ
ἐκκλησιαστικὰ γράμματα. Καὶ ἐγένετο τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα
διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τὴν δουλείαν. Πολ-
λοὶ μορφωμένοι μοναχοὶ ἐδίδασκον καὶ εἰς τοὺς νάρθηκας
τῶν ἐκκλησιῶν.

Τὰ σχολεῖα αὐτὰ εἰργάζοντο τὴν νύκτα διὰ τὸν φόβον
τῶν Τούρκων.

Τὰ δὲ ἑλληνόπουλα ἐπήγαινον ἐκεῖ μὲ συντροφίαν τὸ
φεγγάρι διὰ νὰ διδαχθοῦν.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε καὶ λέγεται μέχρι σήμερον μὲ θρη-
σκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν συγκίνησιν τὸ δημῶδες ἄσμα.

«Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ κλ.».

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, προτοῦ ἢ Ἑλλάς νὰ ἐλευθερωθῆ, ἐκυβερνάτο ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅταν ὅμως ἀπηλευθερώθη καὶ ἔγινε τότε βασιλεῖον ἐλεύθερον, μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας τοῦ 1821, ἐδικαιούτο νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν Πατριάρχην.

Καὶ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνηθροίσθησαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1833 εἰς τὸ Ναύπλιον (πρωτεύουσαν τότε τῆς Ἑλλάδος). Καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὐτὴ ἀνεκήρυξε τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεξάρτητον, δηλαδὴ νὰ δικαιοῦται μόνη τῆς (αὐτοκέφαλος). Καὶ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀνέθεσαν οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι εἰς μίαν μικροτέραν σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τέσσαρας ἐπισκόπους καὶ ἀπὸ ἓνα λαϊκόν, ποῦ ἦτο ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους.

Ἐλέγετο δὲ οὗτος βασιλικὸς ἐπίτροπος. Καὶ ἐχρησίμευε διὰ νὰ ὑπάρχῃ μὲ αὐτὸν συνεργασία τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας. Πρόεδρος δὲ τῆς συνόδου αὐτῆς ἦτο ὁ μητροπολίτης τῆς πρωτεύουσας.

Τὸ πατριαρχεῖον διὰ διαφόρους λόγους δὲν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτὴν τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1852.

Ἀπὸ τότε ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκυβερνάτο ὡς ἑξῆς.

1) Πρόεδρος τῆς συνόδου θὰ ἦτο ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν (οἷοτι αἱ Ἀθῆναι ἔγιναν πρωτεύουσα).

2) Οἱ ἐπίσκοποι τῆς συνόδου θὰ ἐκλέγωνται κατὰ σειράν, σύμφωνα μὲ τὸν νόμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ψηφισθέντος ἀπὸ τὸ ἴσδιον τοῦ Ἐκκλησιαστικῆς Πολιτικῆς

3) Τὸ ἅγιον μύρον θὰ λαμβάνεται ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον χάριν σεβασμοῦ.

4) Ἡ κυβέρνησις τοῦ κράτους θὰ ἔχῃ ὡς ἀντιπρόσωπον τὸν βασιλικὸν ἐπίτροπον.

5) Οἱ κατηγορούμενοι κληρικοὶ διὰ ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις θὰ δικάζονται ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια.

6) Ἡ σύνοδος θὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἐπισκόπους καὶ θὰ ἐπιβλέπῃ τὸν κλῆρον καὶ τὰ μοναστήρια.

7) Θὰ ἐπαγρυπνῆ διὰ νὰ τηρῆται ἡ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ἡ ὀρθὴ θρησκευτικὴ διδασκαλία.

Εἰς τὴν ἀνεξάρτητον ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος προσετέθησαν ἔπειτα καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἑπτανήσου, Θεσσαλίας καὶ Ἄρτης (1886).

Μετὰ δὲ τοὺς ἐνδόξους πολέμους τοῦ 1912—13 ἠνώθησαν μετὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῶν χωρῶν, ποὺ ἠλευθερώθησαν.

Σήμερον τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς συνόδου εἶναι ἐν ὄλῳ 13, δηλαδὴ 12 ἀρχιερεῖς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὡς πρόεδρος. Παρευρίσκεται δὲ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους, ποὺ λέγεται ἐπίτροπος τῆς ἐπικρατείας. Λέγεται δὲ ἔτσι ἔπειτα ἀπὸ τὸ νέον δημοκρατικὸν μας πολίτευμα.

Τὰ δὲ δικαιώματα τῆς συνόδου αὐτῆς, εἶναι τὰ ἴδια, ποὺ εἴπαμεν προτύτερα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας γίνεταί καὶ ἀπὸ μίαν ἄλλην σύνοδον. Ἡ σύνοδος αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἑλλάδος (ἱεραρχία) καὶ συνέρχεται κάθε τρία χρόνια τακτικά. Κάποτε δέ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, συνέρχεται καὶ ἐκτάκτως.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἐκτὸς τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἔχομεν, ὡς γνωρίζομεν, καὶ τρία ἄλλα Πατριαρχεῖα. Δι' ἡλαδὴ τὸ πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καὶ τὸ πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας εἶχον μεγάλην ἀκμὴν καὶ δύναμιν. Ἀλλὰ ἔπειτα κατεδιώχθησαν ἀπὸ διαφόρους ἐχθρούς, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, τοὺς Σταυροφόρους, τοὺς Μαρμελούκους καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς δὲ αὐτοὺς ἔχασαν τὴν πρώτην τῶν ἀκμὴν καὶ ἐξησθένισαν.

Μόνον δὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἤρχισεν ἡ θέσις των νὰ καλυτερεύη. Διότι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰ προνόμιά του ἐπροστάτευσεν αὐτὰ.

α) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἱδρυσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅταν ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον μαζί μὲ τὸν ἀπόστολον Πέτρον.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔπαθε πολλὰς περιπετείας ἀπὸ διαφόρους ἐχθρούς, πὺ εἶδομεν πρωτύτερα, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα πατριαρχεῖα. Κατῶρθωσεν ὅμως νὰ διασωθῇ καὶ εἶναι τὸ δεῦτερον ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

Σήμερον διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας:

α) Ἀλεξανδρείας (Ἀλεξάνδρεια-Κάϊρον), β) Μέμφιδος (Ἡλιούπολις) γ) Πηλουσίου (Πόρτ-Σάϊδ), δ) Λεοντοπόλεως (Ζαχαζίκ), ε) Πτολεμαῖδος (Μίνια), στ) Νουβίας (Χαρτούμ), ζ) Αἰθιοπίας (Ἀδδῖς Ἀμπέμπα) καὶ η) Τριπόλεως (Τρίπολις).

Διοικείται δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἱεραῆς Συνόδου. Ὁ δὲ Πατριάρχης χάριν τιμῆς φέρει τὸν τίτλον τοῦ Πάπα καὶ δεκάτου τρίτου τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τοῦ Πατριαρχείου εἰς ἕλην τὴν Αἴγυπτον εἶναι 140 χιλιάδες, ἀπὸ αὐτοὺς δὲ 15 χιλιάδες εἶναι ὀρθόδοξοι ἐκ τῆς Συρίας.

Ἡ κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου σήμερον ἔχει ἀρκετὰ καλυτερεύσῃ μὲ τὸ νέον πολίτευμα τῆς Αὐτονομίας τῆς Αἰγύπτου.

β) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦτο μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας πόλεις, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ διὰ τοῦτο παλαιότερον ἐλέγετο ἢ τρίτη πόλις τοῦ κόσμου.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦ Στεφάνου ἦλθον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν Κύπριοι Χριστιανοὶ καὶ ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμόν.

Μετὰ ταῦτα ἦλθον ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέαν θρησκείας. Κατόπιν δὲ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν τὴν ἐπισκέφθη καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος. Ἡ ἐκκλησία δὲ τῆς Ἀντιοχείας ἐσχηματίσθη ἰδίως ἀπὸ Ἑλλήνας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο «Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐκ τῶν ἐθνῶν.

Καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔπαθε πολλὰς περιπετείας. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν ἱεραποστόλων, δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων.

Πολλοὶ μάλιστα ὀρθόδοξοι, μὲ τὰς ἐνεργείας των, ἔγιναν, ἄλλοι δυτικοὶ καὶ ἄλλοι διαμαρτυρόμενοι.

Ὁ Πατριάρχης ἔχει τὴν ἑδρὰν του εἰς τὴν Δαμασκόν. Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ ἄλλοτε εἶχεν ἑκατὸν ἐπισκοπὰς καὶ μητροπόλεις, σήμερον δὲ ἔχει μόνον 6 μητροπόλεις καὶ 16 ἐπισκοπὰς.

Οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ Πατριαρχείου εἶναι 300 χιλιάδες περίπου ἀραβόφωνοι.

Διοικεῖται ἀπὸ τὴν ἱεράν σύνοδον καὶ ἀπὸ ἓνα μικτὸν συμβούλιον ἀπὸ τέσσαρας συνοδικοῦς καὶ ὀκτὼ λαϊκοῦς.

γ) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, τὰ ὅποια εἶναι ἡ πρώτη πόλις, ὅπου ἰδρύθη ὁ Χριστιανισμός. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ Πατριαρχείου τούτου λέγεται «Μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν». Εἰς τοὺς ἁγίους τόπους τῶν Ἱεροσολύμων χιλιάδες προσκυνηταὶ ἔρχονται κατ' ἔτος. Καὶ ἰδίως κατὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος μας.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἔπαθε τὰ πάνδεινα, διότι πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸ καταλάβουν. Ὅπως π. χ. οἱ Πέρσαι, οἱ Τούρκοι, οἱ Ἀραβες κλπ.

Κατὰ δὲ τὰς Σταυροφορίας κατέλαβον αὐτὸ οἱ Φράγκοι. Καὶ ἀπὸ τότε τὰ ἱερά προσκυνήματα δὲν ἀνήκουν πλέον εἰς μόνους τοὺς ὀρθοδόξους, ὅπως προηγουμένως. Καὶ αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι ἀπέκτησαν δικαιώματα.

Καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων εὑρίσκεται εἰς ἀνωμαλίας καὶ ταραχάς. Διότι οἱ ἀραβόφωνοι ὀρθόδοξοι θέλουν νὰ ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς Ἀγιοταφίτικῆς ἀδελφότητος. Καὶ τὴν ἀνωμαλίαν αὐτὴν προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ ἡ ἀγγλικὴ διοίκησις, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται τὸ Πατριαρχεῖον σήμερον.

Πολλοὶ ὀλίγοι εἶναι σήμερον οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ Πατριαρχείου, διότι ἀπὸ τὰς 90 χιλιάδας κατοίκων τῆς πόλεως οἱ 77 χιλιάδες εἶναι ἔβραιοι καὶ μουσουλμᾶνοι. Οἱ δὲ λοιποὶ διαφόρων θρησκευμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν πλειοψηφίαν ἔχουν οἱ ὀρθόδοξοι.

Ἀνακεφαλαίωσις.

Εἶδομεν λοιπόν, πῶς ἰδρύθη ἡ Ἐκκλησία καὶ πῶς ἐξηπλώθη. Καὶ πῶς, ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἡ μία καὶ ἡνωμένη ἐκκλησία διηρέθη εἰς τρεῖς χριστιανικὰς ἐκκλησίας. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

Α'. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται α) ἀπὸ τὰ τέσσαρα Πατριαρχεῖα καὶ β) ἀπὸ τὰς αὐτοκεφάλους ἐκκλησίας : 1) τῆς Κύπρου, 2) τῆς Ρωσίας, 3) τῆς Ἑλλάδος, 4) τῆς Σερβίας, 5) τῆς Ρουμανίας καὶ 6) τῆς Βουλγαρίας (σχισματικῆς). Ὅλοι δὲ οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ εἶναι 120 ἑκατομμύρια.

Β'. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία (Παπικὴ ἢ Καθολικὴ). Ἐδρα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς εἶναι ἡ Ρώμη. Καὶ διοικεῖται ἀπὸ τὸν Πάπαν, ὁ ὁποῖος διαμένει εἰς τὸ Βατικανόν. Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἔχει ὁπαδοὺς εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν κλπ. Ὅλοι δὲ οἱ καθολικοὶ εἶναι 230 ἑκατομμύρια.

Γ'. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Διαμαρτυρομένων. Διακρίνεται δὲ εἰς τρεῖς κυρίως ἰδιαιτέρας ἐκκλησίας. α) Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Λουθήρου (πρεσβυτεριανήν). β) Εἰς τὴν Καλβινικὴν καὶ γ) εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν (Ἐπισκοπιανήν). Αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ἔχουν ὁπαδοὺς εἰς τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Ἀγγλίαν, Βόρειον Ἀμερικὴν κλπ. Ὅλοι δὲ οἱ διαμαρτυρόμενοι εἶναι 200 περίπου ἑκατομμύρια.

Εἰς διάστημα δηλαδὴ 1934 ἐτῶν ἀπὸ τρεῖς χιλιάδες, ποὺ ἦσαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν ἀρχήν, ἔφθασαν 550 ἑκατομμύρια.

Καὶ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, ποὺ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ γίνουν Χριστιανοί. Διότι, ὅπως ἔγιναν ὅλα, ὅσα εἶπεν ὁ Χριστός, ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ τὸ ἄλλο, ποὺ εἶπεν : « Ἔσται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν ». Δηλαδὴ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, ποὺ ὅλοι οἱ ἄν-

θρωποι θα αναγνωρίσουν ἀρχηγόν των τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Σημ.—Τὸ Βατικανὸν εἶναι τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάπα. Λέγεται δὲ ἔτσι ἀπὸ τὸν λόφον, ὅπου εἶναι κτισμένον (Βατικανὸς λόφος). Τοῦτο ἔχει εἴκοσι μεγάλας αὐλὰς καὶ 11 χιλιάδες δωμάτια. Πολλὰ παρεκκλήσια, αἰθούσας βιβλιοθηκῶν κλπ. Τὸ ἔδαφος τοῦ Βατικανοῦ ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν πόλιν τοῦ Πάπα.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
<i>Είσαγωγή</i>	3
<i>Πῶς ιδρύθη ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία</i>	5
— α) Ἡ ἐφορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.....	5
— β) Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγ. Πνεύματος.....	5
— γ) Τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.....	7
— <i>Ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία</i>	7
— α) Πῶς ἔξον οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.....	8
— β) Οἱ πρῶτοι διάκονοι.....	9
— γ) Ὁ πρωτομάρτυρ Στέφανος.....	10
— δ) Ὁ Φίλιππος.....	12
— <i>Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος</i>	14
— α) Ἡ καταγωγὴ του.....	14
— β) Αἱ σπουδαί του.....	15
— γ) Ὁ Παῦλος θεομάρτυρ κήρυξ τῆς νέας θρησκείας... ..	15
— δ) Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου.....	17
— <i>Ἡ πρώτη περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Συρίαν, τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Κύπρον</i> ..	18
— <i>Ἡ δευτέρα περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Εὐρώπην</i>	19
— α) Ὁ Παῦλος εἰς Φιλίππους.....	20
— β) Ὁ Παῦλος εἰς Θεσσαλονίκην.....	22
— γ) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Βέροσιαν.....	23
— δ) Ὁ Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας.....	23
— ε) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.....	26
— <i>Τρίτη περιοδεία τοῦ Παύλου</i>	28

α) Ἡ σύλληψίς του εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἡ ἀποστολή του εἰς τὴν Ρώμην.	28
<i>Τετάρτη περιοδεία τοῦ Παύλου.</i>	30
α) Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου	30
β) Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου.	30
— Ὁ ἀπόστολος Πέτρος.	31
— Ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας.	35
— Ὁ ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς.	36
Οἱ ἄλλοι ἀπόστολοι.	37
Ὁργανισμὸς καὶ διοικήσεις τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν	41
Αἱ ἀποστολικαὶ ἐκκλησίαι καὶ αἱ σχέσεις αὐτῶν.	44
Οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῶν Ρωμαίων αυτοκρατόρων.	45
— Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος.	46
Οἱ μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας.	49
α) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.	50
β) Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος.	52
Ὁ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	55
α) Τὸ Λάβαρον.	55
β) Ἡ προστασία τῆς νέας θρησκείας.	57
γ) Ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἡ ἁγ. Ἐλένη.	58
δ) Ὁ ναὸς τῆς Ἀναστάσεως.	59
<i>Αἱρέσεις καὶ αἵρετικοί</i>	61
α) Ὁ Ἄρειος.	61
β) Ἡ πρώτη οἰκουμένη συνόδος.	62
γ) Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.	63
<i>Οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας</i>	65
α) Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.	65

	Σελίς
<i>Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι</i>	67
α) — Ὁ Μέγας Βασίλειος	68
β) — Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.	71
γ) — Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.	73
<i>Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης πολέμιος τῶν χρι- στιανῶν</i>	76
<i>Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Α', διώκτης τῶν Ἐθνικῶν</i>	78
α) Ὁ Ἰουστινιανὸς	79
β) Ὁ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας	80
<i>Ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος</i>	83
α) Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος	83
β) Ἡ ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ	85
<i>Ὁ Μοναχικὸς Βίος</i>	86
α) — Οἱ ἀσκηταὶ	86
β) Οἱ μοναχοὶ	89
<i>Οἱ Εἰκονομάχοι</i>	89
α) Αἱ ἅγιοι εἰκόνες	89
β) — Οἱ εἰκονολάτραι καὶ εἰκονομάχοι	90
γ) Ἡ ἑβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος	91
δ) Ἡ Θεοδόρα καὶ ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ..	92
<i>Τὸ Σχίσμα τῆς Ἐκκλησίας</i>	93
α) Αἱ ἀξιώσεις τῶν Πατρῶν καὶ αἱ δικαιολογίαι των	93
β) — Αἱ ἀφορμαὶ τοῦ σχίσματος	94
γ) Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Ρώσων.	98
<i>Ἡ Θρησκευτικὴ Μεταρρύθμισις</i>	99
α) Ὁ Λουῦθηρος καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυ- ρομένων	99
β) — Ὁ Λουῦθηρος καὶ ἡ μεταρρύθμισις	101
<i>Ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τουρκο- κρατίας</i>	103

	Σελίς
α) Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης	103
β) Τὰ προνόμια	104
γ) Ἡ διοίκησις τοῦ Πατριαρχείου	105
<i>Τὰ Μοναστήρια εἰς τοὺς χρόνους τῆς δουλείας</i>	106
—Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς ἔθνικῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας	106
<i>Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρου</i> <i>Ἑλλάδος</i>	108
<i>Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα</i>	110
α) Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας	110
β) » » Ἀντιοχείας	111
γ) » » Ἱεροσολύμων	112
Ἀνακεφαλαίωσις	113
Πίναξ τῶν περιεχομένων	115
Πίναξ τῶν εἰκόνων	119

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Εἰς τὴν σελίδα 15 γράφεται Γαμαήλ, ἀντὶ Γαμαλιήλ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

	Σελίς
1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος	11
2. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας	24
3. Οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος	34
4. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος	50
5. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος	53
6. Ὁ προστάτης τῶν Χριστιανῶν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	54
7. Τὸ Λάβαρον	56
8. Ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἐλένη	58
9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου	59
10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάν- νης ὁ Χρυσόστομος	67
11. Ὁ Ἰουστινιανὸς	79
12. Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας	81
13. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	87
14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος	92
15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος	95
16. Ὁ Λούθηρος	100

